

**T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ZEYTİNBAHÇE İLE AKARÇAY ARASINDA
KALAN (BİRECİK) BÖLGENİN
FLORASI ve ETNOBOTANİK ÖZELLİKLERİ**

Mehmet Maruf BALOS

BİYOLOJİ ANABİLİM DALI

**ŞANLIURFA
2007**

Doç. Dr. Hasan AKAN danışmanlığında, Mehmet Maruf BALOS'un hazırladığı "Zeytinbahçe ile Akarçay Arasında Kalan (Birecik) Bölgenin Florası ve Etnobotanik Özellikleri" konulu bu çalışma 26/01/2007 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Hasan AKAN

Üye: Prof. Dr. Vagif HATEMOV

Üye: Doç. Dr. Ahmet DURAN

Bu Tezin Biyoloji Anabilim Dalında Yapıldığını ve Enstitümüz Kurallarına Göre Düzenlendiğini onaylarım.

Prof. Dr. İbrahim BOLAT
Enstitü Müdürü

Bu çalışma HÜBAK tarafından desteklenmiştir.
Proje No: 669

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZ	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ	iv
ÇİZELGELER DİZİNİ	v
SİMGELER DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	4
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	6
4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA	9
4.1. Araştırma Alanının Fiziki ve Coğrafi Özellikleri	9
4.1.1. Coğrafi konumu	9
4.1.2. Toprak özellikleri	11
4.1.2.1. Kahverengi topraklar	11
4.1.2.2. Kırmızımsı kahverengi topraklar	11
4.1.2.3. Çıplak kaya ve molozlar	12
4.1.2.4. Alüvyial topraklar	12
4.1.3. Jeolojik özellikleri	14
4.1.3.1. Fırat formasyonu	14
4.1.3.2. Gaziantep formasyonu	14
4.1.3.3. Alüvyaller	14
4.1.4. Jeomorfolojik özellikleri.....	16
4.1.5. Doğal afet riski	16
4.1.6. Hidroloji ve drenaj.....	16
4.1.7. İklim özellikleri	17
4.2. Araştırma Alanı Vejetasyonunun Genel Özellikleri	20
4.2.1. Çalı vejetasyonu	20
4.2.2. Sulak alan vejetasyonu	20
4.2.3. Step vejetasyonu	20
4.2.4. Kaya vejetasyonu	20
4.3. Araştırma Alanının Florası.....	21
4.4. Araştırma Alanında Bulunan Park-Bahçe Bitkileri ile Kültür Bitkileri.....	82
4.5. Araştırma Alanının Etnobotanik Özellikleri	84
5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER.....	111
5.1. Sonuçlar	111
5.1.1. Araştırma alanı florasının taksonomik tasnifi.....	111
5.1.2. Hayat formlarına göre tasnif.....	115
5.1.2. Fitocoğrafik bölgelere göre tasnif.....	117
5.1.3. Alandaki endemik bitkiler ve tehlike kategorileri	119
5.1.4. Araştırma alanının etnobotanik tasnifi.....	122
5.2. Öneriler	128
KAYNAKLAR	130
ÖZGEÇMİŞ	135
EKLER.....	136
ÖZET	203
SUMMARY	204

ÖZ

Yüksek Lisans Tezi

ZEYTİNBAHÇE İLE AKARÇAY ARASINDA KALAN (BİRECİK) BÖLGENİN FLORASI ve ETNOBOTANİK ÖZELLİKLERİ

Mehmet Maruf BALOS

Harran Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Biyoloji Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Hasan AKAN

Yıl: 2007, Sayfa: 204

Bu araştırma 2004–2006 yılları arasında Birecik ilçesi Zeytinbahçe ile Akarçay arasında kalan bölgenin florası ve etnobotanik özelliklerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma alanı Şanlıurfa il sınırları içinde, Türkiye'nin Grid sistemine göre C7 karesine girmektedir. Bölgede 62 familya ve 253 cinse ait 434 tür, 5 alttür ve 6 varyete olmak üzere 445 takson tespit edilmiştir. Saptanan taksonların 16'sı endemiktir. Alanın florasında Pteridophyta 2, Gymnospermae 1 taksonla, Angiospermae 442 taksonla temsil edilmiştir. Angiospermae'lerin 81 tanesi Liliopsida, 361'i ise Magnoliopsida sınıfına dahildir. Asteraceae (68 takson), Fabaceae (52 takson), ve Poaceae (40 takson) en fazla takson içeren familyalardır. *Astragalus* (8 takson), *Medicago* (8 takson), *Trigonella* (7 takson) ve *Euphorbia* (7 taxon) en fazla takson içeren cinslerdir. Raunkiaer'in hayat formları sıralamasına göre; Terofitler 220, Hemikriptofitler 165, Geofitler 36, Kamefitler 6 ve Fanerofitler 17'dir. Araştırma alanında tespit edilen 16 endemik bitkiden 1'i CR (çok tehlikede), 3'ü VU (zarar görebilir), 1'i NT (Tehdit altına girebilir), 1'i EN (tehlikede), 1'i CD (koruma önlemi gerektiren) ve 9'u LC (az tehdit altında) kategorilerine girmektedir.

Araştırma alanında yapılan etnobotanik çalışma sonucu, toplanmış 445 taksondan 190'ın etnobotanik özelliği bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bitkilerden 96'sı yem, 56'sı gıda, 25'i yakacak, 43'ü tıbbi amaçlı, 3'ü süpürge yapımında, 9'u süs bitkisi, 4'ü takı, 7'si çocuklar tarafından oyun amaçlı, 2'si nazar amaçlı, 9'u çay, 2'si tütüne katılan, 2'si boya, 2'si baharat, 5'i çardak, inşaat malzemesi, 2'si sepet, 5'i zehirli, 2'si temizlik, 2'si hasır, 3'ü at koşumu yapımı ve 3'ü maydanoz, nane, hardal bağı olarak kullanılmaktadır. Bazılarına halk tarafından sadece yöresel isim verilmiş olup, bu bitkilerin herhangi bir etnobotanik kullanımı bulunmadığı tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Birecik, Zeytinbahçe, Şanlıurfa, Flora, Etnobotanik

ABSTRACT

MSc Thesis

THE FLORA AND ETHNOBOTANY OF THE REGION BETWEEN ZEYTİNBAHÇE AND AKARÇAY (BİRECİK)

Mehmet Maruf BALOS

Harran University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Biology

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hasan AKAN
Year: 2007, Page: 204

This investigation was carried out to determine the flora and ethnobotany of the region between Zeytinbahçe and Akarçay, located in Birecik town of Şanlıurfa. A research area which is located within C7 of the Grid system in Turkey. In the region, 449 taxa belonging to 62 families, 253 genera, 434 species, 5 subspecies and 6 varieties are determined. In the flora of research area, it is determined that Pteridophyta with 2 taxa, Gymnospermae with 1 taxa while Angiospermae with 442 taxa. 81 taxa of Angiospermae members are belong to Liliopsida whereas 361 taxa are belong to Magnoliopsida. The families which have the most taxa in research area; Asteraceae (68 taxa), Fabaceae (52 taxa), and Poaceae (40 taxa). Concerning the number of species the major genera in this region are as follow; *Astragalus* (8 taxa), *Medicago* (8 taxa), *Trigonella* (7 taxa) and *Euphorbia* (7 taxa). According to the life forms of Raunkier; Therophytes 220, Hemicryptophytes 165, Geophytes 36, Chamaephytes 6, and Phanerophytes 17 in the research area. It is determined that 16 Endemic taxa are present, among these 1 taxa CR (*Critically Endangered*), 3 taxa VU (*Vulnerable*), 1 taxa NT (Near Threatened), 1 taxa EN (*Endangered*), 1 taxa CD (*Conservation Dependent*) and 9 of them is LC (*Least Concern*).

During the study, interviews were applied at different times to different people in four rural settlements of the region. Among 445 taxa, 190 taxa gathered within the research area had local names and were known as useful to the villagers. It was determined that 96 as a fodder plants, 56 of these plants were used as food, 25 for fuel, 43 for medicinal purposes, 3 in producing broom, 9 as ornamental plants, 4 in dying, 7 in children's games. 5 of these plants were determined to have harmful effects on animals.

KEY WORDS: Birecik, Zeytinbahçe, Şanlıurfa, Flora, Ethnobotany

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlanması sırasında desteklerini benden esirgemeyen, bilgi ve deneyimlerinden istifade ettiğim ve tezimin her aşamasında yardımcı olan tez danışmanı Doç. Dr. Hasan AKAN'a, bizlere her türlü kolaylığı sağlayan bölüm başkanımız Prof. Dr. Nihat DİLSİZ'e, Türk Etnobotaniğine yeni bir soluk kazandıran, bölgeyi çalışma alanı olarak öneren, etnobotanik bölümü ile ilgili, değerli eleştirileri ve önerileriyle katkıda bulunan Dr. Füsun ERTUĞ'a (Yeditepe Üniversitesi), çalışmam sırasında yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Vagif HATEMOV (Harran Üniversitesi), Yrd. Doç. Dr. Esat ÇETİN (Harran Üniversitesi) ve Dr. Mustafa ASLAN'a (Harran Üniversitesi), bazı bitki türlerinin teşhisinde yardımcı olan Prof. Dr. Mecit VURAL'a (Gazi Üniversitesi), Labiatae familyasına ait bitkileri kontrol eden Yrd. Doç Dr. Tuncay DİRMENCİ'ye (Balıkesir Üniversitesi), Umbelliferae familyasına ait bazı bitkileri kontrol eden Yrd. Doç Dr. Mehmet SAĞIROĞLU'na, *Achillea* cinsini ve Poaceae taksonlarını kontrol eden Dr. Turan ARABACI'ya (İnönü Üniversitesi), *Alcea*'ları kontrol eden Arş. Gör. M. Erkan UZUNHİSARCIKLİ'ya (Gazi Üniversitesi), *Anthemis* ve *Matricaria*'ları kontrol eden Arş. Gör. Ufuk ÖZBEK'e (Gazi Üniversitesi), GAZI Herbaryumu çalışanlarına ve Serdar ASLAN'a, arazi çalışmalarında yardımcı olan Y. Lisans öğrencisi Mustafa KORKUT'a, yeğenlerim M. Reşit BALOS, Süleyman BALOS ve Abdurrezzak BALOS'a, Etnobotanik çalışmalarında yardımcı olan Arş. Gör. Nezif MIRDESLİOĞLU'na (Harran Üniversitesi), Ayşegül KÖSEOĞLU'na ve eşim Denel BALOS'a, misafirperver Mezra, Zeytinbahçe ve Akarçay halkına, maddi destek sağlayan HÜBAK'a ve emeği geçenlere teşekkür ederim.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 4.1. Araştırma alanının coğrafik haritası	10
Şekil 4.2. Araştırma alanının büyük toprak grupları haritası	13
Şekil 4.3. Araştırma alanının jeolojik haritası	15
Şekil 4.4. Birecik ilçesi ombro-termik iklim diyagramı	19
Şekil 5.1. Araştırma alanında en fazla taksona sahip familyalar spektrumu	112
Şekil 5.2. Araştırma alanındaki taksonların Raunkiaer'e göre hayat formları spektrumu	116
Şekil 5.3. Araştırma alanındaki taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı.....	118
Şekil 5.4. Araştırma alanındaki endemik taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı	118
Şekil 5.5. Araştırma alanındaki taksonların etnobotanik özelliklerine göre dağılımı.....	122

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa No

Çizelge 4.1. Araştırma alanında yıllık ortalama sıcaklıklar	18
Çizelge 4.2. Araştırma alanında yıllık ortalama yağış miktarı	18
Çizelge 4.3. Araştırma alanında yağış rejimi ve yağışın rejimlere göre dağılışı	18
Çizelge 4.4. Araştırma alanında ortalama nispi nem	19
Çizelge 4.5. Araştırma alanında bulunan park-bahçe bitkileri ile kültür bitkileri listesi	82
Çizelge 5.1. Araştırma alanındaki bitki taksonlarının bölüm ve sınıflara göre dağılımı	111
Çizelge 5.2. Araştırma alanında cins ve takson sayısına göre en zengin 10 familya ve oranları	112
Çizelge 5.3. Araştırma alanının en çok taksona sahip familyalar bakımından yakın çevrede yapılan floristik çalışmalar ile karşılaştırılması	114
Çizelge 5.4. Araştırma alanında en çok taksona sahip cinslerin yakın çevrede yapılan floristik çalışmalarla karşılaştırılması	115
Çizelge 5.5. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların Raunkier'e göre hayat formları	116
Çizelge 5.6. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı ...	117
Çizelge 5.7. Araştırma alanında yayılış gösteren endemik bitkiler ve tehlike kategorileri	119
Çizelge 5.8. C7 karesi için yeni floristik kayıtlar	121
Çizelge 5.9. Çalışma alanı ile Arat Dağı ve Kalecik Dağı'nın etnobotanik yönden karşılaştırılması..	116

EK 1: ARAŞTIRMA ALANINDAN TOPLANAN BİTKİLERİN RESİMLERİ

	Sayfa No
Ek 1 Araştırma Alanından Toplanan Bitkilerin Resimleri.....	136
Ek 1 Şekil 1. a) <i>Adiantum capillus-veneris</i> L., b, c) <i>Ephedra campylopoda</i> C.A.Mey.	137
Ek 1 Şekil 2. a) <i>Nigella arvensis</i> L. var. <i>caudata</i> Boiss. b) <i>Delphinium peregrinum</i> L. c) <i>Adonis flammea</i> Jacq. d) <i>Adonis microcarpa</i> DC.	138
Ek 1 Şekil 3. a) <i>Anemone coronaria</i> L. b) <i>Ranunculus asiaticus</i> L.	139
Ek 1 Şekil 4. a) <i>Ranunculus millefolius</i> Banks & Sol. b) <i>Bongardia chrysogonum</i> (L.) Spach c) <i>Leonticia leontopetalum</i> L. subsp. <i>leontopetalum</i>	140
Ek 1 Şekil 5. a) <i>Glaucium grandiflorum</i> Boiss. & Huet var. <i>grandiflorum</i> b) <i>Papaver dubium</i> L. c) <i>Papaver clavatum</i> Boiss. & Hausskn.ex Boiss.	141
Ek 1 Şekil 6. a) <i>Sinapis alba</i> L. b) <i>Sinapis arvensis</i> L. c) <i>Ceratocephalus falcatus</i> (L.) Pers. d) <i>Chorispora syriaca</i> Boiss.	142
Ek 1 Şekil 7. a) <i>Nasturtium officinale</i> R. Br. b) <i>Erysimum hamosum</i> Blanche ex Post.....	143
Ek 1 Şekil 8. a) <i>Capparis ovata</i> Desf. subsp. <i>palaestina</i> Zoh. b) <i>Capparis spinosa</i> L. var. <i>spinosa</i> ..	144
Ek 1 Şekil 9. a) <i>Reseda alba</i> L. b) <i>Reseda lutea</i> L. var. <i>lutea</i> c) <i>Helianthemum salicifolium</i> (L.) Mil.	145
Ek 1 Şekil 10. a) <i>Portulaca oleracea</i> L.Mill. b) <i>Cerastium dichotomum</i> L. subsp. <i>dichotomum</i>	146
Ek 1 Şekil 11. a) <i>Salsola tragus</i> L. b) <i>Vaccaria pyramidata</i> Medik. var. <i>oxyodonta</i> (Boiss.) Zoh. ..	147
Ek 1 Şekil 12. a) <i>Tamarix smyrnensis</i> Bunge b) <i>Hypericum retusum</i> Aucher.....	148
Ek 1 Şekil 13. a, b) <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var. <i>capitatum</i>	149
Ek 1 Şekil 14. a, b, c) <i>Alcea striata</i> (DC.) Alef. subsp. <i>striata</i>	150
Ek 1 Şekil 15. a) <i>Alcea digitata</i> (Boiss.) Alef.	151
Ek 1 Şekil 16. a) <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	152
Ek 1 Şekil 17. a) <i>Malva neglecta</i> Wallr. b) <i>Linum strictum</i> L. var. <i>spicatum</i> Pers.	153
Ek 1 Şekil 18. a, b) <i>Linum mucronatum</i> Bertol subsp. <i>orientale</i> (Boiss.) Davis	154
Ek 1 Şekil 19. a) <i>Geranium tuberosum</i> L. subsp. <i>tuberosum</i> b) <i>Peganum harmala</i> L.....	155
Ek 1 Şekil 20. a) <i>Rhamnus punctatus</i> Boiss. var. <i>punctatus</i> b, c) <i>Rhus coriaria</i> L.	156
Ek 1 Şekil 21. a, b) <i>Glycyrrhiza glabra</i> L. var. <i>glabra</i> c) <i>Argyrolobium crotalarioides</i> Jaub. et Spach	157
Ek 1 Şekil 22. a, b) <i>Astragalus cretaceus</i> Boiss. & Kotschy	158
Ek 1 Şekil 23. a, b) <i>Astragalus russelii</i> Banks. Sol.	159
Ek 1. Şekil 24. a) <i>Astragalus aduncus</i> Willd. b) <i>Astragalus asterias</i> Stev. Ex. Ledeb	160
Ek 1. Şekil 25. a) <i>Astragalus elongatus</i> Willd. subsp. <i>nucleiferus</i> (Boiss.) Chamberlain b) <i>Astragalus hamosus</i> L.	161
Ek 1 Şekil 26. a) <i>Trigonella coelesyriaca</i> Boiss. b) <i>Trigonella spruneriana</i> Boiss.var. <i>spruneriana</i> .	162
Ek 1 Şekil 27. a) <i>Trigonella mesopotamica</i> Hub.-Mor. b) <i>Trigonella astroites</i> Fisch. & Mey.	163
Ek 1 Şekil 28. a) <i>Trigonella monantha</i> C.A.Mey. subsp. <i>monantha</i> b) <i>Trigonella monantha</i> C.A.Mey. subsp. <i>noeana</i> (Boiss) Hub.-Mor. c) <i>Trigonella monspeliaca</i> L.	164
Ek 1 Şekil 29. a) <i>Trifolium stellatum</i> L. var. <i>stellatum</i> b) <i>Vicia anatolica</i> Turrill c) <i>Trifolium nigrescens</i> Viv. subsp. <i>petrisavii</i> (Clem.) Holmboe d) <i>Medicago orbicularis</i> (L.) Bart.	165
Ek 1 Şekil 30. a) <i>Prosopis farcta</i> (Banks & Sol) Macbride b) <i>Alhagi pseudalhagi</i> (Bieb.) Desv. c) <i>Rubus sanctus</i> Schreber d) <i>Potentilla reptans</i> L.	166
Ek 1 Şekil 31. a) <i>Sangiosorba minor</i> Scop. subsp. <i>lasiocarpa</i> (Boiss&Hausskn.) Nordb. b) <i>Crataegus monogyna</i> Jacq. subsp. <i>monogyna</i> c) <i>Crataegus aronia</i> (L.) Bosc ex DC. var. <i>aronia</i> .	167
Ek 1 Şekil 32. a,b) <i>Punica granatum</i> L. b) <i>Epilobium hirsutum</i> L. c) <i>Epilobium parviflorum</i> Schreber.....	168
Ek 1 Şekil 33. a) <i>Sedum caespitosum</i> (Cav.) DC. b) <i>Eryngium creticum</i> Lam. c) <i>Eryngium bithynicum</i> Boiss.	169
Ek 1 Şekil 34. a) <i>Malabaila secacul</i> Banks & Sol. b) <i>Artemisia squamata</i> L. c) <i>Matricaria aurea</i> (L.) Schultz Bip. d) <i>Inula britannica</i> L.	170
Ek 1 Şekil 35. a) <i>Pulicaria dysenterica</i> (L.) Bernh. b) <i>Phagnalon rupestre</i> (L.) DC. c) <i>Achillea membranacea</i> (Lab.) DC. d) <i>Achillea wilhelmsii</i> C. Koch.	171
Ek 1 Şekil 36. a) <i>Achillea aleppica</i> DC. subsp. <i>aleppica</i> b) <i>Achillea biebersteinii</i> Afan. c) <i>Artemisia herba-alba</i> Asso d) <i>Gundelia tournefortii</i> L. var. <i>armata</i> Freyn & Sint. ..	172

Ek 1 Şekil 37. a) <i>Cousinia ramosissima</i> DC. b) <i>Cousinia birecikensis</i> Hub.-Mor. c) <i>Onopordum carduchorum</i> Bornm. & Beaverd d) <i>Cirsium libanoticum</i> DC. subsp. <i>arachnoideum</i> Davis & Parris	173
Ek 1 Şekil 38. a) <i>Picnomon acarna</i> (L.) Cass. b) <i>Notobasis syriaca</i> (L.) Cass. c) <i>Carduus pycnocephalus</i> L. subsp. <i>breviphyllarius</i> PH. Davis d) <i>Centaurea virgata</i> Lam.....	174
Ek 1 Şekil 39. a) <i>Centaurea depressa</i> Bieb. b) <i>Centaurea iberica</i> Trev. ex. Sprengel c) <i>Crupina crupinastrum</i> (Moris) Vis. d) <i>Carlina lanata</i> L.	175
Ek 1 Şekil 40. a) <i>Echinops viscosus</i> DC. subsp. <i>bithynicus</i> b) <i>Scolymus hispanicus</i> L. c) <i>Cichorium intybus</i> L. d) <i>Scorzonera pseudolanata</i> Grossheim.....	176
Ek 1 Şekil 41. a) <i>Tragopogon longirostris</i> Bisch. Ex Schultz Bip. var. <i>longirostris</i> b) <i>Anagallis arvensis</i> L. var. <i>caerulea</i> (L.) Gouan c) <i>Nerium oleander</i> L. d) <i>Vinca herbacea</i> Waldst. & Kit.	177
Ek 1 Şekil 42. a) <i>Vincetoxicum canescens</i> (Willd.) Decne. subsp. <i>canescens</i> b) <i>Cionura erecta</i> (L.) Griseb c,d) <i>Gentiana olivieri</i> Griseb.....	178
Ek 1 Şekil 43. a) <i>Convolvulus reticulatus</i> Choisy subsp. <i>reticulatus</i> b) <i>Convolvulus dorycnium</i> L. subsp. <i>oxysepalus</i> (Boiss.) Rech. c) <i>Cuscuta campestris</i> Yuncker d) <i>Cynoglossum creticum</i> Mil.	179
Ek 1 Şekil 44. a) <i>Onosmo molle</i> DC. b) <i>Datura stramonium</i> L. c) <i>Hyoscyamus reticulatus</i> L. d) <i>Veronica syriaca</i> Roemer & Schultes.	180
Ek 1 Şekil 45. a) <i>Veronica persica</i> Poiret b) <i>Orabanche kurdica</i> Boiss.& Hausskn. c) <i>Phyla nodiflora</i> (L.) Grene d) <i>Ajuga chamaepitys</i> (L.) Schreber subsp. <i>laevigata</i> (Banks & Sol.) P.H. Davis.....	181
Ek 1 Şekil 46. a) <i>Teucrium multicaule</i> Montbret & Aucher ex Bentham b) <i>Teucrium polium</i> L. c) <i>Scutellaria orientalis</i> L. subsp. <i>porphyrostegia</i> Edmonson.....	182
Ek 1 Şekil 47. a) <i>Phlomis pungens</i> Willd. var. <i>pungens</i> b) <i>Phlomis syriaca</i> Boiss. c) <i>Lamium aleppicum</i> Boiss. & Hausskn. d) <i>Moluccella laevis</i> L.	183
Ek 1 Şekil 48. a) <i>Marrubium parviflorum</i> Fisch. & Mey. subsp. <i>oligodon</i> (Boiss.) Seybold b) <i>Thymus haussknechtii</i> Velan c) <i>Thymbra spicata</i> L. var. <i>spicata</i>	184
Ek 1 Şekil 49. a) <i>Mentha longifolia</i> (L.) var. <i>thyphoides</i> Hudson. b) <i>Ziziphora tenuior</i> L. c) <i>Salvia multicaulis</i> Vahl d) <i>Salvia viridis</i> L.	185
Ek 1 Şekil 50. a) <i>Salvia ceratophylla</i> L. b) <i>Salvia spinosa</i> L. c) <i>Plantago lanceolata</i> L. d) <i>Chrozophora tinctoria</i> (L.) Rafin	186
Ek 1 Şekil 51. a) <i>Urtica dioica</i> L. b) <i>Parietaria judaica</i> L. c) <i>Asperula orientalis</i> Boiss.& Hohen. d) <i>Galium canum</i> Req. Ex DC. subsp. <i>canum</i>	187
Ek 1 Şekil 52. a) <i>Arum dioscoridis</i> Sm. var. <i>luschanii</i> R. Mill b) <i>Biarum carduchorum</i> (Schott) Engler c) <i>Biarum eximium</i> (Schott & Kotschy) Engler d) <i>Eminium rauwolffii</i> (Blume) Schott var. <i>rauwolffii</i>	188
Ek 1 Şekil 53. a) <i>Asphodelus aestivus</i> Brot. b) <i>Allium stamineum</i> Boiss. c) <i>Allium pallens</i> L. subsp. <i>pallens</i> d) <i>Allium scorodoprasum</i> L. subsp. <i>rotundum</i> (L.) stearn.....	189
Ek 1 Şekil 54. a) <i>Ornithogalum ulophyllum</i> Hand. Mazz. b) <i>Ornithogalum nutans</i> L. c) <i>Ornithogalum montanum</i> Cry. d) <i>Bellevalia longistyla</i> (Miscz.) Grossh.....	190
Ek 1 Şekil 55. a) <i>Muscari comosum</i> (L.) Miller b) <i>Muscari neglectum</i> Guss. c) <i>Hyacinthella nervosa</i> (Bertol.) Chouard d) <i>Gagea fibrosa</i> (Desf.) Schultes & Schultes.....	191
Ek 1 Şekil 56. a) <i>Colchicum crosifolium</i> Boiss. b) <i>Iris persica</i> L. c) <i>Gynandrisis sisyrinchium</i> (L.) Parl. d) <i>Crocus pallasii</i> Goldb. subsp. <i>turcicus</i> G., Mathew.....	192
Ek 1 Şekil 57. a) <i>Ixiolirion tataricum</i> (Pallas) Herbert subsp. <i>tataricum</i> b) <i>Ophrys ferrum-equinum</i> Desf. c) <i>Typha domingensis</i> Pers. d) <i>Cyperus rotundus</i> L.	193
Ek 1 Şekil 58. Çalışma alanından genel görüntüler. a, b) Zeytinbahçe köyü c,d) Abdallı köyü ve ziyaret tepesi e) Şavi deresi f, g) Bentbahçesi deresi ve kanyonu h) Ziyaret tepesinden bakış	194
Ek 1 Şekil 59. Çalışma alanından genel görüntüler. a) Fırat Nehri gündüz. b) Fırat Nehri'nde gün batımı c) Bentbahçesi ve deresi d) Akarçay deresi e) Step alandan Fırat Nehri'ne bakış f) Şavi deresi g, h) Tepe sırtları vejetasyonu	195

EK 2: ÇALIŞMA ALANINDAN ETNOBOTANİK İZLENİMLER

	Sayfa No
Ek 2: Çalışma Alanından Etnobotanik İzlenimler	196
Ek 2. Şekil 1. Yöre halkı ile görüşmeler. a, b, c, f, g, h) Mezra beldesindeki halk ile görüşmeler, d) Akarçay halkı ile görüşmeler, e) Göçerler ile bir görüşme (Karacadağ)	197
Ek 2. Şekil 2. a, b, c, d) Toplanan bitkilerin yöre halkı tarafından hayvan yemi olarak değerlendirme e, f, g, h) <i>Kochia sp.</i> bitkisinden süpürge görüntüleri, Zeytinbahçe köyü	198
Ek 2. Şekil 3. a,b, c, d, e, f) Bitkilerin çardak ve gölgelik olarak değerlendirilmesi, Zeytinbahçe ve Mezra, g) Meyan köklerinin çuvallarda taşınması, Zeytinbahçe, h, ı) Meyan şerbetinin güğümlerde satışı, Birecik	199
Ek 2. Şekil 4. a) Mezra'da <i>Imperata clindrica</i> var. <i>cylindrica</i> (Kındırğa, hamır) toplamış çocuklar, b) Fırat Nehri kenarında <i>Onopordum carduchorum</i> toplayan bir çocuk, c,d) Akarçay'da <i>Malva neglecta</i> toplayan çocuklar, e,f,g) Zeytinbahçe'de <i>Malva neglecta</i> toplayan yöre halkı	200
Ek 2. Şekil 5. a, b, c) Zeytinbahçe'de <i>Arum dioscoridis</i> var. <i>luschanii</i> yapraklarından yemek yapımı, d, e, f) <i>Malva neglecta</i> , <i>Centaurea iberica</i> , <i>Centaurea virgata</i> bitkilerinden yemek yapımı	201
Ek 2. Şekil 6. a, b, c, d) Zeytinbahçe'de Araziden toplanmış <i>Gundelia tournefortii</i> L. var. <i>armata</i> bitkisinden kenger yemeği yapımı, e) <i>Rumex</i> ssp. f) <i>Centaurea iberica</i> . g) <i>Malva</i> <i>neglecta</i> h) <i>Urtica dioica</i> , bitkilerinin halk pazarlarında satışa sunulması, Şanlıurfa...202	202

SİMGELER DİZİNİ

Akan	Hasan AKAN
ark.	Arkadaşları
Boiss.	Boissier
CD	Conservation Dependent-Koruma önlemi gerektiren
CR	Criticaly Endangered-Çok tehlikede
Çetin	Esat ÇETİN
D.S.İ.	Devlet Su İşleri
DC.	De Candolle
D. Akdeniz	Doğu Akdeniz
Eker	İsmail EKER
Ele.	Element
EN	Endangered-Tehlikede
Avr.-Sib.	Avrupa-Sibirya
F.	Fanerofit
G.	Geofit
Hk.	Hemikriptofit
İr.-Tur.	İran-Turan
K.	Kamefit
Korkut	M. Mustafa KORKUT
LC	Least Consern-En az endişe verici
MMB	Mehmet Maruf BALOS
NT	Near threatened-Tehdit altına girebilir
PE	Yaz yağışı ortalaması
Qal	Alüviyaller
subsp.	Alttür
TB	Volkanikler-Bazaltlar
Th.	Terofit
Tmf	Fırat formasyonu
Tmga	Gaziantep formasyonu
var.	Varyete
VU	Vulnerable-Zarar görebilir

1. GİRİŞ

Bu çalışma; Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Şanlıurfa'nın batısındaki Birecik ilçesi sınırları içerisinde yer alan Zeytinbahçe-Akarçay arasında kalan bölgenin florası ve etnobotanik özelliklerini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Türkiye; coğrafi konumu, jeomorfolojik yapısı ve değişik iklim tiplerinin etkisi altında bulunması nedeniyle son derece zengin bir flora sahiptir. Türkiye florası, 11. cilde göre 8988 doğal tohumlu bitki türünden oluşur. Türkiye Florasında toplam tür sayısı, yabancı kaynaklı (alien) ve kültür bitkileri dahil 9.221' dir. Endemizm bakımından, Floradaki endemik tür sayısı 2.891' dir. Bu sayıya endemik olan 497 alttürü ve 390 varyeteyi dahil ettiğimizde toplam endemik takson sayısı 3778' e çıkmaktadır (Güner ve ark., 2000). Türkiye'deki bitki türü sayısı, yapılan çalışmalar sonucunda tanımlanan yeni türlerle her geçen gün artmaktadır. Yurdumuz endemik tür oranı ve çeşitliliği açısından Orta Doğu'nun en zengin florasına sahiptir. Endemik bitki bakımından en zengin ülke olan Yunanistan'da bile bu değer 800–1000 arasındadır. Bu farklılıklar göz önüne alındığında ülkemizin bitki türleri açısından ne kadar zengin ve ilginç bir ülke olduğu anlaşılmaktadır (Ekim, 2000).

Yurdumuz florası üzerinde yapılan araştırmalar 18. yüzyıl başlarında Fransız botanikçi J. Pitton Tournefort'un 1700–1702 yılları arasında batı, kuzey ve doğu Anadolu'ya yaptığı gezilerle başlamıştır. Bu botanikçiyi takiben diğer bazı yabancı botanikçiler de Anadolu ve çevresinden bitki toplamışlardır (Baytop, 2003).

Yurdumuz florasına esas katkı, İsviçreli botanikçi Edmond Boissier tarafından (Boissier, 1867–1888) yayınlanan 5 cilt ve bir tamamlayıcı ciltten oluşan "Flora Orientalis" adlı eserdir (Çıplak, 1997). Bu eserde kendi topladığı bitkilerle birlikte kendinden önceki araştırmacıların topladıkları bitkilere de yer verilmiştir. Flora Orientalis'ten tam bir asır sonra yayını tamamlanan, editörlüğünü Peter Hadland Davis'in yaptığı 1965–1985 yılları arasında yayımlanan "Flora of Turkey and The

East Aegean Islands”adlı 9 ciltlik eserdir. 1988' de 10. cilt (P.H. Davis ve ark., 1988) ve 2000 yılında da 11. cilt tamamlayıcı olarak yayınlanmıştır. 11. cilt (Güner ve ark., 2000) Türk botanikçiler tarafından hazırlanmıştır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi, etnobotanik özellikleri açısından araştırılması gereken bölgelerden biridir. Bölge halkının çoğunluğu, kırsal alanlarda yaşamaları nedeniyle yabancı bitkilerle yakından ilgilidir.

Etnobotanik; insanlarla bitkiler arasındaki tüm ilişkileri inceleyen bir bilim dalıdır ve ilk kez 1896 yılında botanikçi John W. Harshberger (ABD) tarafından kullanılmıştır (Cotton, 1997). İnsanların bitkilerden yararlanmasını ifade eden bu sözcüğün anlamı, 100 yıldan bu yana giderek genişlemiştir. Bitkilerden sadece tıbbi ve gıda amaçlı yararlanma anlaşılmalıdır. İnsanların günlük yaşamlarında, örneğin çeşitli aletlerin yapımında bitkileri kullanmaları gibi somut ya da efsanelere konu etmeleri gibi soyut şekillerde yararlanmaları, hatta etraflarında bulunan bitkilere sadece isim vermiş olmaları bile etnobotaniğin konusu içine girer (Ertuğ, 2006).

Etnobotanik araştırmalar, deneme yanılma yoluyla edinilmiş ve uzun bir zaman sürecinde nesilden nesile aktararak günümüze ulaşmış, çok değerli bilgileri yansıtan, içerikleri ile bitkilerin bilimsel olarak değerlendirilmelerine önemli katkıda bulunmuşlardır (Sadıkoğlu, 1998).

Bitkiler, halkımız tarafından özellikle gıda, baharat, ilaç, boyar madde ve büyüsel işlemlerde araç olarak kullanılmaktadır.

İlkçağlardan günümüze değin insanoğlu kendi yöresinde bulunan bitkilerden farklı amaçlarla, çeşitli şekillerde yararlanmıştır. Önceleri doğadan topladıkları yabancı bitkileri kullanmış, sonraları en çok kullandıklarının tarımını yapmışlardır. Dünyada ilk tarımın yapıldığı bölge olan Güneydoğu Anadolu'da, bugün halk arasında ilaç yapımında kullanılan anason, nane, arpa, meyan kökü gibi bitkisel drogların tedavide kullanıldığı bilinmektedir (Asil ve Şar, 1984).

Otsu bitkiler, bir taraftan yiyecek olarak kullanılırken, diğer taraftan baharat olarak yemeklerin tadını düzenlemekte, içecek olarak sindirimi kolaylaştırmakta,

iştah açıcı rol oynamakta, diğer taraftan da birçok hastalığın tedavisinde kullanılmaktadır. (Özer ve ark., 2004)

Halkın özellikle hastalıkların tedavisinde kullandığı bitkileri ele alan araştırmalar çok büyük önem taşımaktadır. Halk ilaçları, uzun yıllardan beri etkileri insanlar üzerinde denenerek günümüze ulaşmıştır. Sadece batıl inanıştan ibaret olanların yanında tedavi edici etkileri ispatlananlar da vardır. Pek çoğu da bilimsel yönden araştırılmayı beklemektedir.

Herhangi bir kullanılışı tespit edilmemiş bitkilerde etken madde aramak yerine, öncelikle yüzlerce yıldan beri halkın yararlı olduğuna inanarak ısrarla kullandığı bitkiler üzerinde çalışmak daha çok verim sağlayacaktır. Bu sayede hem eldeki veriler bilimsel olarak ispatlanır, hem de zaman ve maddi bakımdan kısıtlı imkanlara sahip araştırmacıların bu tarz kayıpları önlenir (Sadıkoğlu, 1998).

Çalışma alanı olarak Birecik ilçesinin seçilmesinin nedenlerini kısaca aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz:

1. Bölgede kapsamlı bir flora ve etnobotanik çalışmasının yapılmamış olması,
2. Bölgenin Karkamış ve Birecik baraj gölleri arasında kalması nedeniyle, biyolojik zenginliklerimizin büyük çapta zarar görebileceğini hesaplayarak meydana gelebilecek değişikliklerin neler olduğunu saptayabilmek amacıyla yörenin florasının bilinmesinin gerekliliği.
3. Birecik ilçesinin, Türkiye florasında sıkça geçmesi ve bitki çeşitliliğinin fazla olması.
4. Alandaki bitkileri slayt ve dialarla tanıtarak (özellikle de endemik ve nesli tehlike altında olan türlerin) korunmasına ve tanınmasına katkılarda bulunmak,
5. Etnobotanik açıdan, TÜBA tarafından Türkiye genelinde, Buldan/Denizli'den sonra 2. Pilot bölge seçilen Birecik ilçesinde eksik kalan Etnobotanik envanterinin ortaya çıkarılması.
6. Alanda birçok höyükte yapılan kazı çalışmalarının olması nedeniyle yapılacak Arkeobotanik çalışmalara katkıda bulunmak.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Ülkemizde daha önce yapılmış olan floristik araştırmalar ışığında bir değerlendirme yapılacak olursa; Güney Doğu Anadolu Bölgesi Türkiye'nin floristik açıdan en az araştırılmış bölgelerinin başında yer alır (Çırpıcı, 1987). Yaptığımız literatür taramaları sonucunda Şanlıurfa'dan bitki toplayan önemli araştırmacılar; 1841 yılında *Kotschy*, 1888 yılında *Sintenis* ve 1965'li yıllarda ise *P.H. Davis* sayılabilir. Ayrıca *Zohary*'nin bölge vejetasyonu ile ilgili bir çalışması vardır (Zohary, 1973).

Araştırma alanı ile ilgili direkt olarak floristik ve etnobotanik bir çalışma yapılmamıştır. Ancak alana uzak da olsa Karacadağ'ın geofit bitkileri (Malyer, 1979), Diyarbakır ve Çevre İlleri Eğreltileri (Kaynak, 1989), *Lathyrus* L. cinsi üzerinde sistematik araştırmalar (Ertekin, 1991), Ceylanpınar Devlet Üretim Çiftliğinin Florası (Adıgüzel ve Aytaç, 2001), Tektok Dağları Florası (Kaya, 2002), gibi çalışmaları vardır. Ayrıca, son yıllarda bazı floristik ve sistematik yayınlar da yapılmıştır. Bunlar arasında; Karacadağ Bitki Çeşitliliği (Ertekin, 2002), Birecik Baraj Gölü Alanı Bitkileri, Tehlike Sınıfları ve Korunması (Aslan, 2002), Karkamış Baraj Gölü Alanı Bitkileri (Türkmen ve Aslan, 2003), Kalecik Dağı (Şanlıurfa) Florası (Aydoğdu ve Akan, 2004), Şanlıurfa 'Direkli Tepeleri' Florası (Aydın, 2004) ve Şanlıurfa'da Yayılış Gösteren Sonbahar Çiğdemleri (Akan ve Eker, 2004), Meyan Kökü bitkisinin (*Glycyrrhiza* L.) Biyolojik ve etnobotanik özellikleri (Balos, 2005), Kaşmer Dağı Florası (Akan ve ark., 2005), TEMA Kuyulu Erozyon Bölgesi Florası (Ekim ve ark., 2005), Mezra Beldesi'nin Florası ve Vejetasyonu (Ayalp, 2005), Şanlıurfa Geofit Florası (Eker, 2005), Şanlıurfa'nın Nadide Çiçekleri Geofitler (Akan ve ark., 2005), Harran Üniversitesi Osmanbey Kampüsü'nün Florası, Fitososyolojik Özellikleri ve Mevsimsel Değişimi (Parmaksız, 2005), Şanlıurfa'nın Akçakale İlçesi Halofitik alanların florası ve Vejetasyonu (Yavuz, 2005), Fatik Dağları Doğal Meraların Florası, Fitososyolojik ve Fitoekolojik Özellikleri (Hatemov ve ark, 2006), Liliaceae Familyasından Bazı Endemik ve Nadir

Geofitler Üzerinde anatomik Araştırmalar (Satıl ve Akan, 2006), GAP Yöresindeki Tıbbi ve Aromatik Bitkiler (Akan ve ark., 2005) verilebilir.

Floristik çalışmalar yanında, yaptığımız literatür taramaları sonucunda, bölgede yapılan ilk etnobotanik çalışmalar arasında; Urfa'da Doğum Gelenek ve Göreneklere (Nahya, 1983), Urfa Folklorik Tıbbından Örnekler ve Modern Tıp Açısından İncelenmesi (Erdemir, 1983), Urfa'ya özgü İlaçlar (Çini, 1983), Urfa'da Hastalıkların Tedavi Şekilleri (Işıkoğlu, 1971), Kanser Hastalığında Tedavi Amacıyla Kullanılan Yöresel Bitkiler (Yücecan, 1988), Güneydoğu Anadolu Bölgesi Tıbbi ve Aromatik Bitkileri (Özel, 1999), Sindirim Sistemi Rahatsızlıklarında Kullanılan Yöresel Bitkiler (Yücecan, 1991), İnancın Vatanı Şanlıurfa (Kürkçüoğlu, 2000), GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler (Saya, 2001), Mardin Sepetleri (Akan, 2005), Şanlıurfa İsotunun Tarihçesi ve Etnobotanik Özellikleri (Akan ve ark., 2005a), Şanlıurfa Müzikal Enstrümanları (Akan ve ark., 2005b), Kalecik Dağı'nın Etnobotanik Özellikleri (Akan ve ark., 2005), Arat Dağı Florası ve Etnobotanik Özellikleri (Korkut, 2006) ve Şanlıurfa Semt Pazarlarında Satılan Doğal Bitkilerin Etnobotaniği (Akan ve ark., 2006) adlı çalışmalar gösterilebilir.

Türkiye'de bir çok araştırmacı tarafından yapılan birçok etnobotanik çalışma da bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; Türkiye'nin Tıbbi ve Zehirli Bitkileri (Baytop, 1963), Türkiye'de Bitkilerle Tedavi: Geçmişte ve Bugün (Baytop, 1984), Yurdumuzun Zehirli Bitkileri (Seçmen ve ark., 1987), Türkçe Bitki Adları Sözlüğü (Baytop, 1997), Örenlerin bitkisi Üzerlik (*Peganum harmala* L.), (Ertuğ, 1999), An Ethnobotanical Study in Central Anatolia (Turkey) (Ertuğ, 2000), Uslusuyla Delisiyle Kenker (Ertuğ, 2002a), Etnobotanik Çalışmaları ve Türkiye'de Yeni Açılımlar (Ertuğ, 2004), Bodrum Yöresinde Halk Tıbbında Yararlanılan Bitkiler (Ertuğ, 2002b), Etnobotanik ve Türk Etnobotaniği (Yıldırım, 2004), Bodrum'da Bitkiler ve Yaşam (Tuzlacı, 2005)'dir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Materyal

Çalışma materyalini 2004-2006 yılları arasında iki yıl boyunca alandan toplanan 1450 bitki örneği oluşturur.

3.2. Yöntem

Vejetasyon döneminin başından sonuna kadar, iki yıllık sürede belirli periyotlarla araştırma alanına gidilmiş ve bitki örnekleri toplanmıştır. Toplanan bu bitki örnekleri lokaliteleri ile birlikte gerekli arazi kayıtları yazılarak numaralandıktan sonra herbaryum tekniğine uygun olarak preslenip kurutulmuştur. Bu bitkilerin teşhisinde temel kaynak olarak Türkiye Florası'ndan (Davis, 1965-1985; Davis ve ark., 1988; Güner ve ark., 2000) yararlanılmıştır. Ayrıca teşhis edilmesinde zorluk çekilen bazı türler, o sahanın uzmanları tarafından kontrol edilmiştir. Teşhisi yapılan bitkiler Gazi Üniversitesi Herbaryumu bitkileri ile karşılaştırılıp kontrol edilerek hata oranı en aza indirilmiştir. Bitki örnekleri, Harran Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Herbaryumu'nda muhafaza edilmektedir.

Nadir, endemik ve tehdit altındaki türler "IUCN Red List Categories and Criteria Version 3,1 (2001)" ve "Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı" (Ekim ve ark. 2000) isimli eserlerindeki kategorilere göre yapılmış ve bölgedeki durumları değerlendirilmiştir. Bitkilerin hayat formları; Fanerofit, Kamefit, Hemikriptofit, Geofit, Terofit olarak Raunkier (Raunkier, 1934) sistemine göre verilmiştir. Tür adlarının yazımında sadece geçerli olan adları ve otör isimleri verilmiştir. Sinonim adları dikkate alınmamıştır. Alandan toplanarak teşhis edilen bitkilerin listesi, Türkiye Florası'ndaki sıra esas alınarak verilmiştir. Listede takson isminden sonra; bitkinin toplandığı lokalite, toplanma tarihi, rakım, habitat, toplayıcı adı, toplayıcı numarası, hayat süresi, hayat formu ve ayrıca bitkinin floristik bölgesi ile endemizm özelliği verilmiştir. Bulgular, Türkiye Florasındaki sıraya göre verilmiştir. Bitkilerin tespit edilen etnobotanik özellikleri de ayrı bir bölümde verilmiştir.

Alandan toplanan bitkilerde lokalitelerde tekrardan kaçınmak için C7 grid sistemine göre “C7 Şanlıurfa: Birecik” yazılmamıştır sadece burada yazılmakla yetinilmiştir. Lokalitelerin sonundaki “MMB”den sonra gelen sayılar toplayıcı numarasını belirtmektedir.

Alandan toplanan bitkilerin C7 karesi için yeni kayıtlar olup olmadıkları şu kaynaklardan araştırılarak tespit edilmiştir; Türkiye Florası, 1–10. ciltler (Davis, 1965–1985, Davis ve ark. 1988) ve 11. cilt (Güner ve ark., 2000), Donner (1990), New Floristic Records for The Various Grid Squares From The *Fabaceae* (Ertekin ve Saya, 1997). Flora of Ceylanpınar State Farm (Adıgüzel ve Aytaç, 2001), New Floristic records for C7 grid square (Aslan ve Türkmen, 2001), New Floristic records for squares C6 and C7 from Turkey (Aslan ve Türkmen, 2003), Kalecik Dağı Florası (Aydoğdu ve Akan, 2005), The Flora of Kaşmer Mountain (Akan ve ark., 2005), The Flora of Osmanbey Campus of the Harran University (Parmaksız ve ark., 2006).

Ayrıca, Şanlıurfa iline ait 10 yılın iklim verilerini gösteren (aylık ve yıllık yağış-sıcaklık ortalamalarını) tablolar ve diyagramlar verilmiştir. Bu veriler Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma ve Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı İstatistik ve Yayın Şube Müdürlüğü’nden temin edilmiştir (Anonim, 2003).

Araştırma alanı toprak gruplarına ait bilgiler ile araştırma alanının jeolojik haritası ve jeolojik özellikleri ile ilgili bilgiler T.C. Tarım ve Köy işleri Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Arazi İşleri Daire Başkanlığına bağlı Şanlıurfa Tarım Reformu Müdürlüğü’nün hazırlamış olduğu “Şanlıurfa ili Birecik ilçesi Arazi kullanım Planlaması” adlı raporundan faydalanılarak hazırlanmıştır (Anonim, 2005). Toprak haritası Şanlıurfa Tarım Reformu Müdürlüğü’nden temin edilerek bilgisayar ortamında yeniden düzenlenmiştir.

Etnobotanik çalışma yapılırken, öncelikli olarak alandan toplanarak herbaryum örneği haline getirilen bitki örnekleri kullanılmıştır. Etnobotanik veriler için 3 ayrı yerleşim yeri (Zeytinbahçe Köyü, Mezra Beldesi, Akarçay Köyü) belirlenerek yöre halkı ile birebir görüşülmüştür. Görüşme sırasında sorulan belli başlı sorular şunlardır;

- Yakın çevrede toplanan ve kullanımı olan bitkilerin neler olduğu.
- Bitkiye verilen yöresel isimler.
- Bitkiden yararlanma yolları ve kullanım biçimi.
- Bitkilerin hangi mevsimde toplandığı.
- Bitkinin toplanma şekli ve bitkinin hangi kısımlarının toplandığı.
- Bitkinin toplanan kısımlarından araziden ne kadar toplandığı.
- Bitkinin kültürünün yapılp-yapılmadığı.

Uygun vejetasyon dönemlerinde birebir görüşülen kişilerle birlikte çalışma alanı gezilerek veriler toplanmıştır. Arazi gezileri yanında, toplanan ve kartonlara yapıştirılarak hazırlanan kuru bitki örnekleri halka gösterilerek bunlardan yararlanıp yararlanmadıkları ve yerel isimleri de sorulmuştur. Birebir görüşülen kişiler kadınlar, erkekler ve çocuklar olmak üzere üç gruptan oluşmaktadır. Etnobotanik çalışma yapılan yerleşim yerlerindeki bilgi edinilen kişiler (10 kadın, 18 erkek ve 12 çocuk olmak üzere 40 kişi)'in isimleri ve yaşları aşağıda verilmiştir.

Zeytinbahçe Köyü; Doğan Yılmaz (45), Kadir Bozkurt (80), Adile Bozkurt (65), Zeliha Bozkurt (40) **Mezra Beldesi;** Bülent Korkmaz (33), Cuma Korkmaz (35), Müslüm Korkmaz (26), Melek Korkmaz (12), Hatice Kılıç (45), Seyyid Kılıç (65), Zeliha Kılıç (65), Sadin Kılıç (35), İbrahim Kılıç (36), Ramazan Bozkurt (65), Mehmet Bozkurt (40), Abdullah Bozkurt (18), İdo Bozkurt (65), Ramazan Adalı (35), Ebru Bozkurt (13), Seyit Kılıç (45), Muhittin Bozkurt (14), Bağdagül Bozkurt (12), **Akarçay (Tıbbi) Köyü;** Hüseyin Kılıç (44), Hasan Kılıç (44), Ahmet Kılıç (66), Fethi Kılıç (42), Esra Kılıç (7), Melike Kılıç (9), Şaban Kılıç (12), Kadir Kılıç (15), Hasan Kılıç (10), Celalettin Kılıç (17).

Etnobotanik çalışma yapılan köyler Türkçe, Arapça ve Kürtçe konuşmaktadır. Bitkilere verilen yöresel adlar, halk arasında kullanılan yöresel diller ile yakından ilgilidir. Türkçe bilmeyen özellikle yaşlı kadınların verdikleri yerel isimlerin aslına dokunulmamış ancak anlatılan kullanım biçimleri bölgeden insanların yaptığı çevirilerle, Türkçe olarak verilmiştir. Bu çalışmada, halkın çeşitli amaçlarla yararlandığı bitkilerle ilgili bilgiler tamamen kendi araştırmalarımıza ve derlemelerimize dayanmaktadır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

4.1. Araştırma Alanının Fiziki ve Coğrafi Özellikleri

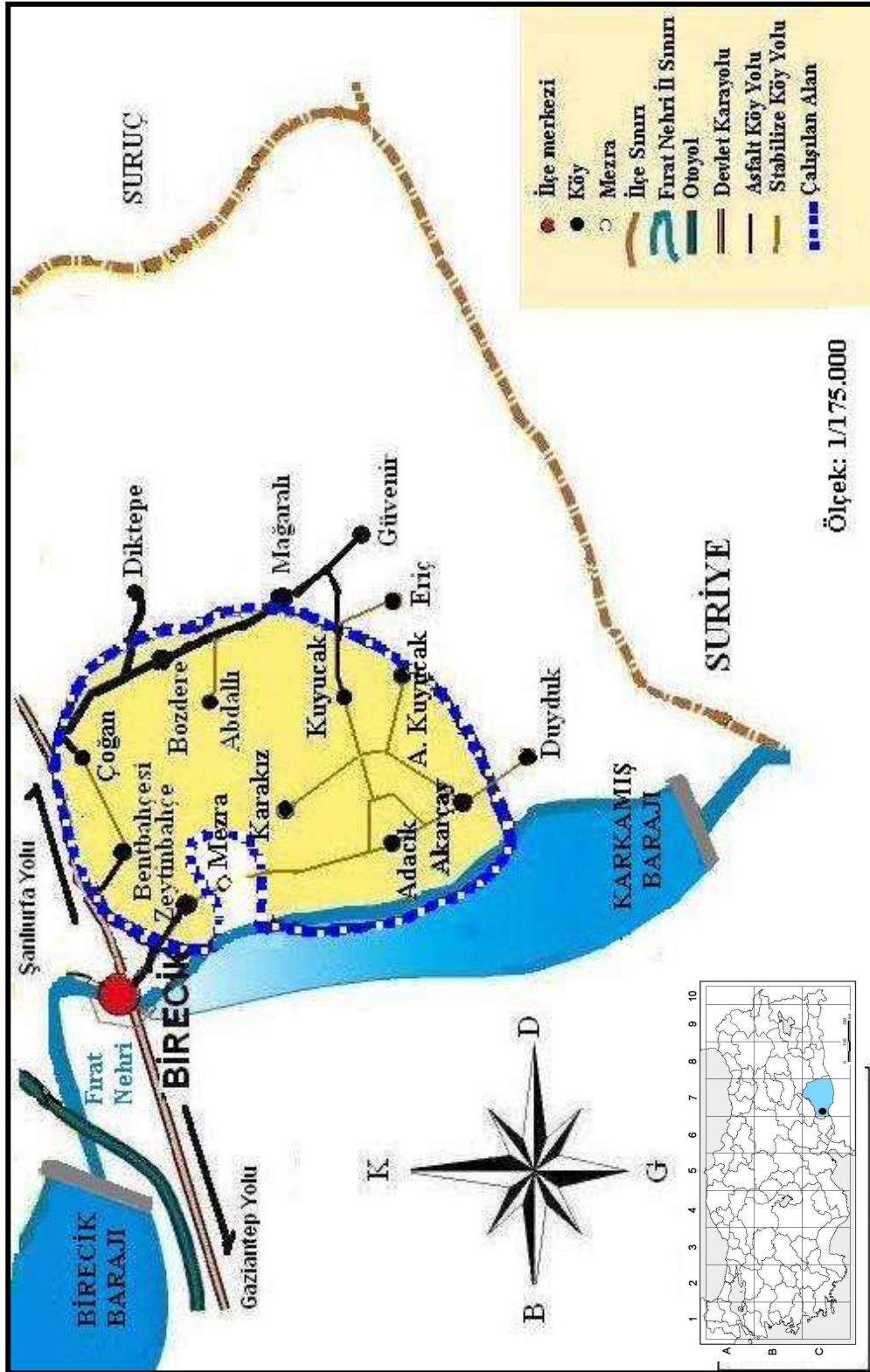
4.1.1. Coğrafi konumu

Birecik, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Şanlıurfa iline bağlı, kuzeyde Halfeti, kuzeydoğuda Bozova, doğuda Suruç ilçeleri ile güneyde Suriye sınırı, batıda Gaziantep iliyle çevrilidir. Araştırma alanının konumu 38° 02' doğu boylamları, 37° 00' kuzey paralelleri arasındadır. Araştırma alanı olan “Zeytinbahçe ile Akarçay arasındaki bölge”, Birecik ilçesinin güneyinde olup, doğu-batı istikametinde 8 km ve Fırat Nehri boyunca kuzey-güney istikametinde 10 km uzunluğundadır. Araştırma alanı, farklı yükseltilerdeki tepeleri de içine alan yaklaşık 80 km² büyüklüğünde olup 10 köyü kapsamaktadır.

Araştırma alanı içerisinde en büyük yükseltiler; Yalnız tepe (621 m), Abdullah tepe (560 m), Karaamut tepe (549 m), Şeyhmuhammet tepe (Ziyaret-Türbe) (550 m)'dir. Alanda farklı büyüklüklerde bir çok dere ve vadi bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri Bentbahçesi deresi ve vadisi ile Şavi deresi ve vadisidir. Bunlardan başka sürekli akan iki dere daha bulunmaktadır. Bunlar Zeytinbahçe deresi ve Akarçay deresidir (Şekil 4.1, Şekil 4.2).

Birecik, yüzey şekillerinin elverişliliği ve Fırat Irmağı kenarında önemli bir köprübaşı olması nedeniyle, eski çağlardan buyana çeşitli yerleşmelere ev sahipliği yapmıştır. Eski uygarlıkların (Hitit, Frig, Eski Yunan, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı gibi) yaşam alanını oluşturan ve tarihi kültür açısından en eski yerleşim yerlerinden biridir. Burada yapılan arkeolojik kazılar da (Zeytinbahçe höyüğü, Akarçay höyüğü, Mezra höyüğü) bunu desteklemektedir.

Bitki coğrafyası açısından değerlendirirsek; araştırma alanı İran-Turan floristik bölgesine girer. Ancak Akdeniz ikliminin de hüküm sürdüğü bilinmekte ve her iki fitocoğrafik bölgenin geçiş noktasında bulunmaktadır.

Şekil 4.1. Araştırma alanının coğrafi haritası

4.1.2. Toprak özellikleri

Araştırma alanının büyük bir kısmını kahverengi topraklar oluşturmaktadır. Ayrıca Fırat Nehrinin taşımış olduğu alüviyal topraklar ile kahverengi kırmızı topraklar, çıplak kaya ve molozlar ve ırmak yataklarının oluşturduğu toprak çeşitleri bulunmaktadır (Şekil 4.2). Irmak yatakların bulunduğu alanlarda da kireçli beyaz topraklı alanlar bulunmaktadır (Anonim, 2005).

4.1.2.1. Kahverengi topraklar

Araştırma alanında en yaygın büyük toprak grubunu oluşturan kahverengi topraklar, marn ana materyalinden oluşmuştur. Oluşumlarında kalsifikasyon rol oynar. Bu işlem sonucunda frollerinde çok miktarda kalsiyum bulunur. Erozyona uğrayanlarda A ve C horizonları görülür. Doğal drenajları iyidir. A1 horizonu kahverengi veya grimsi kahverengi, 10–15 cm. kalınlığında ve granüler yapıdadır. Organik madde içeriği ortadır. Reaksiyonu nötr veya kalevidir. B horizonu açık kahverengiden koyu kahverengiye değişir. Kaba, yuvarlak köşeli blok yapıdadır. Bu horizon tedrici olarak soluk kahverengi veya grimsi çok kireçli ana maddeye geçiş yapar. Kahverengi topraklarda bütün profil kireçlidir. B horizonunun altında beyazımsı ve çoğunlukla sertleşmiş kireç birikme katı bulunur. Bunun altında bir jips birikme katı vardır. Bu topraklar yazın uzun periyotlar boyunca kuru kalır. Bu periyotlarda kimyasal ve biyolojik etkinlikler yavaştır (Anonim, 2005).

4.1.2.2. Kırmızı kahverengi topraklar

Kırmızı kahverengi topraklar, kireç ana materyali üzerinde oluşmuşlardır. Oluşumlarında kalsifikasyon rol oynar, bu işlem sonucu profillerinde çok miktarda kireç bulunur. Solum rengi hariç, hemen hemen diğer bütün özellikleri kahverengi toprakların aynı veya benzeridir. A horizonu tipik olarak kırmızımsı kahverengi, daha ağır bünyeli ve oldukça sıkıdır. B horizonunun altında CaCO₃ birikme horizonu bulunur. Beyazımsı renkli olan bu horizon yumuşak veya çimentolaşmış olabilir. Kırmızı kahverengi topraklar çeşitli ana maddeler üzerinde oluşur. Doğal bitki örtüsü uzunca otlar ve çalılardır. Doğal drenajları iyidir. Eğilimleri orta, dik ve çok dik, buna bağlı olarak derinlikleri orta, sık ve çok sıkıdır (Anonim, 2005).

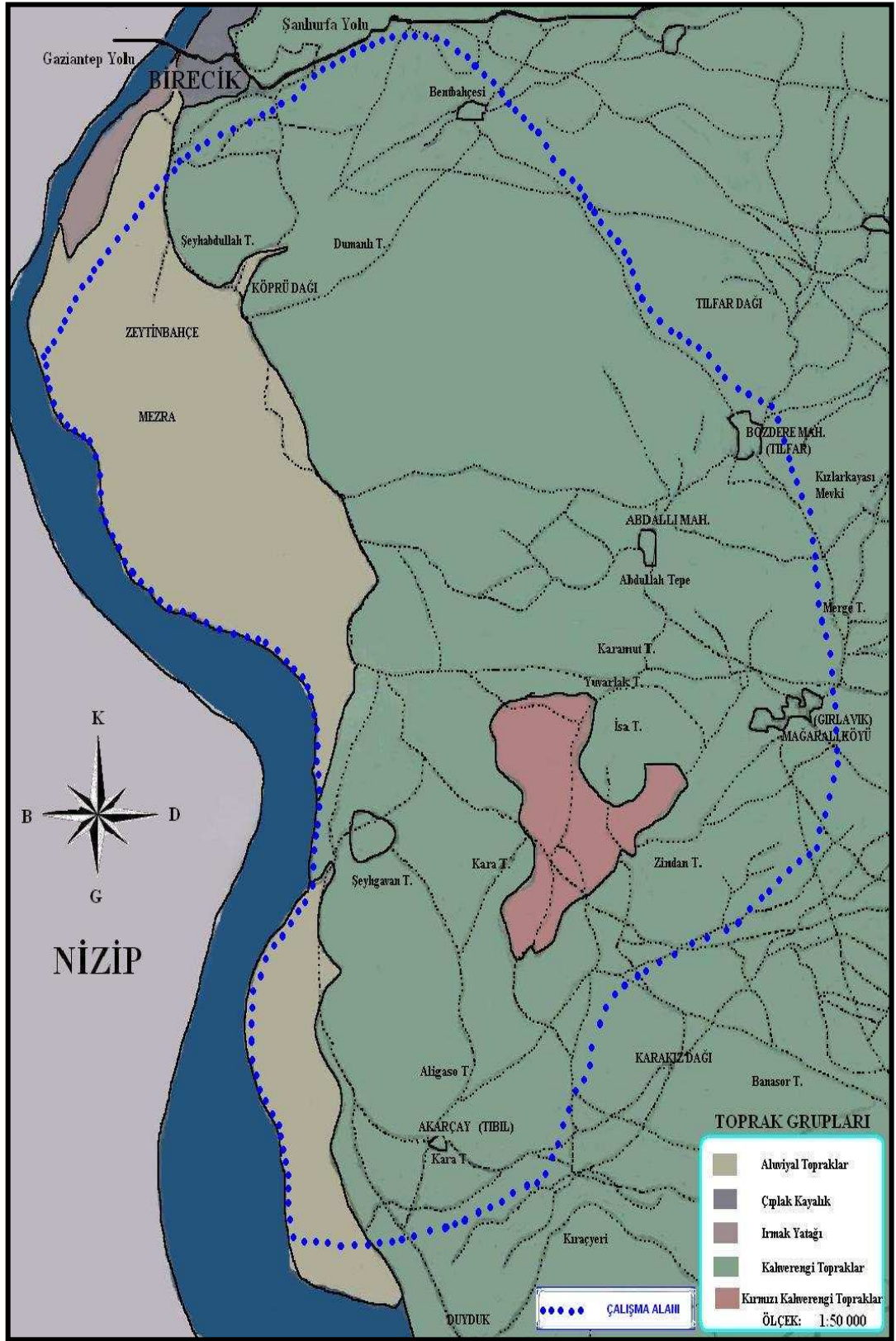
4.1.2.3. Çıplak kaya ve molozlar

Bu sahalar, toprak katmanı bulunmadığı takdirde toprak gelişmesi olmayan ve bu sebeple değerdendirilmesi yapılmayan, parçalanmış veya kısmen parçalanmış sert kaya ve taşlıklarla kaplı alanlardır. Tarıma uygun olmayan arazilerdir. Genellikle bitki örtüsünden yoksundur. Bazen arasında toprak bulunan kaya çatlaklarında veya topraklı küçük cephelerde yetişen çok seyrek ağaçlar, çalı ve otlar bulunabilir (Anonim, 2005).

4.1.2.4. Alüviyal topraklar

Fırat Nehri kıyı şeridinde, Fırat Nehrinin taşıyıp depoladığı alanlardaki alüviyal topraklar, A-C horizonlu genç topraklardır. Mineral bileşimleri; akarsu havzasının litolojik bileşimi ile jeolojik periyotlarda yer alan toprak gelişimi sırasındaki erozyon ve birikme devrelerine bağlı olup heterojendir. Kireç bakımından zengindir. Yüzey nemli ve organik madde bakımından zengindir. Profillerinde horizonlaşma, ya hiç yok, ya da çok az belirgindir. Buna karşılık, değişik özelliklerde katlar görülür. Çoğu yukarı arazilerden yıkanan kireççe zengindir. Her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine elverişli topraklardır. Fırat Nehri kıyısı boyunca bu topraklar yer almaktadır (Anonim, 2005).

Toprak gruplarının araştırma alanındaki dağılımı şu şekildedir; Fırat Nehri'nde, Zeytinbahçe ve Mezra'da alüviyal topraklar, Yuvarlak tepe, İsa tepe, Zindan tepe ve Karatepe arasında kalan alanlarda kırmızı kahverengi topraklar, diğer alanlarda ise kahverengi topraklar bulunmaktadır (Şekil 4.2).

Şekil 4.2. Araştırma alanının büyük toprak grupları haritası

4.1.3. Jeolojik özellikleri

Araştırma alanı Oligomiosen Fırat formasyonu (Tmf), Gaziantep formasyonu (Tmga) ve konglomera, kumtaşı ile güncel alüviyal malzemeler (Qal) yer almaktadır (Şekil 4.3) (Anonim, 2005).

4.1.3.1. Fırat formasyonu (Tmf)

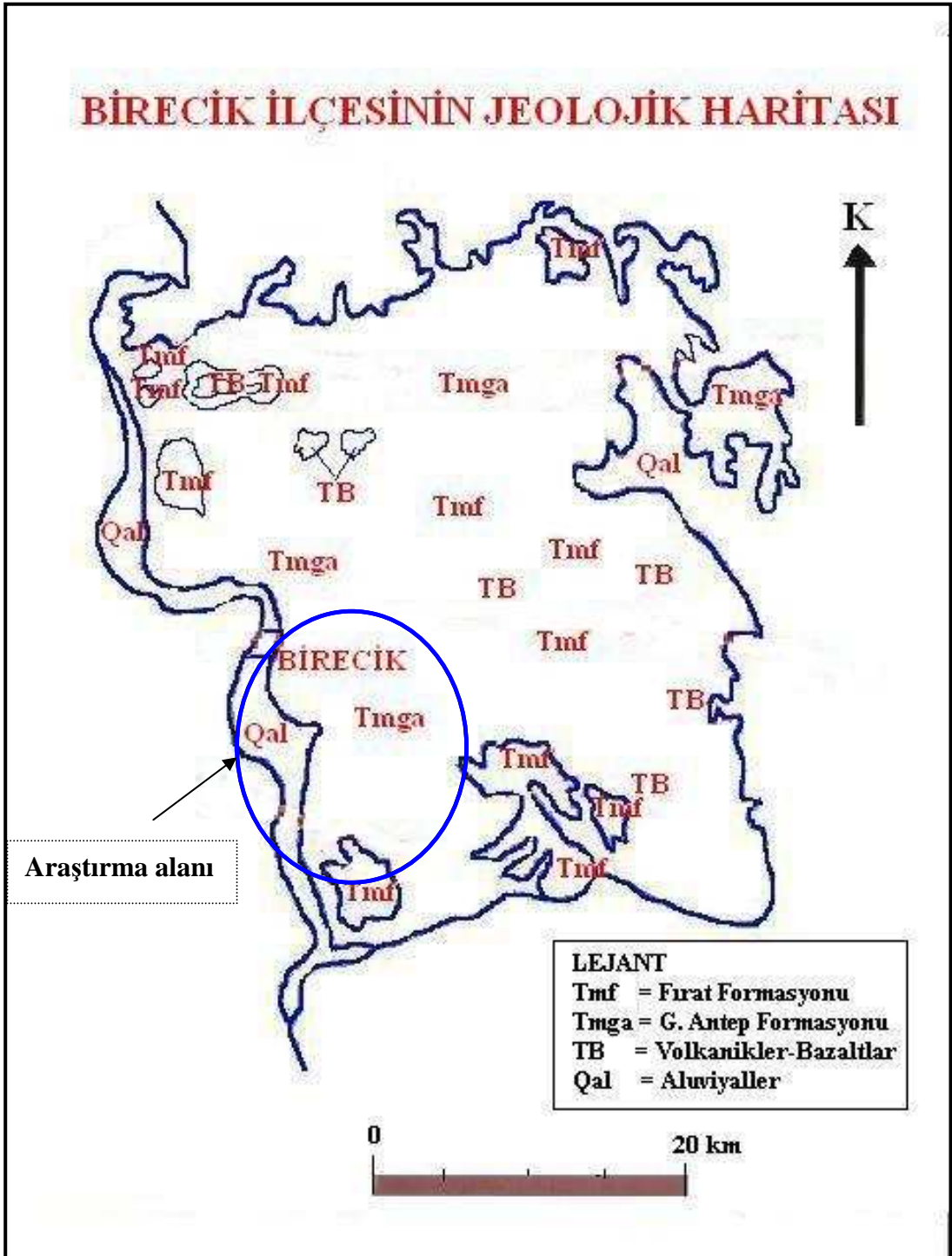
Bu birim alanın en yaşlı birimlerinden olup çalışma alanının güneyinde ve güneydoğusunda görülmektedir. Oligomiosen yaşta olan bir formasyon olup, sığ denizel ortamlarda çökelmiş kalker ve marnokalker birimlerinden oluşmuştur (Anonim, 2005).

4.1.3.2. Gaziantep formasyonu (Tmga)

Bu formasyon tebeşirli kireçtaşı, marn ve çörtlü kireçtaşlarının egemen olduğu bir litolojiden oluşur. Genellikle beyaz, krem renkli, çörtlü seviyeler sert, marnlı birimler yumuşak ve kırılğandır. Kalkerli seviyelerin porozitesi yüksektir. Oligomiosen yaşlı bu formasyon alanın en yaygın birimidir (Anonim, 2005).

4.1.3.3. Alüviyaller (Qal)

Alanda eski nehir yataklarında görülen birimler taşınan kum, kil ve çakıllardan meydana gelmiştir. Ayrıca alanda yer yer bu litolojiyi aşınma-taşınma neticesinde diğer formasyonlar üzerinde görmek mümkündür. Sınırlı olarak poliokuarterner birimler (çamur akıntıları, kum, kil, çakıl) görülmektedir (Anonim, 2005).

Şekil 4.3. Araştırma alanının jeolojik haritası (Anonim, 2005)

4.1.4. Jeomorfolojik özellikleri

Araştırma alanında morfolojik olarak değişik yüzey şekilleri mevcuttur. Genellikle hakim morfoloji; tepeler, sulu ve kuru dereler, doğal drenaj kanalları, sarp yamaçlar, tepe üstü düzlükler, yer yer derin vadilerden oluşmaktadır. Fırat Nehri yatağına paralel olarak yer yer taşma ovası düzlükleri de mevcuttur. Litolojik olarak gevşek materyallerin bölgede yaygın oluşu, çok sayıda drenaj kanallarını oluşturmuştur (Anonim, 2005).

Topoğrafik eğim değişken olmakla beraber, çoğu kez kuzeyden güneye doğru eğim azalmaktadır.

Araştırma alanında yerleşim yerleri baz alındığında düzlük ve yarı düzlük olarak ifade edilebilecek yerler; Zeytinbahçe, Mezra, Çoğan, Bozdere, Abdallı ve çevreleridir.

4.1.5. Doğal afet riski

Araştırma alanı genel olarak afet riski en düşük bölgelerden biridir. Deprem tehlikesi yok denecek kadar azdır. Bu güne kadar önemli ölçüde deprem meydana gelmemiştir. Çalışma alanı 4. derece deprem kuşağındadır (Anonim, 2005).

Doğal afet riski olarak, iklimsel değişikliklerden dolayı sel baskınları ve Fırat Nehri boyunca taşma olayları gerçekleşebilir (Anonim, 2005).

4.1.6. Hidroloji ve drenaj

Araştırma alanı içerisinde Fırat Nehri yer almaktadır. Ayrıca iklimsel değişikliklerle akım rejimi değişen dere ve derecikler yer almaktadır. Düşük debili (5-10 lt/sn) kum, kil ve çakıllardan oluşan akifer dışında, kayda değer bir yer altı su kaynağı yoktur. Beslenme genelde yağmur sularıyla olup, akış yönü doğudan batıya doğrudur (Anonim, 2005).

Daha önceleri içme suyu amaçlı açılan resmi kuyularda ekonomik bir yer altı suyu rezervinin olmadığı (nehir yatağına yakın yerlerde açılan kuyular istisna) (Mezra Beldesi 10 m. derinlikte-19 lt/sn) anlaşılmaktadır (Anonim, 2005).

Araştırma alanı içerisinde gevşek materyallerle oluşan doğal drenajlar, genellikle kuzeyden güneye ve doğudan batıyadır. Ayrıca, bir çok dereler de mevcuttur.

4.1.7. İklim özellikleri

Araştırma alanının iklim verileri Birecik Meteoroloji istasyonundan alınmıştır (Anonim, 2003). Alan Fırat Nehrine yakın olması nedeniyle tipik bir Akdeniz iklim karakterini arz etmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçer. Akdeniz ikliminden ayrıldığı yönü nem oranının düşük olması ile gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkının belirgin bir şekilde görülmesidir (Çizelge 4.4).

Yağışlar genellikle yağmur şeklinde olup en çok kış ve ilkbahar mevsiminde düşer. İlkbahar aylarında 107.6 mm, yaz aylarında 7.9 mm, sonbahar aylarında 67.9 mm, kış aylarında ise 121 mm olup yıllık ortalama yağış miktarı 360 mm'dir (Çizelge 4.2). Yıllık sıcaklık ortalaması en yüksek 25.4 °C, min 17.8 °C'dir (Çizelge 4.1).

Kış aylarında doğudan, ilkbahar aylarında güneybatıdan esen rüzgârlar yağmur getirir. Kuzeyden esen rüzgârlar yaz aylarında kuru ve sıcak, kış aylarında çok soğuktur. Hâkim rüzgâr yönü karayel (Nw), en az fakat en hızlı esen rüzgar yönü kuzeydoğu olup poyrazdır.

Çizelge 4.1. Araştırma alanında yıllık ortalama sıcaklıklar (°C)

Meteor. veriler	Birecik istasyonu												Yıllık ort. Sıc.
	Rasat Süresi- 10 yıl												
	Aylar												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Ort. Sıc.	5.7	6.8	10.4	15.8	21.5	27.6	31.2	30.2	25	18.7	11.8	7.4	17.8
Ort. Yük. Sıc.	10.9	12.6	17.3	23.4	30.1	36.2	41.1	39.5	35.1	27.7	19.3	12.3	25.4
Ort. Düş. Sıc.	1.5	1.9	4.4	8.3	12.9	17.4	21	20.1	15.2	10.8	6	3.1	10.2
En Düş. Sıc.	-10	-11	-10	0.8	4	6.7	12.4	6.2	6.8	3	-4.2	-12	-0.9
En Yük. Sıc.	19.9	24.8	28	34.7	42.5	43.2	45.2	45.2	42	38.3	30.3	21.3	34.6

Çizelge 4.2. Araştırma alanında yıllık ortalama yağış miktarı (mm)

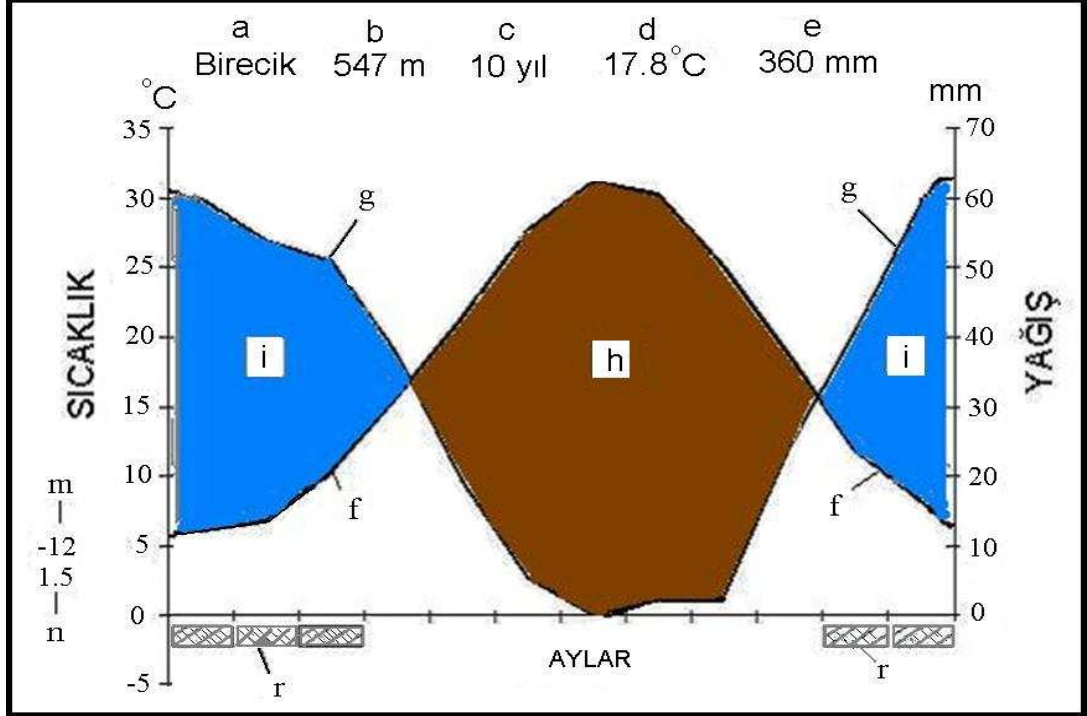
Rasat süresi	Aylar												Yıllık (mm)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
10 Yıl	61.4	53.9	50.8	37.5	19.3	5.3	0.3	2.3	3	24.3	40.6	61.2	360

Çizelge 4.3. Araştırma alanında yağış rejimi ve yağışın mevsimlere göre dağılımı

İstasyon (Birecik)	İlkbahar		Yaz		Sonbahar		Kış		Yıllık
	mm	%	mm	%	mm	%	mm	%	
	107.6	29.8	7.9	2.1	67.9	18.8	121.5	49	
Yağış rejimi- K.İ.S.Y.			Yağış rejimi tipi- 1.Doğu Akdeniz alt değişkeni						

Çizelge 4.4. Araştırma alanında ortalama Nisbi Nem (%)

İstasyon (Birecik)	Aylar												Yıllık ortalama nispi nem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
	76	75	68	57	48	37	34	36	40	54	67	77	

Şekil 4.4. Birecik ilçesi ombro-termik iklim diyagramı

- a: İstasyonun adı
- b: İstasyonun deniz seviyesinden yüksekliği
- c: Rasat süresi yıl olarak
- d: Yıllık ortalama sıcaklık
- e: Yıllık toplam yağış
- f: Aylık ortalama sıcaklık eğrisi
- g: Aylık ortalama yağış eğrisi
- h: Kurak periyot
- i: Nemli mevsim
- m: En soğuk ayın en düşük sıcaklık ortalaması
- n: Mutlak minimum sıcaklık
- r: Muhtemel donlu aylar

Araştırma alanımız kurak serin Akdeniz Biyoiklim katındadır (Akman, 1990).

4.2. Araştırma Alanı Vegetasyonunun Genel Özellikleri

Araştırma alanının büyük çoğunluğunda yoğun olarak tarım yapıldığı ve alanın büyük bir kısmı kültür arazisi haline getirildiği için doğal vejetasyon yapısı bozulmuştur. Araştırma alanındaki vejetasyon tipleri; step, çalı, sulak alan ve kaya vejetasyonu şeklinde gruplandırılabilir.

4.2.1. Çalı vejetasyonu

Çalışma alanında kurumuş ve devamlı akan dere yatakları, vadilerde, pepe sırtlarında, yüksek kesimlerde ve dik yamaçlarda çalı formasyonu yayılış göstermektedir. Baskın türler olarak; *Capparis ovata*, *Capparis spinosa*, *Celtis tournefortii*, *Crataegus aronia*, *Crataegus monogyna*, *Elaeagnus angustifolia*, *Ficus carica*, *Nerium oleander*, *Rubus sanctus*, *Rhus coriaria*, *Rhamnus punctatus*'dur.

4.2.2. Sulak alan vejetasyonu

Bu vejetasyon tipi çalışma alanının Irmak kenarında ve alandaki nemli dere yataklarında yayılış gösterir. Baskın türler olarak; *Arundo donax*, *Cyperus fuscus*, *Cyperus rotundus*, *Mentha pulegium*, *Phragmites australis*, *Thypha domingensis* gibi taksonlar verilebilir.

4.2.3. Step vejetasyonu

Araştırma alanında en çok bölgeli vejetasyon tipidir. Baskın türler olarak; *Aegilops biuncialis*, *Anchuza azurea*, *Astragalus hamosus*, *Astragalus russelii*, *Avena sterilis*, *Bromus tectorum*, *Centaurea solstitialis*, *Filago pyramidata*, *Gundelia tournefortii*, *Hordeum bulbosum*, *Hypericum retusum*, *Linum mucronatum*, *Medicago orbicularis*, *Medicago polymorpha*, *Notobasis syriaca*, *Onopordum carduchorum*, *Prosopis farcta*, *Poa bulbosa*, *Teucrium polium*, *Thymbra spicata*, *Trigonella mesopotamica*, *Triticum aestivum*, *Vicia villosa*, olarak gösterilebilir.

4.2.4. Kaya vejetasyonu

Kayalık alanlarda yayılış gösterir. Baskın türler; *Parietaria judaica*, *Cousinia birecikensis*, *Ephedra campylopoda*, *Adiantum capillus-veneris*'dir.

4.3. Araştırma Alanının Florası

PTERIDOPHYTA

EQUISETACEAE

Equisetum arvense L.

Şavi deresi mevkii, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 602, Hk.

ADIANTACEAE

Adiantum capillus-veneris L. (Ek 1. Şekil 1. a)

Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, su kenarı, nemli ortam, MMB 1397; Akarçay deresi, Karakız köyü, 20.06.2005, 470 m, nemli ortam, kireç taşı çatlakları, MMB 1507, Hk.

SPERMATOPHYTA

GYMNOSPERMAE

EPHEDRACEAE

Ephedra campylopoda C. A. Mey. (Ek 1. Şekil 1.b,c)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 192; Şavi deresi mevkii, Adacık köyüne 1 km kala, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 762; Mezra-Adacık arası, 1. km, 28.07.2004, 420 m, step, MMB 1151; Adacık köyü çevresi, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1062 & Korkut; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1421, Hk.

ANGIOSPERMAE

MAGNOLIOPSIDA (DICOTYLEDONEAE)

RANUNCULACEAE

Nigella arvensis L. var. *caudata* Boiss. (Ek 1. Şekil 2. a)

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevkii, 06.06.2004, 415 m, step, MMB 916, Th.

Delphinium peregrinum L. (Ek 1. Şekil 2.b)

Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1415, Th.

Anemone coronaria L. (Ek 1. Şekil 3. a)

Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, step, MMB 453, G., Akdeniz elei.

Adonis microcarpa DC. (Ek 1. Şekil 2. d)

Bentbahçesi-Bozdere arası, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1227/b & Akan, Th.

Adonis flammea Jacq. (Ek 1. Şekil 2. c)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 216; Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 284; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 400; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1227/a & Akan; Abdallı köyü, 27.03.2005, 495 m, step, MMB 1264 & Akan, Th.

Ranunculus neapolitanus Ten.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 169, Hk.

Ranunculus damascenus Boiss. & Gaill.

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 135; Birecik-Zeytinbahçe arası, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 177; Zeytinbahçe höyük çevresi, 09.05.2004, 465 m, step, MMB 739, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Ranunculus asiaticus L. (Ek 1. Şekil 3. b)

Akarçay köyü kuzeydoğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 268; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 347; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 597; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 846, G., Ir.-Tur. Ele.

Ranunculus millefolius Banks & Sol. (Ek 1. Şekil 4. a)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 373; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1226 & Akan, Hk.

Ranunculus cornutus DC.

Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, çayır, MMB 759, Th.

Ranunculus ficaria L. subsp. **ficariiformis** Rouy & Fouc.

Birecik-Zeytinbahçe arası, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 180; Zeytinbahçe höyüğü çevresi, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 185, MMB 186, Hk.

Ranunculus trichophyllus Chaix

Zeytinbahçe, 26.02.2005, 450 m, tarla kenarı, nemli çayır, MMB 1166, Th., Çok bölgesi.

Ceratocephalus falcatus (L.) Pers. (Ek 1. Şekil 6. c)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 158; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1225/b & Akan, Th., çok bölgesi.

Ceratocephalus testiculatus (Crantz) Roth

Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1210 & Akan, Th., çok bölgesi.

BERBERIDACEAE**Leontice leontopetalum** L. subsp. **leontopetalum**

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 243/b, Akan & Çetin, G., Ir.-Tur. Ele.

Bongardia chrysogonum (L.) Spach (Ek 1. Şekil 4.b)

Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 243, Akan & Çetin, G., Ir.-Tur. Ele.

PAPAVERACEAE**Glaucium grandiflorum** Boiss. & Huet var. **grandiflorum** (Ek 1. Şekil 5. a)

Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 878; Zeytinbahçe-Abdallı köyü arası, 5. km, 01.05.2005, 544 m, step, MMB 1332, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Roemeria hybrida (L.) DC. subsp. **hybrida**

Akarçay kuzeydoğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 283; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1224, MMB 1228 & Akan; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1290, Th.

Papaver glaucum Boiss. & Hausskn.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 348; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450-500 m, tarla kenarı, MMB 509; Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 889; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1286; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1364, Th., Ir.-Tur. Ele.

Papaver rhoeas L.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 787; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 875, MMB 877; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1366; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1413, Hk.

Papaver syriacum Boiss. & Blanche

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 787; Akarçay deresi, Akarçay köyü kuzeydoğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 959, Th.

Papaver dubium L. (Ek 1. Şekil 5. b)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 218; Zeytinbahçe höyüğü güneyi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 478; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 538; ibid., 24.04.2004, MMB 559; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1229 & Akan, Th.

Papaver clavatum Boiss. & Hausskn. ex Boiss. (Ek 1. Şekil 5. c)

Zeytinbahçe höyüğü güneyi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 473; Zeytinbahçe höyük çevresi, 09.05.2004, 465 m, step, MMB 733; ibid., 09.05.2004, MMB 742; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 806, Th., *Endemik*.

Papaver argemone L. subsp. argemone L.

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 282; Şavi deresi, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 766; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 789; ibid., 09.05.2004, MMB 794; ibid., 09.05.2004, MMB 818; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1230/c & Akan, Th.

Papaver hybridum L.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 194; Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 217; Akarçay köyü doğusu, 04.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 253; Zeytinbahçe dere kenarı, 11.04.2004, 380 m, dere kenarı, MMB 426; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 440 m, tarla kenarı, MMB 518, ibid., 24.04.2004, MMB 577, Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 611; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 651; ibid., 24.04.2004, MMB 764, Th.

Fumaria officinalis L.

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 123; Birecik-Zeytinbahçe arası , 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 175; Akarçay köyü doğusu, 04.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 248; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, step, MMB 590; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1194, Th.

BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)**Sinapis alba L. (Ek 1. Şekil 6. a)**

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB126, Akan & Eker; ibid., 27.03.2004, MMB 181, Akan & Eker; Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, Akan & Eker, 400 m, step, MMB 195; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 486; ibid., 24.04.2004, MMB 581; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1197, Th.

Sinapis arvensis L. (Ek 1. Şekil 6. b)

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 129, Akan & Eker; Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 140; Birecik-

Zeytinbahçe arası, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 179; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 573; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 642; Zeytinbahçe höyük çevresi, 09.05.2004, 465 m, step, MMB 744; Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 942,Th.

Hirschfeldia incana (L.) Lag.-Foss.

Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1304, Hk.

Eruca sativa Mill.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 790, Th.

Raphanus raphanistrum L.

Zeytinbahçe höyük güneyi, 24.04.2004, 440 m, yol kenarı, MMB 513, Th.

Cardaria draba (L.) Desv. subsp. **draba**

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 168, Akan & Eker; Zeytinbahçe güneyi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 495; Zeytinbahçe höyük çevresi, 06.06.2004, 450 m, yol kenarı, MMB 928; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1287, Hk., çok bölgesi.

Isatis lusitanica L.

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 139, Akan & Eker, Th., Ir.-Tur. Ele.

Iberis acutiloba Bertol.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 202, Akan & Eker; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 344; Zeytinbahçe, 26.02.2005, 450 m, tarla kenarı, MMB 1174; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1190, Th.

Thlaspi perfoliatum L.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 157, Akan & Eker; Birecik-Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 308; Zeytinbahçe girişi, mezarlık civarı, 26.02.2005, 450 m, step, MMB 1164;

Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, tarla içi, MMB 1183, Th., çok bölgesi.

Capsella bursa-pastoris (L.) Medik.

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 138, Akan & Eker; Birecik-Zeytinbahçe arası, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 174, Akan & Eker; Zeytinbahçe höyük çevresi, 09.05.2004, 465 m, step, MMB 743; Zeytinbahçe, 26.02.2005, 450 m, tarla kenarı, MMB 1170, Th., çok bölgesi.

Neslia apiculata Fisch., C. A. Mey. & Avé-Lall.

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 440 m, ırmak kenarı, MMB 683, Th.

Alyssum meniocooides Boiss.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 212, Akan & Eker; Tulu tepeleri, 26.02.2005, 470 m, step, MMB 1157; Zeytinbahçe girişi, mezarlık civarı, 26.02.2005, 450 m, step, MMB 1163, Th., Ir.-Tur. Ele.

Alyssum aureum (Fenzl) Boiss.

Akarçay köyü kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 270; Abdallı köyü, 27.03.2005, 495 m, step, MMB 1262, Th., Ir.-Tur. Ele.

Nasturtium officinale R. Br. (Ek 1. Şekil 7. a)

Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 456; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 624, Hk.

Matthiola longipetala (Vent.) DC.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 350/b; Şavi deresi mevki, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 617, Th.

Chorispora syriaca Boiss. (Ek 1. Şekil 6. d)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 207, Akan & Eker; Akarçay köyü doğusu, 04.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 251; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, tarla içi, MMB 1185; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1295, Th., Ir.-Tur. Ele.

Malcolmia crenulata (DC.) Boiss.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 156, Akan & Eker; Akarçay köyü kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 264; Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 306; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 350; Zeytinbahçe, 26.02.2005, 450 m, tarla kenarı, MMB 1169; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1186, Th., Ir.-Tur. Ele.

Erysimum goniocaulon Boiss.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 350/a; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, step, tarla kenarı, MMB 484, Hk.

Erysimum hamosum Blanche ex Post (Ek 1. Şekil 7. b)

Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1192, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Erysimum smyrnaeum Boiss. & Bal.

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 603; ibid., 09.05.2004, dere kenarı, MMB 777; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1367, Hk.

Sisymbrium officinale (L.) Scop.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 365; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1188; ibid., 27.03.2005, MMB 1232, Th., çok bölgeli.

Sisymbrium orientale L.

Zeytinbahçe, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 183, MMB 184, Th.

Descurainia sophia (L.) Webb ex Prantl

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 124, Th., çok bölgeli.

Camelina hispida Boiss. var. **hispida**

Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1412, Th.

CAPPARACEAE**Capparis spinosa** L. var. **spinosa** (Ek 1. Şekil 8.b)

Zeytinbahçe höyüğü çevresi, 24.04.2004, 430 m, step, MMB 462; Zeytinbahçe höyük çevresi, 06.06.2004, 450 m, yol kenarı, MMB 925; Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi içi, 26.09.2004, 500 m, kaya üzeri, MMB 1110 & Korkut, F.

Capparis ovata Desf. subsp. **palaestina** Zoh. (Ek 1. Şekil 8. a)

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevkii, 06.06.2004, 415 m, step, kaya üzeri, MMB 905; Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1076 & Korkut, F.

RESEDACEAE**Reseda alba** L. (Ek 1. Şekil 9. a)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 400 m, kayalıklar, step, MMB 360, Th.

Reseda lutea L. var. **lutea** (Ek 1. Şekil 9. b)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 191; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 793; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1203; Zeytinbahçe-Abdallı köyü arası, 2. km, 01.05.2005, 544 m, step, MMB 1334, Th., çok bölgesi.

CISTACEAE**Helianthemum ledifolium** (L.) Mill. var. **ledifolium**

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 322, Th.

Helianthemum salicifolium (L.) Mill. (Ek 1. Şekil 9. c)

Zeytinbahçe doğusu 27.03.2004, 400 m, step, MMB 212, Akan & Eker; Birecik Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 276; ibid., 04.04.2004, MMB 309; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 322; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1195, Th.

PORTULACACEAE

Portulaca oleracea L. (Ek 1. Şekil 10. a)

Zeytinbahçe höyük çevresi, 26.09.2004, 450 m, step, MMB 1052 & Korkut;
Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1094 & Korkut, Th.

CARYOPHYLLACEAE**Arenaria sabulinea** Gris. ex Fenzl

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 368; ibid.,
11.04.2004, MMB 382, Th. Ir.-Tur. Ele, **Endemik**.

Minuartia decipiens (Fenzl) Bornm. subsp. **decipiens**

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 165,
Akan & Eker; Akarçay köyü doğusu, 04.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 249;
Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 471, Th.

Minuartia hybridia (Vill.) Schisc subsp. **hybridia**

Zeytinbahçe, 26.02.2005, 450 m, tarla kenarı, MMB 1176; Bentbahçesi-Bozdere
arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1202, Th., Akdeniz Ele.

Minuartia montana L. subsp. **wiesneri** (Stapf) Mcneill

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 201, Akan & Eker; Akarçay
kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 281; Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi
deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 915, Th., Ir.-Tur. Ele.

Stellaria media (L.) Vill. subsp. **media**

Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 746, Th.

Cerastium dichotomum L. subsp. **dichotomum** (Ek 1. Şekil 10. b)

Akarçay köyü doğusu, 04.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 250; Bozdere köyü,
27.03.2005, 490 m, step, MMB 1255 & Akan, Th.

Spergularia diandra (Guss.) Heldr. & Sart.

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km 01.05.2005, 600 m, step,
dere kenarı, MMB 1328, Th.

Dianthus floribundus Boiss.

Zeytinbahçe-Adacık arası, 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1134; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1434; Karakız köyü, 20.06.2005, 470 m, step, MMB 1505/b, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Dianthus strictus Banks & Sol. var. **strictus**

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 884; Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 935; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1399; Akarçay deresi, Karakız köyü, 20.06.2005, 470 m, step, MMB 1505/c, Hk.

Ankyropetalum gypsophiloides Fenzl

Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 937, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Phryna ortegioides (Fisch. & Mey.) Pax & Hoffm.

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 310, Hk.

Gypsophila antari Post & Beauverd

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 208, Akan & Eker; Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step MMB 273; Şavi deresi mevki, Adacık köyüne 1 km kala, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 776, Th., Sahora-Arabian Ele.

Gypsophila pilosa Huds.

Bentbahçesi-Bozdere arası, 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1205; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1282, Th., Ir.-Tur. Ele.

Vaccaria pyramidata Medik. var. **oxyodonta** (Boiss.) Zoh. (Ek 1. Şekil 11. b)

Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 934; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1281, Th., Ir.-Tur. Ele.

Vaccaria pyramidata Medik. var. **liniflora** (Boiss. & Hausskn.) Cullen

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 647, Th.

Silene chaetodonta Boiss.

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 286; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 330, Th., Ir.-Tur. Ele.

Silene colorata Poiret

Şavi deresi mevki, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 607, Th.

Silene lydia Boiss.

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 310; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 342; Bentbahçesi-Tılfar arası, N 37° 00. 261', E 038° 02. 267', Birecik 6.48 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1247, Th., D. Akdeniz Ele.

Silene coniflora Nees

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 912, Th.

ILLECEBRACEAE**Paronychia kurdica** Boiss. subsp. **haussknechtii** Chaudhri

Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1125, Hk.

POLYGONACEAE**Polygonum salicifolium** Brouss. ex Willd.

Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1093 & Korkut; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, çayır, MMB 1521; Zeytinbahçe, 20.06.2005, 450 m, yol kenarı, MMB 1545, Hk.

Rumex patientia L.

Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1271, Hk.

Rumex crispus L.

Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 758, Hk., çok bölgesi.

Rumex dentatus L.

Mezra çıkışı, 28.07.2004, 400 m, ırmak kenarı, MMB 1143, Th.

CHENOPODIACEAE

Chenopodium botrys L.

Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, ırmak kenarı, MMB 1542, Th.

Chenopodium album L. subsp. album var. album

Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 932; Adacık köyü, Şavi deresi, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1057 & Korkut; Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1453/a, Th.

Chenopodium album L. subsp. album var. iranicum Aellen

Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1453/b, Th.

Salsola ruthenica Iljin

Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1460; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, yol kenarı, MMB 1527, Th.

Salsola tragus L. (Ek 1. Şekil 11. a)

Adacık köyü çevresi, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1071 & Korkut, Th.

AMARANTHACEAE

Amaranthus retroflexus L.

Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1448; Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1082 & Korkut, Hk.

TAMARICACEAE

Tamarix smyrnensis Bunge (Ek 1. Şekil 12. a)

Şavi deresi mevkii, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 598; Zeytinbahçe, 26.09.2004, 450 m, dere kenarı, MMB 1079 & Korkut; ibid., 01.05.2005, MMB 1301, F.

HYPERICACEAE (GUTTIFERAE)**Hypericum retusum** Aucher (Ek 1. Şekil 12. b)

Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 943; Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1133; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1416; Adacık köyü çıkışı, 20.06.2005, 430 m, step, MMB 1511, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Hypericum capitatum Choisy var. **capitatum** (Ek 1. Şekil 13. a,b)

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı 4. km 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1323, Hk., Ir.-Tur. Ele, *Endemik*.

Hypericum capitatum Choisy var. **luteum** Robson

Adacık köyü, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1473, Hk., Ir.-Tur. Ele.

MALVACEAE**Malva sylvestris** L.

Mezra çıkışı, 28.07.2004, 400 m, ırmak kenarı, MMB 1141, Hk.

Malva neglecta Wallr.

Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 439; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 566; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1278, Th.

Alcea striata (DC.) Alef. subsp. **striata** (Ek 1. Şekil 14. a,b,c)

Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, ırmak kenarı, MMB 1534; Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 749, Hk.

Alcea digitata (Boiss.) Alef. (Ek 1. Şekil 15. a)

Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1454; Zeytinbahçe, 19.06.2005, 450 m, yol kenarı, MMB 1464, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Alcea apterocarpa (Fenzl) Boiss. (Ek 1. Şekil 16. a)

Bozdere, 19.06.2005, 480 m, step, MMB 1462, Hk., Ir.-Tur. Ele, *Endemik*.

LINACEAE

Linum mucronatum Bertol subsp. **orientale** (Boiss.) Davis (Ek 1. Şekil 18. a,b)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 233, Akan & Eker; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 626; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 837; Zeytinbahçe-Abdallı köyleri arası, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1379, Hk.

Linum strictum L. var. **spicatum** Pers. (Ek 1. Şekil 17. b)

Şavi deresi, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 767; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 829, Th.

GERANIACEAE

Geranium rotundifolium L.

Zeytinbahçe deresi, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 187, Akan & Eker, Th.

Geranium columbinum L.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 328, Th.

Geranium dissectum L.

Zeytinbahçe, 11.04.2004, 380 m, dere kenarı, MMB 425; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 634, Th.

Geranium tuberosum L. subsp. **tuberosum** (Ek 1. Şekil 19. a)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 205, Akan & Eker; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 353, Hk.

Erodium gruinum (L.) L'Hérit.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 204; Akarçay köyü kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 269; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 828; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1206, Th., D. Akdeniz Ele.

Erodium cicutarium* (L.) L'Hérit. subsp. *cutarium

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 204; Bentbahçesi-Tılfar arası, N 37 00 261, E 038 02 2670, Birecik 6.48 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1244, Akan & Çetin; Bentbahçesi-Tılfar arası N 37° 00. 261', E 038° 02. 2670', Birecik 4.7 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1250, Th. Akdeniz Ele.

***Erodium ciconium* (L.) L'Hérit**

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 440 m, ırmak kenarı, MMB 674, Th.

ZYGOPHYLLACEAE***Tribulus terrestris* L.**

Karakız köyü, 19.06.2005, 470 m, step, MMB 1499, Th.

***Peganum harmala* L. (Ek 1. Şekil 19. b)**

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 838; Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, step, MMB 902; Mezra-Adacık arası, 1. km, 28.07.2004, 420 m, step, MMB 1150; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, step, MMB 1539, Hk.

RHAMNACEAE***Rhamnus punctatus* Boiss. var. *punctatus* (Ek 1. Şekil 20. a)**

Şavi deresi mevki, Adacık köyüne 1 km kala, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 772; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 800; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1418; Akarçay deresi, Karakız köyü, 19.06.2005, 470 m, eğimli yerler, MMB 1498, F.

ANACARDIACEAE***Rhus coriaria* L. (Ek 1. Şekil 20. b,c)**

Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1354; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1424, F.

FABACEAE (LEGUMINOSAE)**Genista anatolica** Boiss.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 542; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 440 m, vadi içi, MMB 687; ibid., 24.04.2004, MMB 701, K., D. Akdeniz Ele.

Argyrolobium crotalarioides Jaub. et Spach. (Ek 1. Şekil 21. b)

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 657; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 866; Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 898; Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1345, Hk.

Astragalus asterias Stev. ex Ledeb (Ek 1. Şekil 24. b)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 379; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 532; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 871; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1222, Th., Ir.-Tur. Ele.

Astragalus hamosus L (Ek 1. Şekil 25. b)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 405, Th.

Astragalus cretaceus Boiss. & Kotschy (Ek 1. Şekil 22. a, b)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 235; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 837; Adacık köyü çevresi, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 967; ZeytinBahçe-Abdallı köyleri arası, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1381, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Astragalus aleppicus Boiss.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 244, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Astragalus russelii Banks. Sol. (Ek 1. Şekil 23. a)

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 313; Şavi deresi, Şavi (Adacık) köyüne 1 km kala, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 585; Ziyaret

tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 872; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1219, K., Ir.-Tur. Ele.

Astragalus aduncus Willd. (Ek 1. Şekil 24. a)

Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 870; Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1343, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Astragalus ancistrocarpus Boiss. & Hausskn.

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevkii, 06.06.2004, 415 m, step, MMB 922; Adacık köyü çevresi, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1063 & Korkut; Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1126, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Astragalus elongatus Willd. subsp. **nucleiferus** (Boiss.) Chamberlain (Ek 1. Şekil 25. a)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 236; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1191, Hk., Ir.-Tur. Ele., **Endemik**.

Trigonella coelesyriaca Boiss. (Ek 1. Şekil 26. a)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, MMB 148; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 364; Bentbahçesi-Tılfar arası N 37° 00. 261', E 038° 02. 2670' Birecik 4.7 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1256, Th., Ir.-Tur. Ele.

Trigonella spruneriana Boiss. var. **spruneriana** (Ek 1. Şekil 26. b)

Zeytinbahçe höyük güneyi, 24.04.2004, 440 m, yol kenarı, MMB 512; Zeytinbahçe güneyi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 495; Mezra çıkışı, 500 m. 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 719; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 822, Th., Ir.-Tur. Ele.

Trigonella mesopotamica Hub.-Mor. (Ek 1. Şekil 27. a)

Akarçay köyü kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 261; ibid., 04.04.2004, MMB 301; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 810, Th., Ir.-Tur. Ele.

Trigonella astroites Fisch. & Mey. (Ek 1. Şekil 27. b)

Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe arası, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 863, Th., Ir.-Tur. Ele.

Trigonella monantha C. a.Mey. subsp. **monantha** (Ek 1. Şekil 28. a)

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 302; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe arası, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 874; Ziyaret tepesi -Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1342, MMB 1443, Th., Ir.-Tur. Ele.

Trigonella monantha C.A.Mey. subsp. **noeana** (Boiss) Hub.-Mor.(Ek 1,Şekil 28. b)

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 536; Zeytinbahçe höyüğü güneyi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 475, Th., Ir.-Tur. Ele.

Trigonella monspeliaca L. (Ek 1. Şekil 28. c)

Akarçay köyü kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 260; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 640 m, step, MMB 817, MMB 821, Th., Akdeniz Ele.

Glycyrrhiza glabra L. var. **glabra** (Ek 1. Şekil 21. a, b)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, MMB 170; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 556; ibid., 06.06.2004, MMB 927; Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1081 & Korkut, Hk.

Vicia peregrina L.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 151; ibid., 27.03.2004, MMB 197; Zeytinbahçe höyüğü güneyi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 472; Bentbahçesi-Tılfar arası 3.3 km, 27.03.2005, 500 m, step, MMB 1239; Bentbahçesi-Tılfar arası N 37° 00. 261, E 038° 02. 2670', Birecik 6.48 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1243, Akan & Çetin, Th.

Vicia peregrina L. var. **peregrina**

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 345; Akarçay kuzey doğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 954; Ziyaret tepe-Abdallı deresi arası, 27.03.2005, 626 m, step, MMB 1266, Th.

Vicia anatolica Turrill (Ek 1. Şekil 29. b)

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 562, ibid., 24.04.2004, MMB 580; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 628; ZeytinBahçe-Abdallı köyleri arası, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1382, Th., Ir.-Tur. Ele

Vicia hybrida L.

Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1276, Th.

Vicia sativa L. subsp. nigra (L.) Ehrh.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, MMB 150, Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 564; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1277; ibid., 01.05.2005, MMB 1303, Th.

Vicia narbonensis L. var. narbonensis

Akarçay Kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 297; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 345; ibid., 11.04.2004, MMB 407; Bentbahçesi-Bozdere arası, 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1182; ibid., 27.03.2005, MMB 1237; Bentbahçesi-Tılfar arası N 37° 00. 261', E 038° 02. 2670' Birecik, 6.48 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1245, Th.

Lens orientalis (Boiss.) Hand.-Mazz.

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 295; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 584; Akarçay deresi, Akarçay köyü kuzeydoğusu, 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 954, Th.

Lathyrus cicera L.

Zeytinbahçe höyüğü güneyi , 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 470; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1375, Th.

Lathyrus sativus L.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 393, Th.

Ononis spinosa L. subsp. leiosperma (Boiss.) Sirj.

Bentbahçesi, 20.06.2005, 480 m, yol kenarı, MMB 1528, Hk., çok bölgesi.

Trifolium nigrescens Viv. subsp. **petrisavii** (Clem.) Holmboe (Ek 1. Şekil 29. c)

Zeytinbahçe höyük çevresi, 09.05.2004, 465 m, step, MMB 730; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, ırmak kenarı, MMB 1536, Th.

Trifolium campestre Schreb.

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 633; Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, Irmak kenarı, MMB 755; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1402, Th.

Trifolium resupinatum L. var. **resupinatum**

Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 756, Th.

Trifolium tomentosum L.

Zeytinbahçe höyüğü güneyi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 479; Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 756, Th.

Trifolium stellatum L. var. **stellatum**

Zeytinbahçe höyük çevresi, 09.05.2004, 465 m, step, MMB 730, Th.

Trifolium leucanthum Bieb.

Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1391, Th.

Melilotus officinalis (L.) Desr.

Zeytinbahçe güneyi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 477; ibid., 24.04.2004 MMB 489; Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 747; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1275, Th.

Medicago radiata L.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 531; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1368, Th., Ir.-Tur. Ele.

Medicago orbicularis (L.) Bart. (Ek 1. Şekil 29. d)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 406; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 527; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489

m, dere kenarı, MMB 1273; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1369, Th.

Medicago sativa L. subsp. **sativa**

Zeytinbahçe, 19.06.2005, 450 m, yol kenarı, MMB 1467; Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1487, Hk.

Medicago polymorpha L. var. **polymorpha**

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 152; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 418; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 534, MMB 546, MMB 568; Mezra çıkışı, 500 m. 09.05.2004, 465 m, Irmak kenarı, MMB 720, Th.

Medicago polymorpha L. var. **vulgaris**

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 372, Th.

Medicago granadensis Willd.

Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1274, Th. D. Akdeniz Ele.

Medicago rigidula (L.) All. var. **submitis** (Boiss.) Heyn.

Bentbahçesi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1373, Th.

Medicago rigidula (L.) All. var. **rigidula**

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 300; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 401; Zeytinbahçe güneyi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 469; Zeytinbahçe,, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 539; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe arası, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 865; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1181; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1372, Th.

Hymenocarpus circinnatus (L.) Savi

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 891; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1368, Th.

Coronilla scorpioides (L.) Koch.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450-500 m, tarla kenarı, MMB 510; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 816; Akarçay kuzeydoğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 953; Abdallı köyü, 27.03.2005, 495 m, step, MMB 1261; Bentbahçesi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1358; Zeytinbahçe-Abdallı köyleri arası, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1386, Th.

Hippocrepis unisiliquosa L. subsp. unisiliquosa

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 299; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 381, MMB 388; Mezra-Akarçay arası, 5. km, Tulu tepeleri, 11.04.2004, 410 m, step, MMB 459, Th.

Hippocrepis unisiliquosa L. subsp. bisiliqua (Forssk.) Bornm.

Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1371, Th.

Hedysarum pannosum (Boiss.) Boiss.

Zeytinbahçe-Abdallı köyleri arası, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1384; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1433, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Onobrychis crista-galli (L.) Lam.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 367; Tulu tepeleri, Mezra-Akarçay arası, 5. km, 11.04.2004, 410 m, step, MMB 458; Bozdere köyü, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1260; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1360, Th., Akdeniz Ele.

Onobrychis megataphros Boiss.

Mezra çıkışı, 26.09.2004, 450 m, step, MMB 1056 & Korkut; Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1128, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Prosopis farcta (Banks & Sol) Macbride (Ek 1. Şekil 30. a)

Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1078 & Korkut; Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1129; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1432, K.

Alhagi pseudalhagi (Bieb.) Desv. (Ek 1. Şekil 30. b)

Zeytinbahçe, 20.06.2005, 450 m, yol kenarı, MMB 1546, Hk.

ROSACEAE

Amygdalus arabica Oliv.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, dere, MMB 146; Ziyaret tepe-Abdallı deresi arası, 27.03.2005, 626 m, step, MMB 1267, F., Ir.-Tur. Ele.

Amygdalus lycioides Spach var. *lycioides*

Şavi deresi, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 771, F.

Rubus sanctus Schreber (Ek 1. Şekil 30. c)

Zeytinbahçe höyüğü çevresi, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 460; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, kayalık üstü, MMB 594; Zeytinbahçe, 09.10.2004, 550 m, yol kenarı, MMB 1034 & Akan; Karakız köyü, 20.06.2005, 470 m, dere kenarı, MMB 1503, F.

Potentilla reptans L. (Ek 1. Şekil 30. d)

Akarçay köyü kuzey doğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 957; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1394, Hk.

Sangiosorba minor Scop. subsp. *lasiocarpa* (Boiss&Hausskn.) Nordb.

(Ek 1. Şekil 31. a)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 346; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 631; Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1453, Hk.

Crataegus monogyna Jacq. subsp. *monogyna* (Ek 1. Şekil 31. b)

Zeytinbahçe dere kenarı, 11.04.2004, 380 m, dere kenarı, MMB 424; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1320; Karakız köyü, 19.06.2005, 470 m, tepe yamaçları, MMB 1497, F.

Crataegus aronia (L.) Bosc ex DC. var. *aronia* (Ek 1. Şekil 31. c)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 193; Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1087 & Korkut; Mezra-Adacık arası, 1. km, 28.07.2004, 420 m, step, MMB 1154; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1219 & Akan; Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1340, F.

PUNICACEAE

Punica granatum L. (Ek 1. Şekil 32. a,b)

Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, kayalıklar, MMB 1417, F.

LYTHRACEAE

Lythrum salicaria L.

Mezra çıkışı, 26.09.2004, 450 m, Irmak kenarı, MMB 1051 & Korkut; Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1072 & Korkut, Hk., Avr.-Sib. Ele.

ONAGRACEAE

Epilobium hirsutum L. (Ek 1. Şekil 32. c)

Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1075 & Korkut; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, Irmak kenarı, MMB 1535, Hk.

Epilobium parviflorum Schreber (Ek 1. Şekil 32. d)

Mezra çıkışı, 28.07.2004, 400 m, ırmak kenarı, MMB 1144, Hk.

CRASSULACEAE

Sedum nanum Boiss.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 856; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1370, Th., Ir.-Tur. Ele.

Sedum caespitosum (Cav.) DC. (Ek 1. Şekil 33. a)

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 259, Th., Akdeniz Ele.

APIACEAE (UMBELLIFERAE)

Ammi visnaga Lam.

Bentbahçesi, 06.06.2004, 500-600 m, yol kenarı, MMB 924, Hk., Akdeniz Ele.

Eryngium creticum Lam. (Ek 1. Şekil 33. b)

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 593; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 635; Adacık köyü çevresi, 06.06.2004, 430 m, kuru dere yatağı, MMB 963; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1428, Hk., D. Akdeniz Ele.

Eryngium bithynicum Boiss. (Ek 1. Şekil 33. c)

Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1413, Hk., Ir.-Tur. Ele, *Endemik*.

Lagoecia cuminoides L.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 331; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 630, Th., Akdeniz Ele.

Echinophora tenuifolia subsp. **sibthorpiana** (Guss.) Tutin

Adacık köyü çevresi, 26.09.2004, 500 m, tarla içi, MMB 1061 & Korkut; Akarçay deresi, Karakız köyü, 20.06.2005, 470 m, tarla içi, MMB 1504, K., Ir.-Tur. Ele.

Scandix stellata Banks & Sol.

Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1365, Th.

Scandix iberica Bieb.

Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1450, Th.

Scandix pecten-veneris L.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.04, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 166; ibid., 27.03.2004, MMB 231; Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 296/b; Bentbahçesi-Tılfar arası 3.3 km, 27.03.2005, 500 m, step, MMB 1231 & Akan, Th.

Pimpinella eriocarpa Banks & Sol.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 815; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 831; Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1288, Th., Ir.-Tur. Ele.

***Pimpinella corymbosa* Boiss.**

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı 4. km 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1327, Hk., Ir.-Tur. Ele.

***Bupleurum brevicaule* Schlechtendal**

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 813, Th., Ir.-Tur. Ele.

***Bupleurum croceum* Fenzl**

Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1414, Th., Ir.-Tur. Ele.

***Ferulago macrocarpa* (Fenzl) Boiss.**

Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1419, Hk., Ir.-Tur. Ele.

***Malabaila secacul* Banks & Sol. (Ek 1. Şekil 34. a)**

Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1357, Hk.

***Ainsworthia trachycarpa* Boiss.**

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 614; Mezra çıkışı, 500 m. 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 729; ibid., 09.05.2004, MMB 748; Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 887, Th., D. Akdeniz Ele.

Torilis arvensis* (Huds.) Link subsp. *arvensis

Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1452, Hk.

***Torilis leptophylla* (L.) Reinchb.**

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 862; Mezra çıkışı, 28.07.2004, 400 m, ırmak kenarı, MMB 1147; Zeytinbahçe-Abdallı köyleri arası, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1386; Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1476, Hk., çok bölgeli.

Torilis tenella (Delile) Reichb.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 350; Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1283; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1362, Hk.

Daucus broteri Ten.

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 880; Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevkii, 06.06.2004, 415 m, step, MMB 911; Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1327; Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1442; Adacık köyü, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1474, Th.

Artemisia squamata L. (Ek 1. Şekil 34. b)

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 880; Bentbahçesi yol ayrımı 4. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1442, Th.

VALERIANACEAE**Valerianella kotschy** Boiss.

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 277/a; Mezra Akarçay arası 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 396; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 859, Th., Ir.-Tur. Ele.

Valerianella vesicaria (L.) Moench

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 277/b; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 359, Th.

DIPSACACEAE**Cephalaria syriaca** (L.) Schrader

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1324/a, Th.

Scabiosa persica Boiss.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 852, Th., Ir.-Tur. Ele.

Scabiosa argentea L.

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, step, MMB 906; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1408; Bentbahçesi yol ayrımı 4. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1446, Hk.

ASTERACEAE (COMPOSITAE)

Xanthium spinosum L.

Mezra çıkışı, 26.09.2004, 450 m, step, MMB 1055/b & Korkut, Th.

Xanthium strumarium L. subsp. strumarium

Mezra çıkışı, 26.09.2004, 450 m, step, MMB 1055/a & Korkut, Th.

Inula britannica L. (Ek 1. Şekil 34. a)

Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1072 & Korkut; Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi çevresi, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1115 & Korkut; Mezra-Adacık arası, 1. km, 28.07.2004, 420 m, step, MMB 1148; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, ırmak kenarı, MMB 1541, Hk., Avr.-Sib. Ele.

Pulicaria dysenterica (L.) Bernh. (Ek 1. Şekil 35. a)

Mezra çıkışı, 28.07.2004, 400 m, ırmak kenarı, MMB 1136; ibid., 20.06.2005, MMB 1519, Hk., çok bölgesi.

Phagnalon rupestre (L.) DC. (Ek 1. Şekil 35. b)

Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1355, Hk., Akdeniz Ele.

Filago pyramidata L.

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 292; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 326; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 857; Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 892; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1280; Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1347; Bentbahçesi girişi,

01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1361; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1393, Th., çok bölgesi.

***Conyza bonariensis* (L.) Cronquist**

Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1450, Th.

***Bellis perennis* L.**

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, nemli çimen, MMB 141, Hk., Avr.-Sib. Ele.

***Senecio vernalis* Waldst.& Kit.**

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 155; ibid., 27.03.2004 MMB 224; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 615; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, tarla içi, MMB 1180 & Akan, Th., çok bölgesi.

***Calendula arvensis* L.**

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 125; Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 199; Akarçay köyü doğusu, 04.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 254; Zeytinbahçe, 26.02.2005, 450 m, tarla kenarı, MMB 1171; Ziyaret tepe-Abdallı deresi, 27.03.2005, 626 m, step, MMB 1268, Th., çok bölgesi.

Anthemis pauciloba* Boiss var. *pauciloba

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 561; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 658; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 830, Hk., D. Akdeniz Ele, ***Endemik***.

***Anthemis hyalina* DC.**

Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1458, Th.

***Anthemis altissima* L.**

Zeytinbahçe höyük çevresi, 09.05.2004, 465 m, step, MMB 734; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1306, Th., çok bölgesi.

Anthemis scariosa Banks & Sol.

Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1272, Hk.

Anthemis wiedemanniana Fisch. et Mey.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 09.05.2004, 465 m, step, MMB 740, Th.

Matricaria aurea (L.) Schultz Bip. (Ek 1. Şekil 34. c)

Bozdere köyü, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1257 & Akan, Th.

Tripleurospermum parviflorum (Billd.) Pobed.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, MMB 159; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 363; Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1459, Th.

Achillea membranacea (Lab.) DC. (Ek 1. Şekil 35. c)

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar MMB 792, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Achillea wilhelmsii C. Koch (Ek 1. Şekil 35. d)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, MMB 163; Mezra çıkışı, 500 m, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 717; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 873; Abdallı köyü çevresi, 01.05.2005, 550 m, tarla kenarı, MMB 1339; Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1451, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Achillea aleppica DC. subsp. ***aleppica*** (Ek 1. Şekil 36. a)

Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 876, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Achillea biebersteinii Afan. (Ek 1. Şekil 36. b)

Akarçay köyü kuzeydoğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 950; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1356; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1425, Hk., çok bölgesi.

Artemisia herba-alba Asso (Ek 1. Şekil 36. c)

Adacık köyü çıkışı, 20.06.2005, 430 m, step, MMB 1512, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Gundelia tournefortii L. var. **armata** Freyn & Sint. (Ek 1. Şekil 36. d)

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, step, MMB 636, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Cousinia ramosissima DC. (Ek 1. Şekil 37. a)

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevkii, 06.06.2004, 415 m, step, MMB 923, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Cousinia birecikensis Hub.-Mor. (Ek 1. Şekil 37. b)

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevkii, 06.06.2004, 415 m, step, kaya üzeri, MMB 919; Abdallı köyü, Ziyaret tepe, 19.06.2005, 520 m, step, MMB 1470; Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1471, Hk., Ir.-Tur. Ele, **Endemik**.

Onopordum carduchorum Bornm. & Beaverd (Ek 1. Şekil 37. c)

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevkii, 06.06.2004, 415 m, step, MMB 920, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Onopordum acanthium L.

Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 760, Hk.

Cirsium libanoticum DC. subsp. **arachnoideum** Davis & Parris (Ek 1. Şekil 37. d)

Adacık köyü çıkışı, 20.06.2005, 430 m, yol kenarı, MMB 1509, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Picnomon acarna (L.) Cass. (Ek 1. Şekil 38. a)

Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1124; Bentbahçesi yolu 1. km, 20.06.2005, 480 m, step, MMB 1531, Th., çok bölgesi.

Notobasis syriaca (L.) Cass. (Ek 1. Şekil 38. b)

Zeytinbahçe höyüğü çevresi, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 485; Mezra çıkışı, 500 m. 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 724; Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 939, Th., Akdeniz Ele.

Carduus pycnocephalus L. subsp. **breviphyllarius** PH. Davis (Ek 1. Şekil 38. c)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 214, MMB 215; Akarçay köyü doğusu, 04.04.2004, 320 m, dere kenarı, MMB 257; Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 296/a; Zeytinbahçe höyüğü güneyi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 474; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar MMB 780, Th. Ir.-Tur. Ele.

Centaurea virgata Lam. (Ek 1. Şekil 38. d)

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 894; Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1122, Hk., çok bölgesi.

Centaurea solstitialis L. supsp. **solstitialis**

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 560; Adacık köyü çevresi, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 965; Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step MMB 1482, Th., çok bölgesi.

Centaurea depressa Bieb. (Ek 1. Şekil 39. a)

Abdallı köyü çevresi, 01.05.2005, 550 m, tarla kenarı, MMB 1337, Th., çok bölgesi.

Centaurea iberica Trev. ex. Sprengel (Ek 1. Şekil 39. b)

Akarçay köyü doğusu, 04.04.2004, 320 m, dere kenarı, MMB 258, Th., çok bölgesi.

Centaurea hyalolepis Boiss.

Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1435, Th., Ir.-Tur. Ele.

Crupina crupinastrum (Moris) Vis. (Ek 1. Şekil 39. c)

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 656; ibid., 24.04.2004, MMB 690; Mezra çıkışı, 500 m, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 721; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 801; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1378, Th., çok bölgesi.

Carlina lanata L. (Ek 1. Şekil 39. d)

Adacık köyü, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1478, Th., Akdeniz Ele.

***Carlina corymbosa* L.**

Adacık köyü çıkışı, 20.06.2005, 430 m, step, MMB 1510, Hk., Akdeniz ele.

***Carlina oligocephala* Boiss & Kotschy subsp. *oligocephala* Boiss. & Mey.**

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 341, Hk.

***Atractylis cancellata* L.**

Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1477, Th., Akdeniz Ele.

***Chardinia orientalis* (L.) O. Kuntze**

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 440 m, vadi içi, MMB 696, Th. Ir.-Tur. Ele.

***Echinops viscosus* DC. subsp. *bithynicus* (Ek 1. Şekil 40. a)**

Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 745; Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1127, Hk., Ir.-Tur. Ele.

***Scolymus hispanicus* L. (Ek 1. Şekil 40. b)**

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 900, Hk. Akdeniz Ele.

***Catananche lutea* L.**

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 285; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar; MMB 788, Th., Akdeniz Ele.

***Cichorium intybus* L. (Ek 1. Şekil 40. c)**

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevkii, 06.06.2004, 415 m, step, MMB 904; Adacık köyü çevresi, 26.09.2004, 500 m, dere kenarı, MMB 1066 & Korkut, Hk., çok bölgeli.

***Koelpinia linearis* Pallas**

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 823, Th., Ir.-Tur. Ele

Scorzonera laciniata* L. subsp. *laciniata

Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1349; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1363, Hk., çok bölge.

Scorzonera pseudolanata Grossheim (Ek 1. Şekil 40. d)

Birecik-Zeytinbahçe arası, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 171; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, MMB 375; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 666; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1200, MMB 1215 & Akan, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Scorzonera kotschyii Boiss.

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 440 m, vadi içi, MMB 714, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Tragopogon longirostris Bisch. Ex Schultz Bip. var. **longirostris** (Ek 1. Şekil 41. a)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 323; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 440 m, vadi içi, MMB 710, Hk.

Leontodon laciniatus (Bertol.) Widder ex Bornm.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 349, Th.

Picris strigosa Bieb.

Akarçay deresi, Karakız köyü, 19.06.2005, 470 m, step, MMB 1494, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Urospermum picroides (L.) F.W. Schmidt

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 440 m, vadi içi, MMB 713, Th., Akdeniz Ele.

Hedypnois cretica (L.) Dum.-Cours.

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 308; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 377; ibid., 11.04.2004, MMB 411, Th., Akdeniz Ele.

Rhagadiolus stellatus (L.) Gaertner var. **leiocarpus**

Zeytinbahçe höyüğü çevresi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 467, Th. Akdeniz Ele

Rhagadiolus hamosus (Boiss. & Hausskn.) Kupicha

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 294, Th., Ir.-Tur. Ele.

Sonchus asper (L.) Hill subsp. **glaucescens** (Jordan) Ball.

Şavi deresi içi, 26.09.2004, 500 m, dere yatağı, MMB 1102 & Korkut; Mezra-Adacık arası, 1. km, 28.07.2004, 420 m, step, MMB 1149, Th.

Lactuca serriola L.

Bentbahçesi yolu 1. km, 20.06.2005, 480 m, step, MMB 1532, Hk., Avr.-Sib. Ele.

Scariola orientalis (Boiss) Soják

Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 435; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 637, Hk.

Scariola viminea (L.) F. W. Schmidt

Zeytinbahçe, 20.06.2005, 450 m, yol kenarı, MMB 1544, Hk.

Taraxacum syriacum Boiss.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 839, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Taraxacum aleppicum Dahlst.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 357, Hk., D. Akdeniz Ele.

Taraxacum sintenisii Dahlst.

Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi içi, 26.09.2004, 500 m, kaya üzeri, MMB 1112 & Korkut; Mezra-Adacık arası, 1. km, 28.07.2004, 420 m, step, MMB 1152, Hk.

Taraxacum phaleratum G., Hagl. ex Rech.

Şavi deresi mevkii, Adacık köyüne 1 km kala, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 763; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 832; ibid., 09.05.2004, MMB 849; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 886, Th.

Taraxacum officinalis L.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450-500 m, tarla kenarı, MMB 511; Bozdere köyü, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1258 & Akan, Hk.

Crepis sancta (L.) Babcock

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 279; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 333; ibid., 11.04.2004, MMB 408; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 796; Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 885; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1221 & Akan; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1390, Th., çok bölgesi.

Crepis vesicaria L.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 533, Th., Akdeniz Ele.

PRIMULACEAE**Androsace maxima L.**

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 293; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 390; Bentbahçesi-Tılfar arası 3.3 km, 27.03.2005, 500 m, step, MMB 1236 & Akan; Bentbahçesi-Tılfar arası N 37°00. 261', E 038° 02. 2670', Birecik, 4.7 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1255 & Akan, Th.

Anagallis arvensis L.var. arvensis

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 131; Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 441; Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 913, MMB 914, Th.

Anagallis arvensis L. var. caerulea (L.) Gouan (Ek 1. Şekil 41. b)

Akarçay köyü kuzey doğusu 04.04.2004, 450 m, step, MMB 263, MMB 305; Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 450; Şavi deresi mevki,

Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 612; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 850; Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 890, Th.

APOCYNACEAE

Nerium oleander L. (Ek 1. Şekil 41. c)

Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 433; Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 910, F., Akdeniz Ele.

Vinca herbacea Waldst. & Kit. (Ek 1. Şekil 41. d)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 232, Hk.

ASCLEPIADACEAE

Vincetoxicum canescens (Willd.) Decne. subsp. **canescens** (Ek 1. Şekil 42. a)

Bentbahçesi yol ayrımı 4. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1445, Hk.

Cionura erecta (L.) Griseb (Ek 1. Şekil 42. b)

Adacık köyü çevresi, 26.09.2004, 500 m, dere kenarı, MMB 1067 & Korkut; Şavi deresi çevresi, 26.09.2004, 500 m, dere kenarı, MMB 1119 & Korkut, F.

GENTIANACEAE

Gentiana olivieri Griseb. (Ek 1. Şekil 42. c,d)

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1321, Hk., Ir.-Tur. Ele.

CONVOLVULACEAE

Convolvulus reticulatus Choisy subsp. **reticulatus** (Ek 1. Şekil 43. a)

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 893, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Convolvulus dorycnium L. subsp. **oxysepalus** (Boiss.) Rech. (Ek 1. Şekil 43. b)

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 899, Hk., D. Akdeniz ele.

Convolvulus betonicifolius Mill. subsp. **peduncularis** (Boiss.) Paris

Akarçay köyü kuzeydoğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 949; Adacık köyü, Şavi deresi mevki, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1058 & Korkut; Zeytinbahçe-Abdallı köyü arası, 2. km, 01.05.2005, 544 m, step, MMB 1335; Akarçay deresi, Karakız köyü, 20.06.2005, 470 m, dere yatağı, MMB 1508, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Convolvulus arvensis L.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 06.06.2004, 450 m, yol kenarı, MMB 927; Mezra çıkışı, 28.07.2004, 400 m, ırmak kenarı, MMB 1142; Karakız köyü, 19.06.2005, 470 m, tarla kenarı, MMB 1492; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, ırmak kenarı, MMB 1533, Hk., çok bölgesi.

Convolvulus galaticus Rotsan ex Choisy

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1329, Hk., Ir.-Tur. Ele, **Endemik**.

Convolvulus stachydifolius Choisy

Zeytinbahçe güneyi, 24.04.2004, 450 m, step, MMB 488, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Convolvulus scammonia L.

Zeytinbahçe höyüğü çevresi, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 465; Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1074 & Korkut, Hk.

CUSCUTACEAE

Cuscuta campestris Yuncker (Ek 1. Şekil 43. c)

Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1121; Adacık köyü, 20.06.2005, 430 m, step, MMB 1516, Th.

BORAGINACEAE

Heliotropium bovei Boiss.

Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.04, 490 m, bağ içi, MMB 940, Th., Akdeniz Ele.

Heliotropium myosotoides Banks & Sol.

Mezra çıkışı, 26.09.04, 450 m, Irmak kenarı, MMB 1049, Th., Ir.-Tur. Ele.

Asperugo procumbens L.

Zeytinbahçe höyüğü çevresi, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 466, Th., Avr.-Sib. Ele.

Myosotis stricta Link ex Roemer & Schultes

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.04, 400 m, step, MMB 209/a;, Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.05, 490 m, step, tarla içi, MMB 1184, Th., Avr.-Sib. Ele

Myosotis refracta Boiss. subsp. **refracta** Jaub. & Spach

Bentbahçesi-Tılfar arası N 37° 00. 261', E 038° 02. 2670', Birecik, 4.7 SE, 27.03.05, 490 m, step, MMB 1251, Akan & Çetin, Th., Ir.-Tur. Ele.

Cynoglossum creticum Mill. (Ek 1. Şekil 43. d)

Zeytinbahçe güneyi, 24.04.04, 440 m, yol kenarı, MMB 505, Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.04, 450 m, step, tarla kenarı, MMB 525; Zeytinbahçe deresi, 01.05.05, 489 m, dere kenarı, MMB 1297, Hk.

Arnebia decumbens (Vent.) Cosson & Kralij

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 356; MMB 386; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 591, Th., Ir.-Tur. Ele.

Moltkia coerulea (Willd.) Lehm.

Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.04, step, MMB 864; Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.05, 550 m, step, MMB 1344, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Onosmo molle DC. (Ek 1. Şekil 44. a)

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 01.05.05, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1322, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Anchusa azurea Mill. var. **azurea**

Ziyaret tepe-Abdallı deresi, 27.03.2005, 626 m, step, MMB 1269 & Akan;
Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı MMB 1279, Hk.

Anchusa strigosa Labill.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, , MMB 241; Ziyaret tepesi,
09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 812; Bentbahçesi-Bozdere
arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1193 & Akan; Şanlıurfa-Birecik
Karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, Step, MMB 1400, Hk.,
Ir.-Tur. Ele.

Anchusa aucheri DC.

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 137; Zeytinbahçe
deresi, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 188, Th.

Alkanna trichophila Hub.-Mor. var. **mardinensis** Hub.-Mor.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 144; Akarçay kuzey
doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 278; Zeytinbahçe, 26.02.2005, 450 m, tarla
kenarı, MMB 1175, Th., **Endemik**.

Alkanna hirsutissima (Bertol.) DC.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 399;
Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı MMB 440; Ziyaret tepesi,
09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 804, Th. Ir.-Tur. Ele.

SOLANACEAE**Solanum nigrum** L. subsp. **nigrum**

Adacık köyü, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1485, Th.

Datura stramonium L. (Ek 1. Şekil 44. b)

Zeytinbahçe-Adacık arası, 3. km kala, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1132, Hk., çok
bölge.

Hyoscyamus reticulatus L. (Ek 1. Şekil 44. c)

Akarçay köyü doğusu, 04.04.2004, 320 m, dere kenarı, MMB 256; Zeytinbahçe höyüğü üzeri, 24.04.2004, 450 m, step-tarla kenarı, MMB 483; Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 938; Abdallı köyü, 27.03.2005, 495 m, step, MMB 1265 & Akan, Hk., Ir.-Tur. Ele.

SCROPHULARIACEAE**Verbascum agrimoniifolium** (C. Koch) Hub.-Mor.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 786; Akarçay deresi, Akarçay köyü kuzeydoğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 946; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1398, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Verbascum alepense Bentham

Adacık köyü yakını, Şavi deresi, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1059 & Korkut, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Verbascum tenue Murb.

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1336; Abdallı köyü çevresi, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1338, Hk., Ir.-Tur. ele, *Endemik*.

Verbascum kotschyi Boiss. & Hohen

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 592; Akarçay deresi, Akarçay köyü kuzeydoğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 947, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Anarrhinum orientale Bentham

Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1377, Hk., Ir.-Tur. Ele

Kickxia elatine (L.) Dumort subsp. **crinita** (Mabille) Greuter

Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1092 & Korkut; Adacık köyü, 20.06.2005, 430 m, step, MMB 1515, Th., Akdeniz Ele.

Veronica syriaca Roemer & Schultes (Ek 1. Şekil 44. d)

Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1225/a & Akan, Th. Ir.-Tur. Ele.

Veronica reuterana Boiss.

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 132; Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 225, Th., E.Akdeniz ele.

Veronica debilis Freyn

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 160; Akarçay deresi, Akarçay köyü kuzeydoğusu 3.km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 956; Bentbahçesi-Tılfar arası N 37 00 261, E 038 02 2670, Birecik 4.7 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1254 & Akan, Th., D. Akdeniz Ele.

Veronica persica Poiret (Ek 1. Şekil 45. a)

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 122, ibid., 27.03.2004, MMB 130; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 582; Zeytinbahçe, 26.02.2005, 450 m, tarla kenarı, MMB 1173, Th.

Veronica orientalis Mill. subsp. **orientalis**

Zeytinbahçe-Abdallı köyleri arası, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1380, Hk.

Parentucellia latifolia (L.) Caruel subsp. **flaviflora** (Boiss.) Hand.-Mazz.

Akarçay deresi, Akarçay köyü kuzeydoğusu, 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 952; Bentbahçesi-Bozdere arası, 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1207 & Akan, Th.

ORABANCHACEAE**Orbanche aegyptiaca** Pers.

Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla içi, MMB 1090 & Korkut, Hk.

Orbanche minor Sm.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 825, Hk.

Orabanche kurdica Boiss. & Hausskn. (Ek 1. Şekil 45. b)

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 587, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Orabanche anatolica Boiss. & Reuter

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 791, Hk.

VERBENACEA**Phyla nodiflora** (L.) Greene (Ek 1. Şekil 45. c)

Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, çayır, MMB 1520, Hk.

Verbena officinalis L.

Mezra çıkışı, 26.09.2004, 450 m, ırmak kenarı, MMB 1050 & Korkut; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, çayır, MMB 1518, Hk.

LAMIACEAE (LABIATAE)**Ajuga chamaepitys** (L.) Schreber subsp. **laevigata** (Banks & Sol.) P.H. Davis

(Ek 1. Şekil 45. d)

Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step MMB 1401, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Teucrium multicaule Montbret & Aucher ex Bentham (Ek 1. Şekil 46. a)

Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1341, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Teucrium polium L. (Ek 1. Şekil 46. b)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 322; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 805; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 826; Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 896; Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi çevresi, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1116 & Korkut; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1409, Hk., çok bölgesi.

Scutellaria orientalis L. subsp. **porphyrostegia** Edmonson (Ek 1. Şekil 46. c)

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 844. Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 836, Hk., Ir.-Tur. ele, **Endemik**.

Scutellaria tomentosa Bertol.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 203; Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 311; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 370, Th., Ir.-Tur. Ele.

Phlomis pungens Willd. var. **pungens** (Ek 1. Şekil 47. a)

Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1422, Hk.

Phlomis syriaca Boiss. (Ek 1. Şekil 47. b)

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 897; Bentbahçesi yol ayrımı 4. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1441, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Phlomis kurdica Rech. Fil.

Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1406, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Lamium aleppicum Boiss. & Hausskn. (Ek 1. Şekil 47. c)

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 127; Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, fıstık bahçeleri, MMB 164. Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 410; Zeytinbahçe girişi, mezarlık civarı, 26.02.2005, 450 m, step, MMB 1159; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1196 & Akan, Th., Ir.-Tur. Ele.

Moluccella laevis L. (Ek 1. Şekil 47. d)

Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 933, Th., Ir.-Tur. Ele.

Marrubium parviflorum Fisch. & Mey. subsp. **oligodon** (Boiss.) Seybold

(Ek 1. Şekil 48. a)

Akarçay deresi, Akarçay köyü kuzeydoğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 948; Adacık köyü çevresi, 26.09.2004, 500 m, kayalık step, MMB 1068 &

Korkut; Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1473, Hk., *Endemik*.

Sideritis libanotica Labill. subsp. **microchlamys** (Hand.-Mazz.)

Adacık köyü çevresi, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 960, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Stachys iberica Bieb. var. **iberica**

Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi çevresi, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1117 & Korkut, Hk., Ir.-Tur. ele.

Thymus haussknechtii Velan (Ek 1. Şekil 48. b)

Zeytinbahçe-Adacık arası 3. km, 28.07.2004, 460 m, step, MMB 1130; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1436, K., Ir-Tur element, *Endemik*.

Thymbra spicata L. var. **spicata** (Ek 1. Şekil 48. c)

Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 443; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1429, K., D. Akdeniz ele.

Mentha pulegium L.

Birecik-Zeytinbahçe arası, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 173; Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 444, Hk., Akdeniz ele.

Mentha longifolia (L.) var. **thyphoides** Hudson. (Ek 1. Şekil 49. a)

Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1091 & Korkut; Mezra çıkışı, 28.07.2004, 400 m, Irmak kenarı, MMB 1146; Akarçay deresi, Karakız köyü, 20.06.2005, 470 m, dere yatağı, MMB 1506, Hk.

Ziziphora capitata L.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 351; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 653, Th., Ir.-Tur. ele.

Ziziphora tenuior L. (Ek 1. Şekil 49. b)

Adacık köyü çevresi, 06.06.2004, 430 m, kuru dere yatağı, MMB 961; Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1324/b, Th., Ir.-Tur. ele.

Salvia multicaulis Vahl (Ek 1. Şekil 49. c)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 234/a; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1212 & Akan, Hk., Ir.-Tur. ele.

Salvia viridis L. (Ek 1. Şekil 49. d)

Akarçay köyü kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 262; Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 451, MMB 454; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 610; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 824; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 867; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1220 & Akan; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1430, Th., Akdeniz ele.

Salvia ceratophylla L. (Ek 1. Şekil 50. a)

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 646,Hk., Ir.-Tur. ele.

Salvia poculata Náb. (Ek 1. Şekil 50. b)

Zeytinbahçe-Abdallı köyü arası, 5. km, 01.05.2005, 544 m, step, MMB 1333; Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1481, Hk., Ir.-Tur. ele.

PLANTAGINACEAE**Plantago atrata** Hoppe

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 291; Adacık'a 1 km. kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 445, Hk.

Plantago lanceolata L. (Ek 1. Şekil 50. c)

Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 445; Şavi deresi mevki, Adacık köyüne 1 km kala, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 770; Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 907, Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1396, Hk.

Plantago loeflingii L.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 397, Th.

ELAEAGNACAEA

***Elaeagnus angustifolia* L.**

Zeytinbahçe güneyi, 24.04.2004, 440 m, yol kenarı, MMB 506; Akarçay deresi, Akarçay köyü kuzeydoğusu 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 951; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1423; Akarçay deresi, Karakız köyü, 20.06.2005, 470 m, dere yatağı, MMB 1501; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, çayır, MMB 1524, F., çok bölgesi.

EUPHORBIACEAE

***Chrozophora tinctoria* (L.) Rafin (Ek 1. Şekil 50. d)**

Adacık köyü, Şavi deresi mevki, 26.09.2004, 500 m, kuru dere yatağı, MMB 1060 & Korkut; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, ırmak kenarı, MMB 1517, Th.

***Euphorbia chamaesyce* L.**

Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 940; Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi içi, 26.09.2004, 500 m, dere yatağı, MMB 1104 & Korkut, Th., çok bölgesi.

***Euphorbia haussknechtii* Boiss.**

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 128; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 541, Th., Ir.-Tur. ele.

***Euphorbia fistulosa* M.S. Khan**

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 361, Th., Ir.-Tur. ele.

***Euphorbia peplus* L. var. *minima* DC.**

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 167; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 387, MMB 403, MMB 414; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 604; Bentbahçesi-Tılfar arası, N 37° 00. 261', E 038° 02. 2670', Birecik 6.48 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1246 & Akan, Th.

Euphorbia rigida Bieb.

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 895, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Euphorbia macroclada Boiss.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 354; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 586; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1404, MMB 1405, Hk., Ir.-Tur. ele.

Euphorbia cheiradenia Boiss. & Hohen

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 833; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1404; Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1457; Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1475, Hk., Ir.-Tur. ele.

URTICACEAE**Urtica dioica** L. (Ek 1. Şekil 51. a)

Bentbahçesi kuzeyi, dere kenarı, 480 m, step, 11.03.2006, MMB 1548, Hk., Avr.-Sib. ele.

Parietaria judaica L. (Ek 1. Şekil 51. b)

Şavi deresi, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 768; Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi içi, 26.09.2004, 500 m, dere yatağı, MMB 1109 & Korkut; Akarçay deresi, Karakız köyü, 19.06.2005, 470 m, kaya üzeri, MMB 1495, Hk., çok bölgesi.

MORACEAE**Ficus carica** L. subsp. **carica** (All.) Schinz & Thell.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 145; Mezra çıkışı 1. km, 26.09.2004, 450 m, dere kenarı, MMB 1100 & Korkut; Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1294; Akarçay deresi, Karakız köyü, 19.06.2005, 470 m, dere yatağı, MMB 1499, F., çok bölgesi.

Ficus carica subsp. **rupestris** (Hauskn.) Browicz.

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 638, F., Ir.-Tur. ele.

ULMACEAE

Celtis tournefortii Lam.

Zeytinbahçe güneyi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 491, F.

RUBIACEAE

Asperula orientalis Boiss. & Hohen. (Ek 1. Şekil 51. c)

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 136; Birecik-Zeytinbahçe arası, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 172/b; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 605, Th. Ir.-Tur. ele.

Galium canum Req. ex DC. subsp. **canum** (Ek 1. Şekil 51.d)

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, kireçli kaya üzeri, MMB 903, Hk., D. Akdeniz ele.

Galium cassium Boiss.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 835, Th. D. Akdeniz ele.

Galium spurium L. subsp. **spurium**

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, yol kenarı, fıstık bahçeleri, MMB 153, Th., Avr.-Sib. ele.

Galium aparine L.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı MMB 545;

Bentbahçesi-Tılfar arası, N 37° 00 261', E 038° 02 2670', Birecik 6.48 SE, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1248 & Akan, Th.

Galium tricorntum Dandy.

Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 745, Th., Akdeniz Ele.

Cruciata taurica (Pallas ex Willd.) Ehrend.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 242; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1213 & Akan, Hk., Ir.-Tur. ele.

LILIOPSIDA (MONOCOTYLEDONEAE)

ARACEAE

Arum dioscoridis Sm. var. **luschanii** R. Mill (Ek 1. Şekil 52. a)

Zeytinbahçe, 11.04.2004, 380 m, dere kenarı, nemli yerler, MMB 423; Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1298, G., D. Akdeniz Ele, **Endemik**.

Biarum carduchorum (Schott) Engler (Ek 1. Şekil 52. b)

Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi çevresi, 26.09.2004, 500 m, step, MMB 1118 & Korkut, G., Ir.-Tur. Ele.

Biarum eximium (Schott & Kotschy) Engler (Ek 1. Şekil 52. c)

Bentbahçesi yolu 1. km, 20.06.2005, 480 m, step, MMB 1530, G., D. Akdeniz Ele., **Endemik**.

Eminium rauwolffii (Blume) Schott var. **rauwolffii** (Ek 1. Şekil 52. d)

Akarçay yakınları, 400 m, step, 11.03.2006, G., Ir.-Tur. Ele.

LILIACEAE

Asphodelus aestivus Brot. (Ek 1. Şekil 53. a)

Bentbahçesi kuzeyi, dere kenarı, 480 m, step, 11.03.2006, MMB 1547, G., Akdeniz Ele.

Allium stamineum Boiss. (Ek 1. Şekil 53. b)

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 595; Şavi deresi, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 775; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 846; Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1426; Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1479, G., D. Akdeniz Ele.

Allium schergianum Boiss.

Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 632, G., Ir.-Tur. Ele.

Allium pallens L. subsp. **pallens** (Ek 1. Şekil 53. c)

Zeytinbahçe, 19.06.2005, 450 m, yol kenarı, Adacık köyü yakını, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1466, G., Akdeniz Ele.

Allium myrianthum Boiss.

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1330; Bentbahçesi girişi, 01.05.2005, 532 m, dere kenarı, MMB 1353, G., Ir.-Tur. Ele.

Allium scorodoprasum L. subsp. **rotundum** (L.) Stearn (Ek 1. Şekil 53. d)

Mezra çıkışı, 500 m. 09.05.2004, 465 m, Irmak kenarı, MMB 727; Şavi deresi, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 773; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 802; Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 918; Adacık köyü çevresi, 06.06.2004, 430 m, kuru dere yatağı, MMB 962; Zeytinbahçe-Abdallı köyleri arası, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1388, G., Akdeniz Ele.

Allium dictyoprasum C. a. Mey. ex Kunth

Bentbahçesi deresi, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1427; Bentbahçesi yol ayrımı 4. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1444, G., Ir.-Tur. Ele.

Ornithogalum montanum Cry. (Ek 1. Şekil 54. c)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 358, ibid., 11.04.2004, MMB 374, G., D. Akdeniz Ele.

Ornithogalum ulophyllum Hand. Mazz. (Ek 1. Şekil 54. a)

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 366; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 640, G.

Ornithogalum nutans L. (Ek 1. Şekil 54. b)

Zeytinbahçe, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 182, Akan & Eker; Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 238, Akan & Eker, G., D. Akdeniz Ele.

Bellevalia macrobotrys Boiss. (Ek 1. Şekil 54. d)

Bentbahçesi-Bozdere arası, 3. km, 27.03.2005, 490 m, tarla kenarı, MMB 244/b, Akan & Çetin, G., Ir.-Tur. Ele.

Muscari comosum (L.) Mill. (Ek 1. Şekil 55. a)

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 613; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1302; Mezra Akarçay arası 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 384; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 596, Akan & Çetin, G., Akdeniz Ele.

Muscari longipes Boiss.

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 596, G., Ir.-Tur. Ele.

Muscari neglectum Guss. (Ek 1. Şekil 55. b)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 237, Akan & Eker, G., çok bölgesi.

Hyacinthella nervosa (Bertol.) Chouard (Ek 1. Şekil 55. c)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 239; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 639, Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 808, Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1199, Akan & Çetin, G., Ir.-Tur. Ele.

Gagea fibrosa (Desf.) Schultes & Schultes (Ek 1. Şekil 55. d)

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 196, Akan & Eker, G.

Gagea reticulata (Pallas) Schultes & Schultes

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 196, Akan & Eker, G., Ir.-Tur. Ele.

Gagea chlorantha (Bieb.) Schultes & Schultes

Zeytinbahçe girişi, mezarlık civarı, 26.02.2005, 450 m, step, MMB 1160, G., Ir.-Tur. Ele.

Colchicum crocifolium Boiss. (Ek 1. Şekil 56. a)

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 271; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 329; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 609; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 868; Tulu tepeleri, 26.02.2005, 470 m, step, MMB 1158; Zeytinbahçe girişi, mezarlık civarı, 26.02.2005, 450 m, step, MMB 1161; Bentbahçesi-Tılfar arası 3.3 km, 27.03.2005, 500 m, step, MMB 1235; Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1350, G., Ir.-Tur. Ele.

IRIDACEAE

Iris persica L. (Ek 1. Şekil 56. b)

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 820; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1198 & Akan; Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1351, G., Ir.-Tur. Ele.

Gynandrisis sisyrinchium (L.) Parl. (Ek 1. Şekil 56. c)

Zeytinbahçe deresi, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 140; Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 240, Akan & Eker; Akarçay köyü kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 265; Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 442; Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 869; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1204, Akan & Çetin, G.

Crocus pallasi Goldb. subsp. **turcicus** G., Mathew (Ek 1. Şekil 56. d)

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 275; Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1352, G.

Crocus cancellatus Herbet subsp. **damascenus** (Herbet) Mathew

Mezra-Adacık arası, 1. km, 28.07.2004, 420 m, step, MMB 1153, G., Ir.-Tur. Ele.

AMARYLLIDACEAE

Sternbergia fischeriana (Herb.) Rupr.

Bentbahçesi kuzeyi, Bentbahçesi deresi, üst yamaçlar, 480 m, step, 11.03.2006 (Meyvede), MMB 1549, G.

Ixiolirion tataricum (Pallas) Herbert subsp. **tataricum** (Ek 1. Şekil 57. a)

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 312; Mezra çıkışı, 500 m. 09.05.2004, 465 m, Irmak kenarı, MMB 728; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 782, MMB 803, G., Ir.-Tur. Ele.

Ixiolirion tataricum (Pallas) Herbert subsp. **montanum** (Labill.)

Zeytinbahçe-Abdallı köyleri arası, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1383, G., Ir.-Tur. Ele.

ORCHIDACEAE

Ophrys ferrum-equinum Desf. (Ek 1. Şekil 57. b)

Birecik-Şanlıurfa karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 4. km, 01.05.2005, 600 m, step, dere kenarı, MMB 1325, G., D. Akdeniz Ele.

THYPHACEAE

Typha domingensis Pers. (Ek 1. Şekil 57.c)

Adacık köyü çevresi, 26.09.2004, 500 m, Irmak kenarı, MMB 1065 & Korkut, Hk., çok bölgesi.

JUNCACEAE

Juncus articulatus L.

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 620, Hk., Avr.-Sib. ele.

Bolboschoenus maritimus (L.) Pallas var. **maritimus**

Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1396, Hk.

CYPERACEAE

Cyperus rotundus L. (Ek 1. Şekil 57.d)

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 901; Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi içi, 26.09.2004, 500 m, dere yatağı, MMB 1106 & Korkut, Hk.

Cyperus fuscus L.

Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, çayır, MMB 1525, Th., Avr.-Sib. ele.

Schoenus nigricans L.

Adacık'a 1 km kala, Şavi deresi içi, 26.09.2004, 500 m, dere yatağı, MMB 1108 & Korkut; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, çayır, MMB 1526, Hk.

POACEAE (GRAMINEAE)

Eremopyrum bonaepartis (Sprengel) Nevski subsp. **bonaepartis** Sprengel

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 882/b, Th.

Aegilops markgrafii (Greuter) Hammer

Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 882/a, Th., D. Akdeniz ele.

Aegilops crassa Boiss.

Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, , MMB 1310, Th., Ir.-Tur. Ele.

Aegilops umbellulata Zhukovsky subsp. **umbellulata**

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 415; Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1289, MMB 1317, Th., Ir.-Tur. Ele.

Aegilops triuncialis L. subsp. **triuncialis**

Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, Irmak kenarı, MMB 722; Zeytinbahçe-Abdallı köyü arası, 5. km, 01.05.2005, 544 m, step, MMB 1331, Th.

Aegilops biuncialis Vis.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 392; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 529; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 575, Th.

Triticum aestivum L.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 440 m, tarlalar, MMB 519, Th.

Hordeum spontaneum C. Koch

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 226; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, step, MMB 340; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 440 m, tarla, MMB 524, Th. Ir.-Tur. Ele.

Hordeum marinum Hudson var. pubescens (Guss.) Nevski

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 343; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 552; Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 945, Th., Avr.-Sib. Ele

Hordeum bulbosum L.

Şavi deresi mevkii, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 601; MMB 618; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 855/a, G.

Bromus japonicus Thunb. subsp. japonicus

Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 455, Th.

Bromus squarrosus L.

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 574; Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1313, Th.

Bromus scoparius L.

Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1318, Th.

Bromus danthoniae Trin.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 335, Th.

Bromus tectorum L.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 221; Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 289; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, keyaz kayalık alanlar, step, MMB 336; Zeytinbahçe höyüğü güneyi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 480; Zeytinbahçe güneyi, 24.04.2004, 450 m, step, tarla kenarı, MMB 494; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 440 m, tarlalar, MMB 516; Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1314, Th.

Bromus pumilio (Trin.) P.M. Smith

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 848, Th.

Bromus sterilis L.

Akarçay kuzey doğusu, 04.04.2004, 450 m, step, MMB 290; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 332; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 528; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 654; Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1290, Th.

Bromus madritensis L.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 842, MMB 861, Th.

Bromus tomentellus Boiss.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 855/a, Hk., Ir.-Tur Ele.

Avena barbata Pott ex Link subsp. **barbata**

Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1300, MMB 1316, Th. Akdeniz Ele.

Avena sterilis L. subsp. **ludoviciana** (Durieu) Gillet et Magne

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 430 m, yol kenarı, MMB 481, Th.

Holcus lanatus L.

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 622; Şavi deresi mevki, Adacık köyüne 1 km kala, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 776, Hk., Avr.-Sib. Ele

Polypogon monspeliensis (L.) Desf.

Mezra-Adacık arası, 5. km, Şavi deresi mevki, 06.06.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 908, Th.

Phleum exaratum Hochst. ex Griseb. subsp. **exaratum**

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 338; Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 572; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004. 430 m, dere kenarı, MMB 599; Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, MMB 834, Th.

Phleum boisseri Bornm.

Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 391; Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 432; Mezra çıkışı, 09.05.2004, 465 m, Irmak kenarı, MMB 754; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1311, Th. Ir.-Tur. Ele.

Festuga callieri (M. Hack. Ex St.- Yues) Markgr. Apud Hayek subsp. **callieri**

Adacık köyü, Şavi deresi yanı, 19.06.2005, 430 m, step, MMB 1483; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, Irmak kenarı, MMB 1538, Hk., Çok bölgesi.

Lolium rigidum Gaudin var. **rigidum**

Zeytinbahçe höyük çevresi, 24.04.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 551; Zeytinbahçe deresi, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1315; Bentbahçesi yol ayrımı, 3. km, 19.06.2005, 480 m, dere kenarı, MMB 1461, Th.

Vulpia persica (Boiss. & Buhse) V. Kreez. & Bobrov

Ziyaret tepesi-Abdallı köyü arası, 01.05.2005, 550 m, step, MMB 1346, Th., Ir.-Tur. Ele.

Echinaria capitata (L.) Desf.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 814; Bentbahçesi-Bozdere arası 2. km, 27.03.2005, 490 m, step, MMB 1209 & Akan, Th.

Poa bulbosa L.

Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, dere kenarı, MMB 142; Zeytinbahçe doğusu, 27.03.2004, 400 m, step, MMB 219; Mezra-Akarçay arası, 3. km, 11.04.2004, 371 m, kayalıklar, step, MMB 385; Adacık'a 1 km kala, 11.04.2004, 350 m, dere kenarı, MMB 437; Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 600; Mezra-Akarçay arası, 1. km, 24.04.2004, 450 m, vadi içi, MMB 652; Zeytinbahçe, 01.05.2005, 489 m, dere kenarı, MMB 1292, G.

Melica persica Kunth subsp. **inaequiglumis** (Boiss.) Bor.

Akarçay deresi, Akarçay köyü kuzey doğusu, 3. km, 06.06.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 958, Hk.

Stipa holosericea Trin.

Ziyaret tepesi, 09.05.2004, 560-645 m, step, kalker kayalıklar, MMB 809, Hk., Ir.-Tur. Ele.

Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steudel

Adacık köyü çevresi, 26.09.2004, 500 m, Irmak kenarı, MMB 1065 & Korkut; Mezra çıkışı, 28.07.2004, 400 m, ırmak kenarı, MMB 1135/a, Hk., Avr.-Sib. Ele.

Arundo donax L.

Mezra çıkışı, 28.07.2004, 400 m, Irmak kenarı, MMB 1135/b, Hk.

Cynodon dactylon (L.) Pers. var. **dactylon**

Zeytinbahçe-Akarçay arası, 27.03.2004, 400 m, tarla kenarı, MMB 133; Şanlıurfa-Birecik karayolu, Bentbahçesi yol ayrımı, 1. km, 01.05.2005, 510 m, step, MMB 1411, Hk.

Echinochloa crus-galli (L.) P. Beauv.

Şavi deresi mevki, Adacık'a 2 km kala, 24.04.2004, 430 m, dere kenarı, MMB 606; Şavi deresi mevki, Adacık köyüne 1 km kala, 09.05.2004, 415 m, dere kenarı, MMB 778; Mezra çıkışı, 26.09.2004, 450 m, step, MMB 1053 & Korkut; Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1073, MMB 1095 & Korkut, Th.

Digitaria sanguinalis (L.) Scop.

Zeytinbahçe köyü, 26.09.2004, 450 m, tarla kenarı, MMB 1086 & Korkut, Th.

Imperata clindrica (L.) Raeuschel var. **cylindrica**

Mezra çıkışı, 500 m. 09.05.2004, 465 m, ırmak kenarı, MMB 723, Hk.

Sorghum halepense (L.) Pers. var. **muticum** (Hackel) Grossh.

Akarçay köyü kuzeyi, 06.06.2004, 490 m, bağ içi, MMB 936; Mezra çıkışı, 20.06.2005, 450 m, ırmak kenarı, MMB 1538, Hk.

Chrysopogon gryllus (L.) Trin. subsp. **gryllus**

Ziyaret tepesi-Zeytinbahçe yolu, 500 m, 09.05.2004, step, MMB 871; Mezra-Adacık arası, 5. km, 06.06.2004, 430 m, step, MMB 881, MMB 883, Hk.

4.4. Araştırma Alanında Bulunan Park-Bahçe Bitkileri ile Kültür Bitkileri

Çalışma alanında, 58 bitkinin kültür olduğu tespit edilmiştir. Fırat nehri yakınındaki köylerde Zeytin başta olmak üzere, sarımsak, pamuk, bezelye, biber, patlıcan, mısır, aspir, soğan, arpa ve buğday tarımı yaygındır. Kuru tarımın yapıldığı daha üst kesimlerde ise üzüm, fıstık ve zeytin bağları yaygındır (Çizelge 4. 13).

Çizelge 4.5. Araştırma alanında bulunan park-bahçe bitkileri ile kültür bitkileri listesi

Bitkinin bilimsel adı	Yaygın adı	Yöresel adı	Etnobotanik özelliği
ANACARDIACEAE <i>Pistacia vera</i> L.	antep fıstığı	fıstık	gıda, yakacak
ASTERACEAE <i>Carthamus tinctorius</i> L. <i>Helinthus annuus</i> L.	aspir, yalancı safran ayçiçeği	Haspir Ayçiçeği	boya, baharat gıda
BRASSICACEAE <i>Lactuca sativa</i> L. <i>Brassica oleraceae</i> L.	marul lahana	marul lahana	salata, turşu gıda, turşu
CHENOPODIACEAE <i>Spinacia oleracea</i> L.	ıspanak	ıspanak	gıda
CUCURBITACEAE <i>Citrullus lanatus</i> (Thumb.) Mat. Et. Nak. <i>Cucumis melo</i> L. <i>Cucurbita pepo</i> L. <i>Cucumis sativus</i> L. <i>Leganaria siceraria</i> (Mol.) Standl.	karpuz kavun kabak salatalık su kabağı	karpuz kelek kabak hıyar su kabağı	gıda gıda gıda gıda gıda
FABACEAE <i>Phaseolus vulgaris</i> L. <i>Lens culinaris</i> Medik. <i>Cicer arietinum</i> L. <i>Pisum sativum</i> L. var. <i>sativum</i> <i>Vicia faba</i> L. <i>Acacia longifolia</i> Willd. <i>Medicago sativa</i> L.	fasülye mercimek nohut bezelye bakla akasya yonca	fasülye nisk nohut bezelye pakla Akasya Yonca	gıda gıda gıda gıda gıda süs yem
JUGLADACEAE <i>Juglans regia</i> L.	ceviz	güz	gıda
LILIACEAE <i>Allium cepa</i> L. <i>Allium sativum</i> L. <i>Allium porrum</i> Don.	soğan sarımsak pırasa	pivaz sir, sarımsak Pırasa	gıda, salata gıda, salata gıda
MALVACEAE <i>Gossypium hirsutum</i> L. <i>Hibiscus esculentus</i> L.	pamuk bamya	pambi bamya	yakacak gıda
MORACEAE <i>Morus alba</i> L. <i>Morus nigra</i> L.	ak dut kara dut	tut kara tut	gıda gıda
MYRTACEAE <i>Eucalyptus cameldulensis</i> Dehnh.	ökaliptus ağacı	okaliptus	inşaat malzemesi

Çizelge 4.5 (Devamı)

OLEACEAE <i>Olea europaea</i> L. var. <i>europaea</i> Zhukovsky	zeytin	zeytun	gıda, yağ
PEDALIACEAE <i>Sesamum indicum</i> L.	susam	küncü	yakacak, baharat
PLATANACEAE <i>Platanus orientalis</i> L.	çınar	çınar	süs
POACEAE <i>Hordeum vulgare</i> L. <i>Triticum durum</i> Desf. <i>Zea mays</i> L.	arpa buğday mısır, darı	ce, arpa genim, buğda darı	yem, gıda, gıda, yem
PUNICACEAE <i>Punica granatum</i> L.	nar	Hennar, nar	gıda, nar ekşisi
ROSACEAE <i>Amygdalus communis</i> L. <i>Eriobotrya japonica</i> L. <i>Malus communis</i> L. <i>Persica domestica</i> L. <i>Prunus armeniaca</i> L. <i>Prunus spinosa</i> L. <i>Pyracantha coccinea</i> Roemer. <i>Cydonai oblonga</i> Miller. <i>Pyrus communis</i> L.	badem yeni dünya elma şeftali kayısı erik ateş dikenli ayva armut	çağla yeni dünya sev hoh, şeftali kayısı kerik, erik yemiş ayva armut	gıda gıda gıda gıda gıda gıda süs gıda
RUTACEAE <i>Citrus limon</i> L. <i>Citrus reticulata</i> Blanco <i>Citrus sinensis</i> Osbeck.	limon mandalina portakal	leymun mandalin pırtakan	gıda gıda gıda
SALICACEAE <i>Salix acmophylla</i> Boiss. <i>Salix babylonica</i> L. <i>Populus alba</i> L. <i>Populus nigra</i> L. subsp. <i>nigra</i>	söğüt salkimsöğüt kavak kavak	söğüt Salkimsöğüt kavak kavak	inş.malz, kereste inş.malz, kereste
SOLANACEAE <i>Capsicum annuum</i> L. <i>Lycopersicon esculentum</i> Mill. <i>Solanum melongea</i> L. <i>Solanum tuberosum</i> L.	biber domates patlıcan patates	isot, biber frenk balcan patates	gıda, yakacak gıda, yakacak gıda, yakacak gıda
UMBELLIFERAE <i>Daucus carota</i> L. <i>Petroselinum crispum</i> (Miller.) A.W.Hill. <i>Raphanus raphanistrum</i> L.	havuç maydanoz turp	havuç bekdenüz turp	gıda, turşu gıda gıda
VITACEAE <i>Vitis vinifera</i> L.	üzüm	tri, trıh, korık, asma	gıda, turşu,

4.5. Araştırma Alanının Etnobotanik Özellikleri

Etnobotanik özellikleri olan bitkiler alfabetik sıraya göre verilmiştir. Yakacak, hayvan yemi ve sadece isim verilen bitkiler bu bölümün sonunda liste halinde verilmiştir.

Achillea biebersteinii Afan. (Civanperçemi, (Yöresel adı: Çiçege ma'ran)

Achillea wilhelmsii C. Koch

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Bitkinin üst kısımları çay gibi demlenir, suyu süzülür ve soğutulur. Elde edilen bu su çocuklara içirilerek, çocuklarda gaz giderici olarak kullanılır. Ayrıca, çayı; solucan düşürmede, baş ağrılarında ve kabızlıkta günde birkaç bardak içilmek suretiyle kullanılır.

Alcea striata (DC.) Alef. subsp. ***striata*** (Yöresel adı: Hiro, park çiçeği)

Alcea digitata (Boiss.) Alef.

Alcea apterocarpa (Fenzl) Boiss.

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı ve biçimi: Öksürük giderici olarak kullanılır. Bunun için Çiçeklerinden hazırlanan çaydan 2-3 bardak içilir. Ayrıca yaygın olarak park ve bahçelerde süs bitkisi olarak kullanılır.

Ammi visnaga Lam. (Diş otu, (Yöresel adı: Dınan kosk, kürdan)

Kullanılan kısmı: Kuru meyve sapsarı

Kullanım amacı ve biçimi: Kuru meyve sapsarı; diş temizlemek amacıyla kürdan gibi kullanılır.

Amygdalus arabica Oliv. (Yöresel adı: Tatlı payam, badem)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Tazeyken meyveleri, kurusunun da badem dediğimiz çekirdekleri yenir. Çiçeği hayvanların sevdiği bir yemdir.

Amygdalus lycioides Spach var. ***lycioides*** (Yöresel adı: Acı payam, acı badem)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Tazeyken meyvesinin kabuk kısmı yenir. Çekirdeği acı olduğundan yenmez.

Anchusa azurea Miller var. **azurea** (Yöresel adı: Pancar, guruh, guriz)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları (taze yaprakları ve sapları)

Kullanım amacı ve biçimi: Tedavi amacıyla mide ve romatizmal hastalıklara karşı kullanılır. Mide hastalıklarına karşı bitkinin taze yaprakları doğranır ve hafifçe pişirilerek bir miktar yenir. Romatizmal hastalıklara karşı ise bir miktar taze yaprak ezilerek merhem (lapa) kıvamına getirilir ve rahatsızlık veren bölgeye sürülür. Gıda olarak da, bitki ince ince doğranır, kaynatıldıktan sonra el ile sıkılmak suretiyle suyu süzülür. Tavada içerisinde bir miktar salça, soğan veya yumurta ile kavrularak yemeği yapılır.

Anthemis altissima L. (Yöresel adı: Papatya, derman)

Kullanılan kısmı: Çiçekleri

Kullanım amacı ve biçimi: Zahter ile kuru şekilde karıştırılarak kaynatılır, suyu süzülür. Elde edilen suyu soğuk algınlığı, öksürük ve nefes açıcı olarak tıbbi amaçlı olarak kullanılır.

Anthemis hyalina DC (Yöresel adı: Papatya, derman)

Kullanılan kısmı: Çiçekleri

Kullanım amacı ve biçimi: Astım, bronşit ve nefes darlığı hastalıkları tedavisinde kullanılır. Bunun için soğuk çay olarak içilir.

Anthemis pauciloba Boiss var. **pauciloba** (Yöresel adı: Papatya, derman)

Kullanılan kısmı: Çiçekleri

Kullanım amacı ve biçimi: Astım, bronşit ve nefes darlığı hastalıkları tedavisinde kullanılır. Bunun için soğuk çay olarak içilir.

Anthemis scariosa Banks & Sol. (Yöresel adı: Sarı papatya, çiçeğe ğazi)

Kullanılan kısmı: Sarı petalleri

Kullanım amacı ve biçimi: Petalleri tütüne güzel koku verir. Sarı petalleri tütüne karıştırılarak içilir.

Argyrolobium crotalarioides Jaub. et Spach. (Yöresel adı: Ververk, ca'de)

Kullanılan kısmı: Petaller, taze yapraklar

Kullanım amacı ve biçimi: Mide ağrısı (sancı) tedavisinde kullanılır. Sarı petalleri çiğ olarak yenebildiği gibi, taze yaprakları suda ıslatılır. Yapraklar sıkılmak suretiyle elde edilen su ağza damlatılarak da kullanılır.

Arum dioscoridis Sm. var. **Iuschanii** R. Mill (Yöresel adı: Kârdi, kâri, asalan)

Kullanılan kısmı: Yaprakları

Kullanım amacı ve biçimi: Yörede daha çok, Zeytinbahçe deresi kenarlarındaki ağaçlık ve gölgelik alanlarında bulunur. Yaprakları, tüccarlar tarafından toplanarak, Birecik, Nizip ve Gaziantep'teki pazarlarda da satılmaktadır. Taze yapraklarından, Kardi yemeği yapılır. Bazı bitkiler, çiğ olarak yendiğinde, zehir ihtiva etmektedir. Önemli olduğu için burada değinmekte yarar görüyorum. Kardi tırşığı da çiğ yendiği zaman zehir ihtiva ettiğinden dolayı, Urfa'nın bazı yerlerinde, adına zehirle eş anlamlı olarak kullanılan "asalan" (zehir) adıyla anılmaktadır. Zehir özelliğinden dolayı, Kardi otuna ne insanlar, ne de diğer canlılar el vurmazlar, çünkü yemeden de zarar veren bir bitkidir. Yöre insanı bu zehirli otu şifa haline getirmiş, yıllarca yemek olarak kullanmaktadır. Kardi'nin yapraklarını gövdesiyle sökerek, temizledikten sonra ıspanak kıyar gibi kıyıp, bir çeşit çorba yapmaktadır. Bu çorbanın adına da "Kardi Tırşığı" veya kısaca "Kardi yemeği" demektedirler. Mezra'da, Zeliha Kılınç, Kardi yemeğinin yapılışını şu şekilde tarif etmektedir; "Öncelikle kardi yemeğini bilenler yapmalı, bilmeyenler kesinlikle yapmamalıdır. Yoksa fayda yerine zarar verir. Birde, taze iken yapılarak pişirilmelidir. Yapraklar sertleşir ve ortasından mor renkli çiçeği çıktıktan sonra yapılırsa tehlikeli olur, zehirler. Kardi yapraklarını, gövdesiyle sökerek, temizledikten sonra ince ince kıyılır, iyice yıkandıktan sonra, ocakta, sıcak su ile karıştırılmış yoğurt ve karışıma ilave edilmiş döğme (dövülmüş buğday) ile kıyılmış kardi iyice karıştırılarak, karşının üzeri ev unu ile hava almayacak şekilde, sıcak bir ortamda akşamdan bırakılır. Sabah, üstteki un örtüsü alınarak, ocağa pişmeye bırakılır. Yaklaşık 45-60 dakika kaynattıktan sonra, yemeğimiz hazır olur." Ağza alındığında dilimizin ve boğazımızın gıdıklanmaması gerekir. Yapraklarının iyice piştiği anlaşılmalıdır. Kardi Tırşik'ının iyi bir şifa kaynağı olduğu, özellikle aç karnına yendiğinde, bağırsak parazitlerine ve gastirit'e iyi geldiği söylenmektedir.

Arundo donax L. (Yöresel adı: Berdi, kamış)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Taze iken Fırat Nehrinden toplanarak, sepet yapımında, ahırların çatısında, yazın güneşten korunmak amacıyla, tarla kenarlarında kurulan çardakların üstlerinde ve yan taraflarında kullanılır. Mersin ve Adana'dan gelen sepet ustaları, kamış toplayarak götürmektedirler. Eskiden, ney yapımında kullanıldığı söylenmektedir.

Astragalus ancistrocarpus Boiss. & Hausskn. (Yöresel adı: Kuşkonmaz)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Çıban açıcı olarak kullanılır. Toprak üstü kısmı yakılarak elde edilen külü, zeytin yağı ile karıştırılır. Elde edilen karışım çıban üzerine sürülerek pansuman edilir.

Astragalus hamosus L (Yöresel adı: Yoncaye keraç)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısmı

Kullanım amacı ve biçimi: Meyve şeklinin, küpeye benzemesinden dolayı çocuklar tarafından takı olarak kullanılır. Ayrıca, hayvan yemi olarak da değerlendirilir.

Astragalus russelii Banks. Sol. (Yöresel adı: Ballan, pakpako)

Kullanılan kısmı: Meyve, toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Şişkin kaliksleri, tazeyken (kırmızı) yenir. Kaliksleri, çocuklar tarafından patlatılarak ses çıkartılmak suretiyle oyuncak olarak kullanılır. Toprak üstü kısımları ve kökü yakacak olarak değerlendirilir.

Bellis perennis L.

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Süs bitkisi olarak kullanılır.

Biarum carduchorum (Schott) Engler (Yöresel adı: Fıse pire, kurt kulağı)

Kullanılan kısmı: Yumrusu

Kullanım amacı ve biçimi: Mayasıl tedavisinde kullanılır. Bunun için yumrusu toz haline getirilerek kuru olarak yara üzerine sürülür. Yumrusu tilki ve kargalar tarafından besin olarak tüketilir.

Calendula arvensis L. (Yöresel adı: Çayır otu)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Süs bitkisi olarak kullanılır.

Capparis ovata Desf. subsp. **palaestina** Zoh.

Capparis spinosa L. var. **spinosa** (Yöresel adı: Şebelleh, keber, kapari)

Kullanılan kısmı: Meyvesi, taze tomurcukları

Kullanım amacı ve biçimi: Henüz açılmamış taze çiçek tomurcuklarından ve meyvesinden salamura ve turşu yapılır. Turşusu, iştah açıcıdır. Yörede, keber salamurasının, kuvvet verici ve afrodisyak etkisinin olduğu söylenmektedir. Bölgede ticareti yapılan, önemli tıbbi bitkilerden biridir. Tomurcuklar toplanıp toptancılar aracılığıyla, Gaziantep'te bulunan, Kapari ihracatı yapan fabrikalara satılmaktadır. Kuru toprak üstü kısımları da yakacak olarak kullanılır.

Capsella bursa-pastoris (L.) Medik. (Yöresel adı: Nane cucıke, kuş yemi, kuş otu)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Bitkinin yaprak ve tohumlarından yararlanır. Hayvan yemi olarak kullanılır. Taze yaprakları salata olarak taze olarak tüketildiği gibi, yemek yapılarak da tüketilir. Bunun için; yıkanır, doğranır, suda haşlanarak suyu süzülür, salça, biber ve soğanla kavrulur yemeği yapılır. Ayrıca, toprak üstü kısımları, doğrandıktan sonra, salatalık yerine, cacığa katılır.

Carduus pyenocephalus L. subsp. **breviphyllarius** PH. Davis (Yöresel adı: Kerbeş, Kilindor, eşek diken)

Kullanılan kısmı: Baş kısmı (kapitula)

Kullanım amacı ve biçimi: Bitki tazeyken, gövde kısmı dikenlerden sıyrılarak yendiği gibi, çiçek tablası (baş kısmı)'nın içi de yenir. Hayvan yemi ve yakacak olarak da kullanılır.

Carthamus tinctorius L. (Yöresel adı: Za'fur (Aspir, boyacı aspis, yalancı safran, haspir)

Kullanılan kısmı: Kapitula

Kullanım amacı ve biçimi: Temmuz-Eylül ayları arasında turuncu çiçekli kapitulularlar veren, 60 cm. kadar boylanabilen 1-2 senelik, vatanı Arabistan olan tüysüz bir bitkidir (Baytop, 1963). Pirinç pilavı, bulgur pilavı, çorba ve zerde (pirinç,

şeker ve haspir karışımı, bayram ve özel günlerde yapılan bir çeşit tatlı)'ya katılır. Za'fur'un özelliği, yukarıda sayılan yemeklere sarı renk vermesinden kaynaklanır. Birecik, Zeytinbahçe ve Mezra bölgesinde kültürü yapılan bir bitkidir. Hemen hemen her aile zafur ekimi yapmakta, 10 ile 30 kilo arasında ürün (sarı petallerin ağırlığı) elde etmektedir. Yöre halkı tarafından, yıllık ortalama 1.5-2 ton dolayında ürün hasadı yapılmakta ve tüccarlara kilogramı 10 YTL (2004 yılı) civarında satılmaktadır. Tüccarların daha çok Gaziantep, Nizip ve Birecik'ten geldikleri söylenmektedir. Ayrıca ürün hasadından sonra, geriye kalan kuru bitki dalları, yakacak olarak kullanılmaktadır.

Celtis tournefortii Lam. (Yöresel adı: Dağdağan, taav, te'vi)

Kullanılan kısmı: Meyve, yaprak

Kullanım amacı ve biçimi: Meyvesi, olgunlaşınca yenir. Meyvesi semt pazarlarında da satılır. Yaprakları hayvan yemi olarak kullanılır.

Centaurea iberica Trev. ex. Sprengel (Yöresel adı: Çakır Tiken, cevbelot, sitizerk, pıncar)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Baharın ilk aylarında, bitki tazeyken, yöre halkı tarafından toplanarak yemeği (pıncar) yapılmak suretiyle tüketilir. Bitki toplandıktan sonra yıkanır, salata gibi doğranır, suda haşlanarak suyu elde sıkılmak suretiyle süzülür. Önceden hazırlanmış yumurta (omlet) ile birlikte kavrulur ve yenir. Hayvan yemi olarak da kullanılır.

Centaurea virgata Lam

(Yöresel adı: Ta'li)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Taze olarak yendiği gibi *Centaurea iberica*'da olduğu gibi yemeği de yapılır.

Chardinia orientalis (L.) O. Kuntze (Yöresel adı: Kıskı)

Kullanılan kısmı: Kuru kapitulum

Kullanım amacı ve biçimi: Takı amaçlı kullanılır. Kız çocukları tarafından saç tokası olarak kullanılır. Kuru kapitulum parçaları, İncir ve fıstık yaprağına yapıştırılıp, saç tokası yapılır.

Kochia sp. (Yöresel adı: Süpürge)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Doğal olarak, tarla kenarlarında yetişir. Tarla kenarlarındakiler, tarla çiti olarak değerlendirildiğinden hasat zamanına kadar sökülmezler. Tarla içlerinden sökülen süpürge otları, süpürge yapımında kullanılır. Tarla sahibi her aile ortalama yılda 30-35 tane süpürge tüketmektedir. 1 süpürge ortalama 1 ay dayanmaktadır. Her süpürge, ortalama 15-25 bitki dalı kullanılarak bağ haline getirilir ip ve lastiklerle bağlanarak yapılır. Taze iken yapılan süpürge bağları, evlerin avlularında ve güneş görecekt yerde kurumaya bırakılır. Elde edilen süpürgeler ahır temizliği, avluların ve evlerin sokağa bakan ön kısımlarının temizlenmesinde kullanılır.

Cirsium libanoticum DC. subsp. **arachnoideum** Davis & Parris (Yöresel adı: Pısıkt, tiken)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları, tohum

Kullanım amacı ve biçimi: Kapitulumda bulunan uçucu tohumları, oyuncak olarak kullanılır. Genellikle yöre halkı tarafından yakacak olarak değerlendirilir.

Crataegus aronia (L.) Bosc ex DC. var. **aronia** (Yöresel adı: Za' rur, dağ elması)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Olgun meyveleri toplanarak yenir. Toplanan bu meyveler pazarlarda da satılır. Odunu yakacak olarak kullanılır.

Crataegus monogyna Jacq. subsp. **monogyna** (Yöresel adı: Za' rur, dağ elması)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Olgun meyveleri toplanarak yenir. Toplanan bu meyveler pazarlarda da satılır. Odunu yakacak olarak kullanılır.

Crocus cansellatus Herbet subsp. **damascenus** (Herbet) Mathew

Crocus pallasii Goldb. subsp. **turcicus** G. Mathew (Yöresel adı: Pivok, çiğdem)

Kullanılan kısmı: Yumrusu

Kullanım amacı ve biçimi: Yumrusu besin maddesi olarak, çocuklar tarafından topraktan çıkarılarak çiğ veya külden pişirilerek yenir. Çiğdem yumruları, demetler halinde Birecik pazarlarında satılmaktadır.

Cyperus fuscus L. (Yöresel adı: Maydanoz bağı)

Kullanılan kısmı: Gövde dalları

Kullanım amacı ve biçimi: Maydanoz ve hardal bağı olarak kullanılır.

Cyperus rotundus L. (Yöresel adı: Berdi, hasır otu)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Atların boynuna takılan at koşumu (boyunluk) yapımında ve hasır yapımında kullanılır.

Datura stramonium L. (Yöresel adı: Topuz breğ, zelekok, abu zambak, zambak)

Kullanılan kısmı: Tohum

Kullanım amacı ve biçimi: Zehirli bir bitkidir. Tohumu, yöre halkı tarafından, tütüne karıştırılarak, uyuşturucu yerine, sigara gibi içilmektedir. Tütüne karıştırılıp içilirse, haşhaş etkisi yaptığından, sarhoş eder. (Genelde bu şekilde kullanım, pek yaygın olmasa da, gençler arasında, şaka yapmak amacıyla kullanılmaktadır).

Echinophora tenuifolia subsp. **sibthorpiana** (Guss.) Tutin (Yöresel adı: Sabun el-Arap)

Kullanılan kısmı: Yaprak ve gövdesi

Kullanım amacı ve biçimi: Yaprakları kaynatılır, çay olarak içilir. Suyu şeker hastalığına iyi gelir. Nezle ve soğuk algınlığında suyuyla banyo yapılır. Ayrıca temizlik amacıyla el yıkamada kullanılır.

Elaeagnus angustifolia L. (Yöresel adı: İğde)

Kullanılan kısmı: Dalları

Kullanım amacı ve biçimi: Nazar için kullanılır. Dalları kesilip çarpı (x) şekline getirilerek evin ön kısmına ve hayvanların boynuna asılır. Güzel kokusu nedeniyle evlerin bahçelerine dikilir.

Equisetum arvense L. (Yöresel adı: Kındırğa)

Kullanılan kısmı: Kökü

Kullanım amacı ve biçimi: Kökü, topraktan çıkarılarak çiğ olarak yenir.

Erodium cicutarium (L.) L'Hérit. subsp. **cicutarium** (Yöresel adı: Saat, sarmaşık)

Kullanılan kısmı: Kuru meyvesi (oyuncak), toprak üstü kısımları (yem)

Kullanım amacı ve biçimi: Kuru meyvesi, saat gibi döndüğü için çocuklar arasında oyuncak olarak kullanılır. Bunun için kurumuş meyvesi, baş ve işaret parmağında gevşek olarak tutulur veya çakıllardan arındırılmış yumuşak bir toprak üstü tükürükle ıslatılır ve meyve bu toprak üzerine konur. Bir süre sonra meyvenin saat gibi kendi etrafında döndüğü görülür. Ayrıca, bitkinin toprak üstü kısımları hayvan yemi olarak da kullanılır.

Erodium gruinum (L.) L'Hérit. (Yöresel adı: Saat, sarmaşık)

Kullanılan kısmı: Kuru meyvesi (oyuncak), Toprak üstü kısımları (yem)

Kullanım amacı ve biçimi: *Erodium cicutarium* gibi oyuncak ve hayvan yemi olarak kullanılır.

Eryngium creticum Lam. (Yöresel adı: Sivok, yalancı kerbeş)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları, taze sürgünleri

Kullanım amacı ve biçimi: Taze toprak üstü kısımları veya taze sürgünleri kenger gibi yemek yapılır. Kurusu, yakacak olarak kullanılır.

Ficus carica L. subsp. **carica** (Yöresel adı: Hajir, kerik, incir)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Meyvesi taze veya kurutularak yenir.

Ficus carica subsp. **rupestris** (Hausskn.) Browicz. (Yöresel adı: Hajir, kerik, incir)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Meyvesi gıda ve besin amaçlı yenir.

Geranium columbinum L. (Yöresel adı: Saat)

Kullanılan kısmı: Meyvesi, toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: *Erodium cicutarium* gibi oyuncak ve hayvan yemi olarak kullanılır.

Geranium dissectum L. (Yöresel adı: Saat)

Kullanılan kısmı: Meyvesi, toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: *Erodium cicutarium* gibi oyuncak ve hayvan yemi olarak kullanılır.

Geranium tuberosum L. subsp. **tuberosum** (Yöresel adı: Pelgizer, (Turnagagası, iğnelik, ıtır)

Kullanılan kısmı: Yumrusu

Kullanım amacı ve biçimi: Yumrularının üzerindeki ince kabuk soyularak, çiğ olarak yenir.

Glycyrrhiza glabra L. var. **glabra** L. (Yöresel adı: Meyan kökü, meyan şerbeti, biyam balı, sûs, ava sûse)

Kullanılan kısmı: Kökleri (kurutulmuş kökler)

Kullanım amacı ve biçimi: İlkbahardan sonbahara kadar, kökleri, tarla kenarları, tarla ve Fırat kenarından, pulluk veya kazmalarla, çıkarılır. Köklerin dış kabukları soyulup, geriye kalan kısım tokmakla ezilir ve suda 1-2 saat bekletildikten sonra suyu süzülür. Sıcak yaz aylarında soğuk şerbeti hazırlanarak içilir. Meyan şerbeti, sırtında bakır güğümler taşıyan şerbetçiler tarafından satılmaktadır. Özellikle yaz aylarının ve ramazan iftarlarının vazgeçilmez içeceklerinden biridir. Göğüs yumuşatıcı, balgam söktürücü, nikotin etkisini azaltıcı, idrar söktürücü, tansiyon düşürücü, böbrek taşlarını düşürücü ve kuru öksürüğü giderici olarak kullanılır. Bölgede ihracatı yapılan önemli bir bitkidir. Ayrıca, kurutulmuş toprak üstü kısımları, taht (bir çeşit yatma tahtası, ranza)'ların üstüne döşenir, çardaklarda ve ahır üstlerinde, gölgelik olarak da kullanılmaktadır.

Gundelia tournefortii L. var. **armata** Freyn & Sint. (Yöresel adı: Kenger, kereng, hazinge (kuru sakız), kenger sakızı)

Kullanılan kısmı: kök, tohum ve genç sürgünleri

Kullanım amacı ve biçimi: Bitki, ilkbaharda yeşil ve taze iken, genç sürgünleri topraktan çıkarılarak sebze olarak kullanılmaktadır. Genç sürgünler temizlendikten

sonra çiğ olarak yenir. Yöre halkı bu bitkiyi çokça tüketmektedir. Özellikle ilkbaharda toplanan kengerlerden değişik yemekler yapılır. Genç sürgünleri temizlenir, dikenleri ayklanır, ince ince doğranır, haşlanır, süzülüp el ile sıkılır. Yağda önceden hazırlanan yumurta ile pişirmek suretiyle, yemeği yapılır. Yumurta kullanmadan, yağda kavrulmuş kengerin üzerine, yoğurt dökülerek de yenmektedir. Pilavlarda, et yerine, kenger kullanılarak, kenger pilavı da yapılmaktadır. Yörede kengerli nohut yapan ailelere rastlamak mümkündür. Kenger, yemek yapımı yanında, diş temizliğinde kullanılan ve “Kenger sakızı” denen, bir çeşit sakız da yapılır. Kenger sakızının elde edilişi şu şekilde tarif edilmektedir; Sonbaharda, bitkinin üst kısımları kuruduktan sonra, kök etrafındaki toprak açılır, açığa çıkan kök kısmı bıçak veya temiz bir jiletle yan olarak çizilir, çizik altına yassı (düz) bir taş konular, çiziklerden çıkan süt, taşın üzerine akar. Köklerden akan bu sıvı, 2 saat bekledikten sonra kurur, taşın üstünde kuruyan ve kahverengi renk alan bu sıvıya “Hazinge (Kurumuş sakız)” veya “kenger sakızı” denilmektedir. Koyu renk almış kenger sakızı, yıkandıktan sonra beyazlaşır ve çiğnenir. Kenger sakızının, iştah açıcı ve diş etlerini kuvvetlendirici olduğu söylenmektedir. Olgun tohumları tazeyken yenir. Kenger tohumları, eskiden, kahve elde etmek için kullanılırdı. Ayrıca, kurumuş toprak üstü kısımları, yakacak olarak da kullanılır.

Gynandrisis sisyrinchium (L.) Parl. (Yöresel adı: Köpek soğanı)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Evlerdeki saksılarda, süs bitkisi olarak ekilir.

Gypsophila pilosa Hudson (Yöresel adı: Hıski dıms, havşan)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları ve çiçeği

Kullanım amacı ve biçimi: Tatlı olan çiçeği emilir. Toprak üstü kısımları yakacak olarak kullanılır.

Heliotropium bovei Boiss. (Yöresel adı: Nankı kimi, geyaye mize)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları, meyve, tohum

Kullanım amacı ve biçimi: Paluk, bahluk (=siğil) için kullanılır. Bunun için bitkinin toprak üstü kısımları, lapa haline getirilerek, siğil üzerine pansuman edilir. Ayrıca, çiğ olarak yenebildiği gibi kaynatılarak da yenir, suyu içilerek, idrar söktürücü

olarak da kullanılır. Meyve ve tohumları yiyecek amaçlı kullanılır. Keme mantarının indikatörüdür.

Heliotropium myosotoides Banks & Sol. (Yöresel adı: Dermene mize, geyaye mize, nankı kimi)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları, çiçek

Kullanım amacı ve biçimi: Çiçeği, çiğ olarak yenir. Kaynatılarak suyu, hayvanlara içirilerek, idrar söktürücü olarak kullanılır. Keme mantarının indikatörüdür. Bu bitkinin olduğu yerlerde keme mantarı yetişmektedir.

Holcus lanatus L. (Yöresel adı: Kamış)

Kullanılan kısmı: Gövde

Kullanım amacı ve biçimi: Maydanoz, nane ve hardal bağlamada bağ olarak kullanılır. Hayvan yemi olarak da değerlendirilir.

Hordeum bulbosum L. (Yöresel adı: Ceyi keran)

Kullanılan kısmı: Yumru

Kullanım amacı ve biçimi: Yumrusu, yöre halkı tarafından toplanarak yenir. Hayvan yemi olarak kullanılır.

Hyoscyamus reticulatus L. (Yöresel adı: Dağ küncüsü, küncü, künciye koçan, habreşik)

Kullanılan kısmı: Tohum, yaprak, toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Yaprakları haşlanarak, ağrıyan yere sürülerek ağrı kesici ve romatizmal hastalıklarda kullanılır. Kurutulmuş yaprakları veya tohumları tütüne karıştırılır ve bu karışımdan yapılan sigara içilerek, nefes darlığına karşı kullanılır. Bitki tohumlarının yendiği söylenmektedir.

Hypericum retusum Aucher (Yöresel adı: Batof, bantof, aran)

Kullanılan kısmı: Yapraklar, çiçek

Kullanım amacı ve biçimi: Yaprakları suda kaynatılır, un katılıp yoğrulularak hamur haline getirilir ve yara (çıban) üzerine pansuman edilerek çıban açıcı olarak kullanılır. Ayrıca, kuzuların kırık nedeniyle şişen yerlerine macun yapılarak bandaj yapıldığı ve şişkinliklere iyi geldiği söylenmektedir. Hayvanların yemesi halinde,

yüz ve karın şişkinliği meydana getirir. Kurutulmuş toprak üstü kısımlarından hazırlanan çay, safra söktürücü, idrar arttırıcı, ağrı kesici ve soğuk algınlığında terletici olarak günde 1-2 bardak içilmektedir.

Imperata clindrica (L.) Raeuschel var. **cylindrica** (Yöresel adı: Kındırğa, kamır)

Kullanılan kısmı: Başak

Kullanım amacı ve biçimi: Başak kısmı, henüz açılmadan toplanır ve tazeyken yenir.

Inula britannica L. (Yöresel adı: Süpürge)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Süpürge yapımında kullanılır.

Iris persica L. (Yöresel adı: Nergiz, süsen)

Kullanılan kısmı: Yumru, tohum, çiçek

Kullanım amacı ve biçimi: Yumrusu, çiçek ve tohumları yenir.

Ixiolirion tataricum (Pallas) Herbert subsp. **montanum** (Labill.)

Ixiolirion tataricum (Pallas) Herbert subsp. **tataricum** (Yöresel adı: Sıllığ badır, it soğanı, yabancı sarımsak)

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı ve biçimi: Çiçeği, taze olarak, salata niyetine yenir.

Lathyrus cicera L. (Yöresel adı: Colban)

Kullanılan kısmı: Meyve, Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Bitkinin meyvesi taze iken, tohumları insanlar tarafından yenir. Bitki tazeyken hayvan yemi olarak kullanılır.

Lens orientalis (Boiss.) Hand.-Mazz. (Yöresel adı: Colban)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Bitkinin meyvesi taze iken, meyve tohumları insanlar tarafından çiğ olarak yenir. Ayrıca, bitkinin toprak üstü kısımları, hayvan yemi olarak kullanılır.

Linum mucronatum Bertol subsp. **orientale** (Boiss.) Davis (Yöresel adı: Keten)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Hayvan yemi, yakacak ve süs amaçlı olarak kullanılır.

Lolium rigidum Gaudin var. **rigidum** (Yöresel adı: Saksor)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Bitkinin toprak üstü kısımları tazeyken, gıda amaçlı yenir.

Malva neglecta Wallr. (Yöresel adı: Tolık, ebegümece, kömeç)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları (taze)

Kullanım amacı ve biçimi: İlbaharda kadınlar ve çocuklar tarafından toplanır. Evde gıda amaçlı olarak kullanıldığı gibi, çerçi ve komisyoncular tarafından satın alınarak, Birecik'teki pazarlarda da satılmaktadır. Gıda olarak tüketimi şu şekildedir; bitkinin ince ince doğranan toprak üstü kısımları, suyla haşlandıktan sonra, el ile sıkılarak suyundan arındırılır. Yağda ince doğranmış soğan iyice kızartılır, baharat, tuz eklenir, haşlanmış olan bitki ilave edilir ve ateşte iyice kızartılır. Üstüne taze yumurta veya salça eklenir, biraz karıştırılıp pişirilir ve sıcak olarak servis yapılır. Bazen de piştikten sonra üzerine yoğurt dökülerek de yenmektedir. Bitkinin haşlanan kısımları, börek malzemesi olarak da kullanılır. Ayrıca, kurutulan toprak üstü kısımları, yöre halkı tarafından, idrar söktürücü, iltihap kurutucu ve çıban açıcı olarak kullanılır.

Mentha longifolia (L.) var. **thyphoides** Hudson (Yöresel adı: Tüylü nane, nane, pung)

Kullanılan kısmı: Yaprak

Kullanım amacı ve biçimi: Salata olarak kullanılır. Ayrıca, tıbbi amaçlı olarak, baş ağrısını gidermek için, kaynatılıp, suyu kına niyetine başa sürülür.

Mentha pulegium L. (Yöresel adı: Pung, yayla nanesi)

Kullanılan kısmı: Taze ve kuru yaprakları

Kullanım amacı ve biçimi: Taze veya kuru olan yaprakları infüzyon şeklinde hazırlanıp, yemeklerden bir saat önce veya sonra içilir. Ayrıca çay gibi içildiği ve

salata yapımında da kullanıldığı tespit edilmiştir. Genellikle, mide rahatsızlığında, soğuk algınlığında, öksürükte ve romatizmal ağrıların iyileşmesinde kullanılır.

Moltkia coerulea (Willd.) Lehm. (Yöresel adı: Hıske dımsık, Mıjmişok)

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı ve biçimi: Çiçek özütü, tatlı olduğundan çocuklar tarafından emilerek ağızda hoş bir tat bırakır.

Nerium oleander L. (Yöresel adı: Ağa ağacı, zakkum ağacı)

Kullanılan kısmı: Dalları

Kullanım amacı ve biçimi: Zakkum, zehirli olduğu için hayvan tarafından yenmez, hayvana değdiğinde, değdiği yerler şişer. Ayrıca, yakacak, sepet, çardak, ahır ve evlerin çatısında inşaat malzemesi olarak kullanılır. Dalları, eskiden toprak damlı evlerin çatısının yapımında, parmak şeklinde yan yana dizilmek suretiyle kavak kalasları üzerine konmaktaydı. Fakat son zamanlarda, betonarme yapılar çoğaldığı için çok az kullanılmaktadır. Diğer bir kullanım biçimi de, bahçelere süs bitkisi olarak dikilmesidir.

Notobasis syriaca (L.) Cass. (Yöresel adı: Kerbeş, şekerok, hayvan kerbeşi, kulundor)

Kullanılan kısmı: Gövde, baş kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Bitki tazeyken, gövde ve baş kısmı dikenlerden sıyrılarak yenir. Yakacak olarak da kullanılır.

Onobrychis crista-galli (L.) Lam. (Yöresel adı: Dağ gurnikı)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları, tohum

Kullanım amacı ve biçimi: Tohumları, insanlar tarafından, çiğ olarak yenir. Ayrıca toprak üstü kısımları hayvan yemi olarak kullanılır.

Onobrychis megataphros Boiss. (Yöresel adı: Gurnik, Gurnuk)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Kalp ve damar tıkanıklıklarında kullanılır. Bunun için toprak üstü kısımları kurutulur, kurumuş bitki suda kaynatılır, suyu süzülür, soğuduktan sonra sabah aç karna 1 su bardağı içilir.

Onopordum carduchorum Bornm. & Beaverd (Yöresel adı: Kılindor)

Kullanılan kısmı: Baş kısmı (kapitulum)

Kullanım amacı ve biçimi: Bitkinin, baş kısmı (kapitulum), taze iken, beyaz olan iç kısmı ile taze iken gövdesi, soyulularak dikenlerinden sıyrılır ve gıda amaçlı olarak yenir. Ayrıca, toprak üstü kısımları yakacak olarak kullanılır. Uçucu akenleri çocuklar tarafından oyun amaçlı olarak da kullanılır.

Papaver glaucum Boiss.& Hausskn.

Papaver rhoeas L. (Yöresel adı: Şekşekik, şekşeko)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Petalleri, çocuklar tarafından, hafif yumruk biçimindeki avuç üstünde patlatarak ses çıkartılmak suretiyle, oyun amaçlı olarak kullanılır. Ayrıca, kırmızı petallarını ellerine kına olarak kullanırlar. Hayvan yemi olarak da kullanılır.

Portulaca oleraceae L. (Yöresel adı: Semizotu, pirpirim, parpar)

Kullanılan kısmı: Tazeyken bitkinin toprak üstü kısımları.

Kullanım amacı ve biçimi: Tarlalarda, doğal olarak yetişmektedir. Genellikle gıda amacıyla tüketilir. Bitki ince ince doğranıp salatası yapılır. Ayrıca taze kısımları cacık yapımına da katılır.

Peganum harmala L. (Yöresel adı: Üzerlik, Harmal, Boğir, Bohal meleş)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları, tohumları, kuru meyvesi.

Kullanım amacı ve biçimi: Genellikle evlerde nazarlık olarak ve süs amaçlı kullanılır. Ayrıca Bitkini toprak üstü kısımları, düğünlerde nazar nazardan korunmak için yanan ateşin üzerine atılır, çıkan dumandan sonra gelin ve damat ateşin etrafında dolaşır, bu şekilde nazardan korunduğuna inanılır. Bazen de evlerde güzel koku vermek amacıyla yakılır. Tıbbi amaçlı olarak, mide ağrıları için kullanılır. Bitkinin kök kısmı soyularak, suda kaynatılır, diş ağrısı ve çürükler için kullanılır, bunun kaynatılan kökün suyu, gargara yapılır. Olgun kuru meyvesi (habbesi) kahve gibi öğütülür, sac üzerinde kavrulur sancı için yenir veya toz haline getirilerek suya katılarak içilir. Bu şekilde bağırsakları temizler, sancıları giderir ve basura iyi gelir.

Eskiden külü elbise yıkamada soda yerine kullanılırdı. Çamaşırlar kaynatılırken külü bir bez içerisinde konup elbiseler içine atılır.

Echinops viscosus DC. subsp. **bithynicus** (Yöresel adı: Kılındor, şekerok)

Kullanılan kısmı: Baş kısmı (kapitula)

Kullanım amacı ve biçimi: Çiçekli kısmının dikenli, küresel olan, kapitulası, taze iken, dikenlerinden sıyrılarak, tatlı olan içi, gıda amaçlı olarak yenir. Bitki kuruduktan sonra yakacak olarak da kullanılır.

Orabanche aegyptiaca Pers. (Yöresel adı: Aluk)

Kullanılan kısmı: Kökü

Kullanım amacı ve biçimi: Kökü, kaynatılarak suyu içilir. Böbrek taşlarını düşürmek için kullanılır. Parazit bir bitkidir.

Phlomis rigida Labill. (Yöresel adı: Çelbe, it otu)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Tıbbi amaçlı, çıban açıcı olarak kullanılır. (Toprak üstü kısımları ezilip lapa yapılarak çıban üzerine konur.)

Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steudel (Yöresel adı: Berdi, Kamış)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Fırat nehri kenarında bolca yetişmektedir. Bitki, taze iken, toprak seviyesinden kesilerek, yastık, at koşumu (boyunluk), hasır yapımında kullanılır. Çardak yapımı sırasında, direklerin üzerine, destek ve gölge amaçlı konur. Yakacak olarak da kullanılır.

Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steudel (Yöresel adı: Kamış)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Çardak yapımı sırasında, direklerin üzerine konur. Yakacak olarak da kullanılır.

Picnomon acarna (L.) Cass. (Yöresel adı: Pışok (Tüylü akenlerine verilen ad), (Pamuk dikeni, köy göçerten)

Kullanılan kısmı: aken

Kullanım amacı ve biçimi: Çocuklar tarafından, uçucu olan tüylü akenleri, avuç içinde üflenerek, uçurulmak suretiyle, oyun amaçlı olarak kullanılır. Kuru olan toprak üstü kısımları da yakacak olarak kullanılır.

Populus nigra L. subsp. **nigra** (Yöresel adı: Sultan söğütü)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Odun ve kerestesinden faydalanılır, yaprakları hayvan yemi olarak kullanılır. Dallarından çoban değneği, kürek sapı, süpürge yapılır. Evlerde çatı malzemesi ve çardak yapımında kullanılır.

Prosopis farcta (Banks & Sol) Macbride (Yöresel adı: Çeti, hornif, hurnuf)

Kullanılan kısmı: Meyvesi

Kullanım amacı ve biçimi: Meyvesi, çiğ olarak ya da öğütülerek yenir. Bunun için taze meyvesinin acı olan zar kısmı, sert ve pürüzlü bir zeminde su ile yıkanarak kaldırılır. Zar kısmı kalkınca tatlılaşır ve taze olarak yenir. Meyvesi öğütülerek, tozu suyla karıştırılarak içilir veya kökü suda haşlanır, elde edilen suyu hayvanlara ve insanlara içirilir. Bu şekilde tıbbi amaçlı olarak, insan ve hayvan ishalinde kullanılır. Bu kullanım, aynı zamanda cinsel gücü azaltıcı etki yapar. Ayrıca meyvesi öğütülerek hayvan yemlerine karıştırılır.

Punica granatum L. (Yöresel adı: Nar, hennar)

Kullanılan kısmı: Meyve ve kabuğu.

Kullanım amacı ve biçimi: Nar kabuğu kurutulup dövülerek hayvanlara yedirilir. Nar meyvesinin taneleri, olgunlaşınca yendiği gibi, tanelerin suyu çıkarılarak nar suyu içilir veya suyundan nar ekşisi elde edilerek salatalarda kullanılır. Nar kabuğu da öğütülerek yemlere karıştırılmak suretiyle, tıbbi amaçlı olarak hayvan ishalinde kullanılır.

Rhamnus punctatus Boiss. var. **punctatus** (Yöresel adı: Ham soruk (çalı hamsoruğu), Tilki yemi)

Kullanılan kısmı: Meyvesi

Kullanım amacı ve biçimi: Yörede, vadi sırtlarında, tepe yamaçlarında yaygın olarak bulunmaktadır. Meyvesi, yöre halkı tarafından toplanarak çiğ olarak yenir.

Rhus coriaria L. (Yöresel adı: Sumak, sımak)

Kullanılan kısım: Yaprakları ve meyveleri (kuru)

Kullanım amacı ve biçimi: Yeşil zeytine ve salatalara baharat olarak katılır. Meyveleri, sıcak suda iyice bekletildikten sonra suyu süzülür. Ekşimsi tadı olan bu su (sumak ekşisi) süzülüp, yemeklere limon yerine dökülür. Tıbbi amaçlı olarak da; antiseptik, ishal kesici, ateş düşürücü, kanamayı durdurucu, boğaz ve diş hastalıklarında kullanılır. Suyu içilir veya boğaz ile diş hastalıklarında gargara yapılır.

Rubus sanctus Schreber (Yöresel adı: Tire ruvi, tilki otu, tilki yemi, böğürtlen)

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Meyveler tamamen olgunlaştıkları zaman toplanır, tat ve kokuları dolayısıyla taze olarak yenilir. Meyvelerin, vücuda kuvvet ve dinçlik verdiği söylenmektedir.

Rumex dentatus L. (Yöresel adı: Şiro, geyaye tırşok, turşoke gaye)

Kullanılan kısım: Taze yaprakları

Kullanım amacı ve biçimi: Yaprakları taze olarak tüketilebildiği gibi, yemeği de yapılır. Yaprakları çiğ olarak ve özellikle çiğköfteyle beraber yenir. Ayrıca marul gibi salata yapımında da kullanılır.

Sambucus nigra L. (Yöresel adı: Zenzelok, Mürver)

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı ve biçimi: Çiçeği, düğünlerde saçlara, takı olarak takılırdı.

Scabiosa argentea L. (Yöresel adı: Sarı süpürge, süpürgei zer, mıgeşte safra)

Kullanılan kısım: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: El yapımı olarak, süpürge yapımında kullanılır.

Schoenus nigricans L. (Yöresel adı: Se'd, Kedene)

Kullanılan kısım: Gövdesi

Kullanım amacı ve biçimi: Maydanoz bağı ve at koşumu yapımında kullanılır.

Scorzonera kotschyii Boiss. (Yöresel adı: Pelgizer)

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı ve biçimi: Çiçeği çiğ olarak yenir.

Scorzonera laciniata L. subsp. **laciniata** (Yöresel adı: Pelgizer, havuç)

Kullanılan kısmı: Kök

Kullanım amacı ve biçimi: Bitki, henüz taze iken, kök kısmı çiğ olarak yenir.

Scorzonera pseudolanata Grossheim (Yöresel adı: Parım, Tulu, Şiveh)

Kullanılan kısmı: Yumru

Kullanım amacı ve biçimi: Araştırma alanında çokça görülen ve çiğdem gibi tüketilen, yumrulu bir bitkidir. Yumruları köylüler tarafından çokça toplanarak gıda amaçlı yenir. Ayrıca, yenilen yumruların, mide sancularına da iyi geldiği söylenmektedir.

Scutellaria orientalis L. subsp. **virens** (Boiss. & Kotschy) (Yöresel adı: Ververk, Ca'de)

Kullanılan kısmı: Yaprak

Kullanım amacı ve biçimi: Yemek sonrası çocuklarda gaz giderici olarak, baş ve eklem ağrılarında kullanılır. Bunun için yaprakları kaynatılarak suyu içilir veya çiğ olarak yenir.

Sideritis libanotica Labill. subsp. **microchlamys** (Hand.-Mazz.) (Yöresel adı: Kara çekme)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Toprak üstü kısımlarından dağ çayı olarak istifade edilir. Bunun için bağcıklar halinde toplanılır, kurutulup, demliklerde kaynatılıp çay gibi içilir. Özellikle grip ve nezle hastalıklarında sıkça tüketilir.

Sinapis alba L. (Yöresel adı: Hardal)

Sinapis arvensis L (Yöresel adı: Hardal)

Kullanılan kısmı: Tazeyken bitkinin toprak üstü kısmı

Kullanım amacı ve biçimi: Bitki tazeyken gövdeyle beraber, yaprakları tuzlanarak çiğköfteyle beraber yenir veya marul gibi salata yapımında da kullanılır. Ayrıca, suda haşlanmış ve suyu süzölmüş olan hardal, yağda kavrulup hazır hale getirilen

yumurta ile beraber hafif ateşte kavrulur, iyice kavrulan hardal yemeği sıcak olarak servis yapılır. Hayvanlar için de yem olarak değerlendirilir.

Solanum nigrum L. subsp. **nigrum** (Yöresel adı: Tri rovi, Tilki üzümü, it üzümü)

Kullanılan kısmı: Meyve, yaprak

Kullanım amacı ve biçimi: Tıbbi amaçlı olarak diş ağrılarında kullanılır. Bunun için yaprak ve meyve ile kuyruk yağı kaynatılır suyuyla ağza buğu yapılır. Diş çekiminden önce buğu yapılırsa kurtları döker, diş çekimi sırasında diş etlerini uyuşturduğundan diş ağrısının hissedilmediği söylenmektedir. Meyve ve yapraklarından elde edilen çay, solunum yolu hastalıklarında, öksürük giderici, ağrı kesici ve hafif uyuşturucu olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, olgun meyvesi de köylüler tarafından yenmektedir.

Sorghum halepense (L.) Pers. var. **muticum** (Hackel) Grossh. (Yöresel adı: Galuş, süpürge)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Kökü zehirlidir, hayvanların yemesi zararlıdır. Toprak üstü kısımları süpürge yapımında kullanılır.

Stachys iberica Bieb. var. **iberica** (Yöresel adı: Karaçekme)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Toprak üstü kısımları, demlenerek, dağ çayı olarak içilir.

Tamarix smyrnensis Bunge (Yöresel adı: Ilgın, Gezde, Tafra)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Evlerin bahçelerinde, süs amacıyla dikilir.

Terfezia boudieri Chatin (Yöresel adı: Keme, Kumi, Kemi, Dolaman)

Kullanılan kısmı : Mantarın tüm kısmı

Kullanım amacı ve biçimi: Besin değerinin yüksek oluşu nedeniyle gıda olarak kullanılmakta ve pişirilerek yenilmektedir. Oldukça pahalı bir mantar türüdür. Bu nedenle daha çok toplanıp satılmaktadır. Gıda olarak değerlendirilmesi şu şekildedir:

Keme, ince ince doğranıp yağda kızartılır, iyice kızartıldıktan sonra, sulu yemeği ve kebabı yapılır. Genellikle göz enfeksiyonlarına karşı tedavi edici özellikte olduğu söylenmektedir. Özellikle yörede yaşayan halk tarafından, afrodisyak etkisi olduğuna inanılmaktadır.

Teucrium polium L. (Yöresel adı: Ta'lık, Ca'de, Ca'tri, Meryemhort, Çöl ilacı, Meryem otu)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: İlbahar ve sonbaharda, yöre halkı tarafından toplanmaktadır. İnsan ve hayvanlar için kullanımı vardır. Bitkinin toprak üstü kısımları, çay gibi kaynatılıp içilebildiği gibi avuç içerisinde öğütülerek da yutulmaktadır. Gaz giderici, idrar söktürücü, böbrek taşı ve kumunu düşürücü, sindirimi kolaylaştırıcı, bağırsak kurtlarını düşürücü ve kabızlığı önleyici olarak kullanılır. Özellikle şeker hastalığında etkili olduğu söylenmektedir. Ayrıca, çocuklarda karın ağrılarına karşı ağrı kesici olarak kullanılmaktadır.

Thymbra spicata L. var. **spicata** (Yöresel adı: Karaçekme, Karabaş kekik, Zahter)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları (kuru ve taze yaprakları)

Kullanım amacı ve biçimi: Yapraklı ve çiçekli dalları birçok hastalığa karşı infüzyon halinde kullanılır. Yöredeki kahvehanelerde çay gibi demlenerek içilir, özellikle kış aylarında gribal enfeksiyonlara karşı sıkça içilmektedir. Ayrıca salataya katılır ve baharat olarak da kullanılır. Öksürük, ağız kokusunu giderici, diş ağrılarını dindirici, yatıştırıcı ve antiseptik etkisi olduğu söylenmekte, kellik ve uyuz hastalığı için de haricen kullanılmaktadır.

Thymus haussknechtii Velan (Yöresel adı: Cade, Ververk, Kekik)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları (kuru ve taze yaprakları)

Kullanım amacı ve biçimi: Baş ağrısı ve mide ağrılarında kullanılır. Toplanan bitkinin yaprakları demlenerek, sıcak ve soğuk çay olarak içilir. Suyu şişelere veya konmak suretiyle, aktarlarda satılmaktadır.

Torilis arvensis (Huds.) Link subsp. **arvensis** (Yöresel adı: Kara hecik, Gurnik)

Kullanılan kısmı: Meyveleri

Kullanım amacı ve biçimi: İdrar söktürücü olarak kullanılmaktadır. Dikenli meyveleri suda kaynatılıp, süzülme suretiyle elde edilen suyu soğuk olarak içilir. Tarlalarda yaygın olup istilacı bir bitkidir.

Torilis tenella (Delile) Reichb. (Yöresel adı: Kara hacık)

Kullanılan kısmı: Meyveleri

Kullanım amacı ve biçimi: İdrar söktürücü olarak kullanılmaktadır. Dikenli meyveleri suda kaynatılıp, süzülme suretiyle elde edilen suyu soğuk olarak içilir. Tarlalarda yaygın olup istilacı bir bitkidir.

Tragopogon longirostris Bisch. Ex Schultz Bip. var. **longirostris** (Yöresel adı: Helevan)

Kullanılan kısmı: Kökü

Kullanım amacı ve biçimi: Bitki taze iken, topraktan çıkarılarak kök kısmı, salata olarak tüketilir.

Trigonella coelesyriaca Boiss. (Yöresel adı: Handedok, Andelko)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Güzel kokulu olup, çiçekleri, düğünlerde saçlara takı olarak kullanılır. Hayvan yemi olarak da değerlendirilir.

Urtica dioica L. (Yöresel adı: Isırğan otu, Isırğan, Gezik, Gezgez)

Kullanılan kısmı: Yaprak, tohum

Kullanım amacı ve biçimi: Ispanak gibi pişirilip yemeği yapılabildiği gibi yaprakları sarma ve börek yapımında kullanılır. Hormon dengeleyici, adet düzenleyici, zehir temizleyici, iltihap kurutucu, vücudu kuvvetlendirici, idrar söktürücü, böbrekte kum veya küçük taşları düşürücü, saç dökülmesini önleyici ve zayıflatıcı durumlar için kullanılır. Özellikle kansere karşı, tohumları toz haline getirilir, bal ile karıştırılır ve sabah aç karna bir çay kaşığı yenir.

Vaccaria pyramidata Medik. **liniflora** (Boiss. & Hausskn.) Cullen (Yöresel adı: Kuruncok, saat)

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları, meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Hayvan yemi olarak da kullanılır. Ayrıca, çocuklar arasında *Geranium* sp. türleri gibi oyun amaçlı olarak kullanılır.

Verbascum agrimoniifolium (C. Koch) Hub.-Mor.

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Hayvanlar için zararlı olup, hayvanların kulağına değince şişme yaptığı söylenmektedir. Kuruyunca toplanarak yakacak olarak kullanılır.

Vicia anatolica Turrill (Yöresel adı: Colban)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Yeşil meyve tohumları, halk tarafından sevilen ve çokça tüketilen bir türdür. Tazeyken tuzla beraber kavularak yendiği gibi, çiğ olarak taze nohut gibi de yenilmektedir. Tohumları, suda haşlanan buğday (hedik) gibi de tüketilmektedir. Ayrıca hayvan yemi olarak da değerlendirilmektedir.

Vicia hybrida L. (Yöresel adı: Colbane ma'ran, Colban)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Meyve içindeki tohumları, yöre halkı tarafından, tazeyken, çiğ olarak, gıda amaçlı yenir.

Vicia narbonensis L. var. **narbonensis** (Yöresel adı: Yalancı Cülban, Colban)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Meyve içindeki tohumları, yöre halkı tarafından, tazeyken, çiğ olarak, gıda amaçlı yenir.

Vicia sativa L. subsp. **nigra** (L.) Ehrh. (Yöresel adı:Colbane ma'ran)

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı ve biçimi: Meyve içindeki tohumları, çiğ olarak, gıda amaçlı yenir.

Vinca herbacea Waldst. & Kit.

Kullanılan kısmı: Toprak üstü kısımları

Kullanım amacı ve biçimi: Evlerde süs bitkisi olarak saksılara dikilir.

Yem, yakacak ve halk arasında sadece isim verilen bitkiler ve yerel adları da aşağıda belirtilmiştir. * işaretli olan bitkilerin birden fazla kullanımı bulunmaktadır.

<u>Yem olarak kullanılan bitkiler</u>	<u>Yerel adı</u>
<i>Ephedra campylopoda</i>	Dağ çayı
<i>Adonis flammea</i>	Gelincik
<i>Ranunculus asiaticus</i>	Şakşako
<i>Ranunculus damascenus</i>	Düğün çiçeği, Gelincik
<i>Fumaria officinalis</i>	Geyaye nerm (yumuşak ot)
<i>Glaucium grandiflorum</i> var. <i>grandiflorum</i>	Büyük gelincik
<i>Papaver glaucum</i>	Şekşekik
<i>Alyssum aureum</i>	Davar otu
* <i>Capsella bursa-pastoris</i>	Nane cucıke (Kuş yemi)
<i>Chorispora syriaca</i>	Davar otu
<i>Descurainia sophia</i>	Davar otu
<i>Hirschfeldia incana</i>	Yalancı hardal
<i>Iberis acutiloba</i>	Davar otu
<i>Malcolmia crenulata</i>	Davar otu, yem
<i>Matthiola longipetala</i> subsp. <i>bicornis</i>	Davar otu
* <i>Sinapis alba</i>	Hardal, herdel
* <i>Sinapis arvensis</i>	Hardal, herdel
<i>Thlaspi perfoliatum</i>	Davar otu
* <i>Helianthemum salicifolium</i>	Nankı kimi, Geyaye mize
<i>Spergularia diandra</i>	Nermedov
<i>Stellaria media</i> subsp. <i>media</i>	Davar otu
<i>Vaccaria pyramidata</i> var. <i>liniflora</i>	Kuruncok
<i>Ankyropetalum gypsophiloides</i>	Davar otu
<i>Amaranthus retroflexus</i>	Geyaye pahn
* <i>Erodium cicutarium</i> subsp. <i>cutarium</i>	Saat, Sarmaşık
* <i>Erodium gruinum</i>	Saat, Sarmaşık
* <i>Geranium columbinum</i>	Saat, Davar otu
* <i>Geranium dissectum</i>	Saat, Davar otu
<i>Astragalus aduncus</i>	Yem
<i>Astragalus aleppicus</i>	Yem
* <i>Astragalus ancistrocarpus</i>	Kuşkonmaz
* <i>Astragalus hamosus</i>	Yoncaye keraç
* <i>Astragalus russelii</i>	Ballan, Pakpako
<i>Chrysopogon gryllus</i> subsp. <i>gryllus</i>	-
<i>Coronilla scorpioides</i>	-
<i>Genista anatolica</i>	-
<i>Hedysarum pannosum</i>	Sarmaşık
<i>Hippocrepis unisiliquosa</i> subsp. <i>unisiliquosa</i>	Colbane mara
<i>Hymenocarpus circinnatus</i>	Pullu ot
* <i>Lathyrus cicera</i>	Colban
* <i>Lens orientalis</i>	Colban
<i>Medicago granadensis</i>	Yonca
<i>Medicago orbicularis</i>	Şufen, Yalancı yonca
<i>Medicago polymorpha</i> var. <i>polymorpha</i>	Yonca
<i>Medicago rigidula</i> var. <i>rigidula</i>	Yonca
<i>Melilotus officinalis</i>	Yalancı yonca
* <i>Prosopis farcta</i>	Çeti, Hornif, Hurnuf
<i>Trifolium campestre</i>	Yonca, koçan, dağ yoncası

<i>Trifolium resupinatum</i> var. <i>resupinatum</i>	Yonca
<i>Trifolium stellatum</i> var. <i>stellatum</i>	Yonca
<i>Trigonella astroites</i>	Nefel
* <i>Trigonella coelesyriaca</i>	Handedok, Andelko
<i>Trigonella mesopotamica</i>	Nefel
<i>Trigonella monantha</i> subsp. <i>monantha</i>	Nefel
<i>Trigonella monspeliaca</i>	Nefel
<i>Trigonella spruneriana</i> var. <i>spruneriana</i>	Nefel, Colban
* <i>Vicia anatolica</i>	Colban
* <i>Vicia hybrida</i>	Colbane ma'ran, Colban
* <i>Vicia narbonensis</i> var. <i>narbonensis</i>	Yalancı Cülban, Colban
* <i>Vicia sativa</i> subsp. <i>nigra</i>	Colbane mara
<i>Daucus broteri</i>	Çiçege maran
<i>Malabaila secacul</i>	Davar otu
<i>Scandix iberica</i>	Davar otu
<i>Scandix pecten-veneris</i>	Mite keve kurk (=Kumru otu)
<i>Gypsophila antari</i>	Davar otu
* <i>Centaurea iberica</i>	Çakır Tikenı, Cevbelot, Sıtzerek
<i>Crepis sancta</i>	Davar otu
<i>Filago pyramidata</i>	Davar otu
<i>Lactuca serriola</i>	Şiro
<i>Picris strigosa</i> var. <i>strigosa</i>	Şiro
<i>Convolvulus scammonia</i>	Sarmaşık
<i>Convolvulus arvensis</i>	Sarmaşık
<i>Convolvulus betonicifolius</i> subsp. <i>peduncularis</i>	Sarmaşık
<i>Convolvulus dorycnium</i> subsp. <i>oxysepalus</i>	Sarmaşık, Peçek
<i>Convolvulus galaticus</i>	Sarmaşık
<i>Convolvulus reticulatus</i> subsp. <i>reticulatus</i>	Kırş
<i>Lamium aleppicum</i>	-
<i>Aegilops biuncialis</i>	Kılçık
<i>Aegilops markgrafii</i>	Çayır
<i>Aegilops triuncialis</i> subsp. <i>triuncialis</i>	Kılçık
<i>Avena barbata</i> subsp. <i>barbata</i>	Çayır
<i>Bromus madritensis</i>	Çayır otu
<i>Bromus pumilio</i>	Çayır otu
<i>Bromus squarrosus</i>	Çayır otu
<i>Bromus tectorum</i>	Çayır otu
<i>Cynodon dactylon</i> var. <i>dactylon</i>	Çayırı reş (kara çayır)
<i>Echinaria capitata</i>	Çeye hespa
<i>Echinochloa crus-galli</i>	Oruççu
<i>Eromopyrum bonaepartis</i> subsp. <i>bonaepartis</i>	Davar otu, Çayır
<i>Hordeum murinum</i> var. <i>pubescens</i>	Kılçık
<i>Hordeum spontaneum</i>	Çeye hespa, at arpası
<i>Hordeum bulbosum</i>	Çayır
<i>Melica persica</i> subsp. <i>inaequiglumis</i>	Davar otu
<i>Poa bulbosa</i>	Çayır
<i>Vulpia persica</i>	Çayır

Yakacak olarak kullanılan bitkilerYerel adı

* <i>Capparis spinosa</i> var. <i>spinosa</i>	Şebelleh, keber, kapari
* <i>Capparis ovata</i> subsp. <i>palaestina</i>	Şebelleh, keber, kapari
<i>Salsola ruthenica</i>	Stri mışk (=Fare dikenli)
* <i>Peganum harmala</i>	Üzerlik, Harmal, Boğir
<i>Alhagi pseudalhagi</i>	Agul, Dikenli agül
* <i>Astragalus russelii</i>	Ballan, Pakpako
<i>Gypsophila pilosa</i>	Hiski dıms, Havşan
* <i>Carduus pyenocephalus</i> subsp. <i>breviphyllarius</i>	Kerbeş, Kilindor
<i>Carlina lanata</i>	Tiken
<i>Centaurea hyalolepis</i>	Tiken
<i>Cirsium libanoticum</i> subsp. <i>arachnoideum</i>	Pısık, Tiken
* <i>Gundelia tournefortii</i> var. <i>armata</i>	Kenger, Kereng, hazinge
* <i>Notobasis syriaca</i>	Şekerok, Hayvan kerbeşi
* <i>Onopordum carduchorum</i>	Kılindor
* <i>Picnomon acarna</i>	Pışok, Pamuk Dikeni
<i>Xanthium spinosum</i>	Istire zer, (Dikenli pıtrak)
<i>Xanthium strumarium</i> subsp. <i>strumarium</i>	Pıtrak, Zambak
<i>Alkanna trichophila</i> var. <i>mardinensis</i>	Zıman hung, Dilkanatan
<i>Arnebia decumbens</i>	Keçeli (Kök yakacak ol. Kull)
<i>Onosmo molle</i>	Keçeli
<i>Verbascum agrimoniifolium</i>	-
<i>Marrubium parviflorum</i> subsp. <i>oligodon</i>	Delel çelb
<i>Moluccella laevis</i>	Yalancı bamy
* <i>Echinops viscosus</i> subsp. <i>bithynicus</i>	Kılindor, Şekerok
<i>Phragmites australis</i>	Berdi, Kamış

Sadece isim verilen bitkilerYerel adı

<i>Epilobium hirsutum</i>	K.Mavi çiçek (Yakı otu)
<i>Epilobium parviflorum</i>	Mavi çiçek
<i>Heliotropium bovei</i>	Zıman hung
<i>Heliotropium myosotoides</i>	Zıman hung
<i>Myosotis refracta</i> subsp. <i>refracta</i>	Zıman hung
<i>Veronica debilis</i>	Cave cucike, Kuş gözü
<i>Chrozophora tinctoria</i>	Gevrok, Mite gevr, güvercin otu
<i>Euphorbia macroclada</i>	Şiro
<i>Cruciata taurica</i>	Kaya pingu
<i>Galium canum</i> subsp. <i>canum</i>	Zıman hung (=Dil kanatan)
<i>Galium tricornutum</i>	Zıman hung
<i>Allium dictyoprasum</i>	Köpek soğanı
<i>Allium pallens</i> subsp. <i>pallens</i>	Köpek soğanı
<i>Allium scorodoprasum</i> subsp. <i>rotundum</i>	Yabani soğan

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

5.1.1. Araştırma alanı florasının taksonomik tasnifi

2004-2006 yılları arasında araştırma alanında yaklaşık 1450 bitki örneği toplanmıştır. Toplanan bitkilerin teşhis edilmesi sonucu 62 familya ve 253 cinse ait 434 tür, 5 alt tür ve 6 varyete olmak üzere toplam 445 takson tespit edilmiştir. Çalışma alanında bulunan bitkilerden 2'si (*Equisetum arvense*, *Adiantum capillus-veneris*) Pteridophyta bölümünde, 443'ü Spermatophyta bölümünde bulunmaktadır. Spermatophyta üyelerinin 1'i (*Ephedra campylopoda*) Gymnospermae alt bölümünde, 442'si de Angiospermae alt bölümüne aittir. Angiospermae'lerin 361'i Magnoliopsida ve 81'i Liliopsida sınıfına aittir. *Ephedra campylopoda* Angiospermae'ye geçiş özelliği taşıması bakımından önemlidir. Sonuçlar Çizelge 5.1'de görülmektedir.

Çizelge 5.1. Araştırma alanındaki bitki taksonlarının bölüm ve sınıflara göre dağılımı

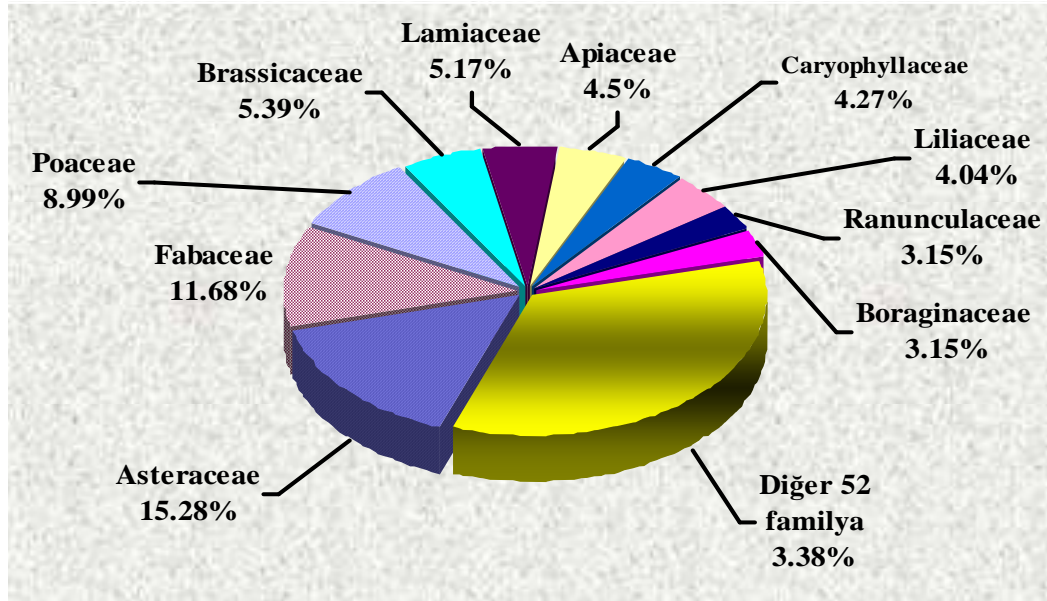
Bölüm ve Sınıflar	Araştırma Alanında			
	Takson Sayısı	Yüzde %	Endemik Takson Sayısı	Yüzde %
Pteridophyta	2	0.45	-	0
Gymnospermae	1	0.22	-	0
Angiospermae	442	99.32	16	3.6
Magnoliopsida	361	81.12	14	3.15
Liliopsida	81	18.2	2	0.45
Toplam	445	100	16	3.6

Araştırma alanında Pteridophyta bölümünün oranı % 0.45, Gymnospermae bölümünün toplam sayıya oranı % 0.22'dir. Angiospermae alt bölümü ise % 99.32'lik bir orana sahiptir. Alandaki Magnoliopsida sınıfının takson sayısı 361 olup

% 81.12'lik bir orana sahiptir. Liliopsida sınıfının takson sayısı 81 olup, bunların oranı ise % 18.2'dir. 16 endemik taksonun 14'ü Magnoliopsida, 2'si de Liliopsida sınıfına aittir. Alandaki en çok taksona sahip familyaların takson sayısı ve yüzde oranı Çizelge 5.2.'de verilmiştir.

Çizelge 5.2. Araştırma alanında cins ve takson sayısına göre en zengin 10 familya ve oranları

Familyalar	Cins		Takson		Endemik takson sayısı
	Sayısı	Yüzdesi %	Sayısı	Yüzdesi %	
Asteraceae	42	16.6	68	15.28	2
Fabaceae	19	7.51	52	11.68	1
Poaceae	25	9.88	40	8.99	-
Brassicaceae	19	7.51	24	5.39	-
Lamiaceae	14	5.53	23	5.17	3
Apiaceae	13	5.14	20	4.50	1
Caryophyllaceae	11	4.35	19	4.27	1
Liliaceae	7	2.76	18	4.04	-
Ranunculaceae	6	2.38	14	3.15	-
Boraginaceae	9	3.55	14	3.15	1
Toplam	165	65.21	292	65.62	9
Diğer 52 familya	88	34.79	153	34.38	7
Genel Toplam	253	100	445	100	16

Şekil 5.1. Araştırma alanında en fazla takson içeren familyalar spektrumu

Çizelge 5.2. de görüldüğü gibi Asteracea familyası 68 takson (%15.28) ve 42 cins (% 16.6) ile ilk sırayı almaktadır. Ayrıca bu familyanın içerdiği endemik tür sayısı 2'dir. Fabaceae familyası ise takson sayısı bakımından 2. sırada olup 19 cins ve 52 taksonla temsil edilmektedir. Takson sayısı bakımından zengin bir diğer familya 25 cins ve 40 taksonla Poaceae familyası gelmektedir. İlk 10 familyanın cins sayısı, alandaki bitkilerin % 65.21'ini, takson sayısı bakımından ise % 65.62'sini oluşturmaktadır.

Alanımızdaki ilk 5 familyanın bütün familyalara oranı % 46.51 (207 takson) iken, ilk 10 familyanın diğer familyalara oranı % 65.62 (292 takson)'dir. İlk beş familyanın, toplam taksonların yaklaşık olarak yarısını, ilk on familyanın da toplam taksonların üçte ikisini oluşturması bu familyaların hem dünyada hem de Türkiye'de en fazla takson içermesine ve çok farklı habitatlarda yetişen üyelerinin bulunmasına başlanabilir. Poaceae familyası Türkiye Florasında beşinci sırada yer almasına rağmen araştırma alanımızda üçüncü sırada yer almaktadır. Bunu, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ve alanımızdaki Poaceae familyası üyeleri açısından gen çeşitliliğinin fazla olmasına bağlayabiliriz.

Diğer familyalar ve takson sayıları Çizelge 5.2'da görüldüğü gibidir. Bu verilerin yakın çevredeki çalışmalarla karşılaştırılması, Çizelge 5.3' de gösterilmiştir.

Araştırma alanımızın da içinde bulunduğu Güneydoğu Doğu Anadolu Bölgesinde daha önce yapılan ve aşağıda verilen önemli floristik çalışmalar ile alanımızda belirlenen toplam takson sayılarının karşılaştırılması, Çizelge 5.3'de verilmiştir. Karşılaştırma yapılırken her çalışmanın adını tekrardan yazmak yerine her çalışmaya birer numara verilmiştir.

Karşılaştırma yapılırken çalışmalara karşılık gelen numaralar şu şekildedir;

1. C7 Zeytinbahçe ile Akarçay arasında kalan(Birecik-Şanlıurfa) bölgenin florası ve etnobotanik özellikleri (Balos, 2007)
2. C 6-C 7 Karkamış Baraj Gölü Alanı Florası (Aslan ve Türkmen,2003)
3. C7 Arat Dağı (Birecik) Florası ve Etnobotanik Özellikleri (Korkut, 2006)

4. C7 Mezra Beldesi (Birecik) Florası (Ayalp, 2005)
5. C7 Tektek Dağları (Şanlıurfa) Florası (Kaya, 2002)
6. C7 Kalecik Dağı (Şanlıurfa) Florası (Aydoğdu ve Akan, 2004)
7. C7 Osmanbey Kampus Florası (Şanlıurfa) (Parmaksız, 2006)
8. C7-C8 Flora of Ceylanpınar State Farm (Şanlıurfa) (Adıgüzel ve Aytaç, 2001)
9. C7 Contribution to the Flora of Karacadağ (Urfa and Diyarbakır Provinces) (Kaynak, 1989a)

Çizelge 5.3. Araştırma alanının en çok taksona sahip familyalar bakımından yakın çevrede yapılan floristik çalışmalar ile karşılaştırılması

Familyalar	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Asteraceae	68	74	38	46	38	25	29	52	63
Fabaceae	52	60	49	31	45	56	32	60	63
Poaceae	40	31	17	32	13	13	27	45	29
Brassicaceae	24	21	18	16	29	14	12	22	39
Lamiaceae	23	26	16	16	16	19	16	21	28
Apiaceae	20	22	16	12	14	14	8	29	32
Liliaceae	18	11	12	13	5	5	11	8	20
Boraginaceae	14	11	13	8	8	7	7	13	19
Diğerleri	257	185	111	100	77	72	62	157	241
Toplam	445	464	299	290	261	230	204	407	534

Türkiye florasında tür sayısı bakımından en zengin ilk 10 familya araştırma alanımızda aynıdır. Ancak sıralamada farklılıklar olabilmektedir. Araştırma alanı ve ona yakın alanların en zengin ilk 8 familyası karşılaştırıldığında 3, 5, 6, 7, 8 hariç diğer tüm çalışmalarda ilk sırayı Asteraceae familyası almaktadır. Bu familyanın ilk sırayı almasının sebebi tür sayısı bakımından dünyanın ve Türkiye'nin en zengin familyası olması ve türlerinin kolay yayılış göstermesidir. 1, 2 ve 4 hariç diğer alanlarda Fabaceae familyası ilk sırada yer almaktadır. 4 nolu çalışmada ise üçüncü sırayı almıştır. Bunun sebebi bu familyanın tarım alanlarının çevresi ile alanımızın büyük bir kısmını oluşturan step vejetasyonunda iyi temsil edilmesinden kaynaklanır. Çalışmamız ile 4, 7 ve 8 nolu çalışmalarda Poaceae familyası üçüncü sırada yer almaktadır. Bunu, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ve alanımızdaki Poaceae familyası üyeleri açısından gen çeşitliliğinin olmasına bağlayabiliriz.

Çizelge 5.4. Araştırma alanında bulunan en çok taksona sahip cinslerin yakın çevrede yapılan floristik çalışmalar ile karşılaştırılması

Cinsler	1	2	3	4	6
Astragalus	8	12	8	8	11
Medicago	8	13	6	-	6
Trigonella	7	9	5	4	6
Euphorbia	7	10	5	4	4
Vicia	6	11	7	3	8
Trifolium	6	21	7	2	8
Centaurea	5	11	5	4	3
Taraxacum	5	1	2	2	2
Salvia	4	7	3	1	5
Toplam	55	102	40	28	53
Diğer Cinsler	390	362	259	262	185
Toplam	445	464	299	290	238

Türkiye florasında *Astragalus*, *Centaurea* ve *Verbascum* cinsleri en fazla takson içeren ilk üç cinstir. *Verbascum* hariç diğer iki cins ilk yedi cinsimiz arasında yer almaktadır. Yapılan bir çok çalışmaya bakıldığında *Astragalus* cinsi takson sayısı bakımından en zengindir. Bunun nedeni İran-Turan fitocoğrafik bölgesinin *Astragalus*'un gen merkezi olması ve step alanlara lokalize olması ile bu bölgeyi karakterize etmesidir. *Verbascum* cinsinin alanımızda az olmasının nedenini ise bölgede yayılışının az olmasına bağlayabiliriz. Çizelge 5.4'de görüldüğü gibi **Fabaceae** familyasına ait **Astragalus**, **Trigonella**, **Trifolium**, **Medicago** ve **Vicia** cinsleri ile araştırma alanında en fazla taksona sahiptir. Bu durum **Fabaceae** familyasının vejetasyon bakımından da alanda baskın olması ve step vejetasyonunda iyi temsil edilmesinden kaynaklanır. Çizelge 5.4'de verilen ilk 9 cinsin içerdikleri takson sayısının toplam bitki sayısına oranı % 12.36'dır.

5.1.2. Hayat formlarına göre tasnif

Alandan toplanan bitkilerin hayat formları Raunkiaer (1934)'e göre analiz edilmiştir. Raunkiaer, bitkileri yenileme tomurcuklarının veya tepe sürgünlerinin, toprak seviyesinde kritik mevsimde aldıkları durumlara göre sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırma Çizelge 5.5'da gösterilmiştir.

Çizelge 5.5. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların Raunkiaer (1934)'e göre hayat formları

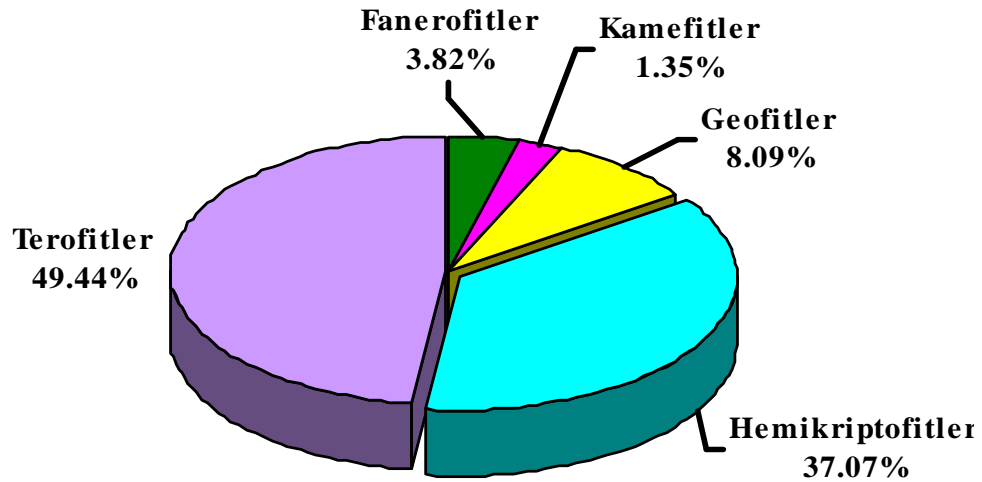
Hayat Formları	Takson Sayısı	Yüzde
Fanerofitler	17	3.82
Kamefitler	6	1.35
Hemikriptofitler	165	37.07
Geofitler	36	8.09
Terofitler	220	49.44
Toplam	445	100

Araştırma alanımızda step vejetasyonunun hakim olmasından dolayı alanımızda Terofitlerin bölgede ilk sırada yer alması beklenen bir sonuçtur.

Buna göre Terofitlerin 220 (% 49.44) taksonla en fazla sayıda taksona sahip hayat formu olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca hemikriptofitler 165 (% 37.07) taksonla hayat formları sıralamasında önemli bir yer tutmaktadır.

Bitkilerin hayat formu genellikle kalıcı bir özelliktedir. Bitkiler hayat formlarına göre de sınıflandırılabilir. Raunkiaer hayat formları (biyolojik) spektrumunu bir iklimin veya bölgenin belirtisi olarak açıklamıştır (Akman, 1992). Herhangi bir bölgede aynı prensiplerle çalışarak yapılan spektrumlarda yaklaşık oranlar bulunmaktadır.

Yukarıdaki çizelgenin verileri grafik şeklinde gösterilmiştir. (Şekil 5.2)

Şekil 5.2. Araştırma alanındaki taksonların Raunkiaer'e göre hayat formları spektrumu

5.1.2. Fitocoğrafik bölgelere göre tasnif

Belli bir floristik bölgeye özgü olan bitkiler o bölgenin floristik elementi olarak kabul edilir. Toplanan taksonların floristik bölgelere göre dağılımı aşağıda verilmiştir (Çizelge 5.6).

Çizelge 5.6. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı

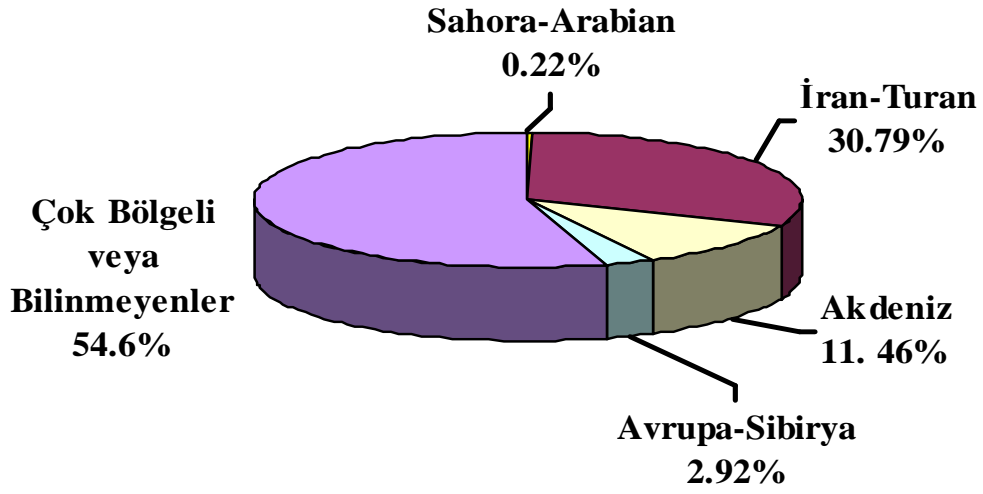
Fitocoğrafik Bölgeler	Takson	Yüzde	Endemik
	Sayısı		Takson
İran-Turan	137	30.79	10
Akdeniz	51	11.46	3
Avrupa-Sibirya	13	2.92	-
Sahora-Arabian	1	0.22	-
Çok Bölgeli veya Bilinmeyenler	243	54.60	3
Toplam	445	100	16

Çizelge 5.6'den anlaşıldığı gibi, İran-Turan elementleri 137 takson (% 30.79) sayısı ile ilk sırada yer almaktadır. Akdeniz elementleri 51 takson (% 11.46), Avrupa-Sibirya elementleri 13 takson (% 2.92) ve Sahora-Arabian elementleri 1 taksona (% 0.22) sahiptir. Ayrıca 243 takson (% 54.6) çok bölgeli veya bilinmeyenler grubuna girmektedir.

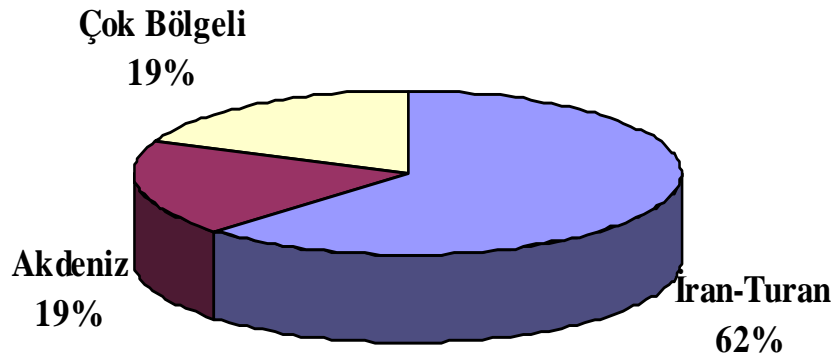
Araştırma alanımızın İran-Turan fitocoğrafik bölgesinde yer alması ve araştırma alanımızda step vejetasyonunun hakim olması alanımızda İran-Turan fitocoğrafik bölge elementinin ilk sırada yer alması beklenen bir sonuçtur. Çok bölgeli veya fitocoğrafik bölgesi bilinmeyen türlerin alanda fazla olması çalışma alanında çok sayıda yerleşim sahasının bulunması, ekilip biçilen alanların fazla olması, yol kenarları ve yerleşim yerlerinde toplanan bitkiler etkili olmaktadır. Avrupa-Sibirya fitocoğrafik bölgesinin yer alması çalışma sahasında sulak alanların geniş yer kaplaması ve nemli çayırlar sebep gösterilebilir. Akdeniz fitocografik

bölgesi elementlerinin çok olması ve bölgenin Akdeniz iklimi etkisinde olmasına dayandırılabilir.

Alanda yayılış gösteren taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı Şekil 5.3'de ve endemik taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı Şekil 5.4'deki grafikte de verilmiştir.

Şekil 5.3. Araştırma alanında yayılış gösteren taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı

Şekil 5.4. Araştırma alanında yayılış gösteren endemik taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı

5.1.3. Alandaki endemik bitkiler ve tehlike kategorileri

Yapılan araştırmalar sonucu araştırma alanında toplam olarak 16 endemik takson tespit edilmiştir. Endemizm oranı % 3.59'dur (Çizelge 5. 7).

Çizelge 5.7. Araştırma alanında doğal olarak yetişen endemik taksonlar ve tehlike kategorileri

	Bitki Adı	Tehlike Kategorileri	Tehlike Kategorilerine Öneriler
1	Papaver clavatum	LC	
2	Arenaria sabulina	LC	
3	Hypericum capitatum var. capitatum	VU	EN
4	Astragalus elongatus subsp. nucleiferus	LC	
5	Alcea apterocarpa	LC	
6	Eryngium bithynicum	LC	
7	Anthemis pauciloba var. pauciloba	LC	
8	Cousinia birecikensis	CR	EN
9	Convolvulus galaticus	LC	
10	Alkanna trichophila var. mardinensis	LC	
11	Verbascum tenue Murb.	VU	EN
12	Scutellaria orientalis subsp. porphyrostegia	VU	
13	Marrubium parviflorum subsp. oligodon (Boiss.)	LC	
14	Thymus haussknechtii	NT	
15	Arum dioscoridis var. luschanii	CD	
16	Biarum eximium	EN	CR

CR-CRITICALLY ENDANGERED-Çok tehlikede

EN-ENDANGERED-Tehlikede

VU-VULNERABLE-Zarar görebilir

NT-NEAR THREATENED-Tehdit altına girebilir

LC-LEAST CONSERN-Düşük riskli

CD-CONSERVATION DEPENDENT-Koruma önlemi gerektiren

Yukarıdaki Endemik türlerden **VU** kategorisine giren türlerden **Hypericum capitatum** var. **capitatum** dar yayılışlı olup tek lokatiteden toplanmıştır. **Verbascum tenue** ise birbirine yakın iki lokaliteden toplanmasına rağmen dar yayılış göstermektedir. Bu iki taksonun bölgede geleceğinin tehdit altında olacağı öngörülmektedir. Dar yayılışlı bu taksonların, bölgede anız yakma ve doğal alanların kültür arazisi haline getirilmesinden dolayı, tehlike kategorilerinin **EN** kategorisinde olmasının uygun olacağı kanaatindeyiz. **Cousinia birecikensis** türü **CR** kategorisinde olup geleceğinin çok tehlikede olduğu öngörülmüştür. Tip örneği Şanlıurfa-Birecik'ten toplanan **Cousinia birecikensis** türü Türkiye Florasında tek lokaliteden bilinen bir türdür. Araştırma alanında ve Birecik genelinde yaptığımız detaylı çalışmalar neticesinde Türkiye Florasında belirtilen kayıtların dışında üç farklı lokaliteden toplanmış, birçok farklı lokalitede de yayılış gösterdiği tespit edilmiştir. Bu tür (*Cousinia birecikensis*)'ün **CR** kategorisi yerine **EN** kategorisinde olması uygundur. **Biarum eximium** türü ise **EN** kategorisinde olup tek lokaliteden çok az sayıda birey ile temsil edilmekte ve geleceği tehdit altındadır. **Arum dioscoridis** var. **luschanii** ise **CD** kategorisinde olup koruma önlemi gerektiren bir taksondur.

Diğer endemik türler ise **NT** ve **LC** Kategorisinde olup, az tehdit altında olmalarına rağmen aşırı otlatma, doğal alanların tarlaya çevrilmesi gibi nedenlerden dolayı geleceği risk altındadır.

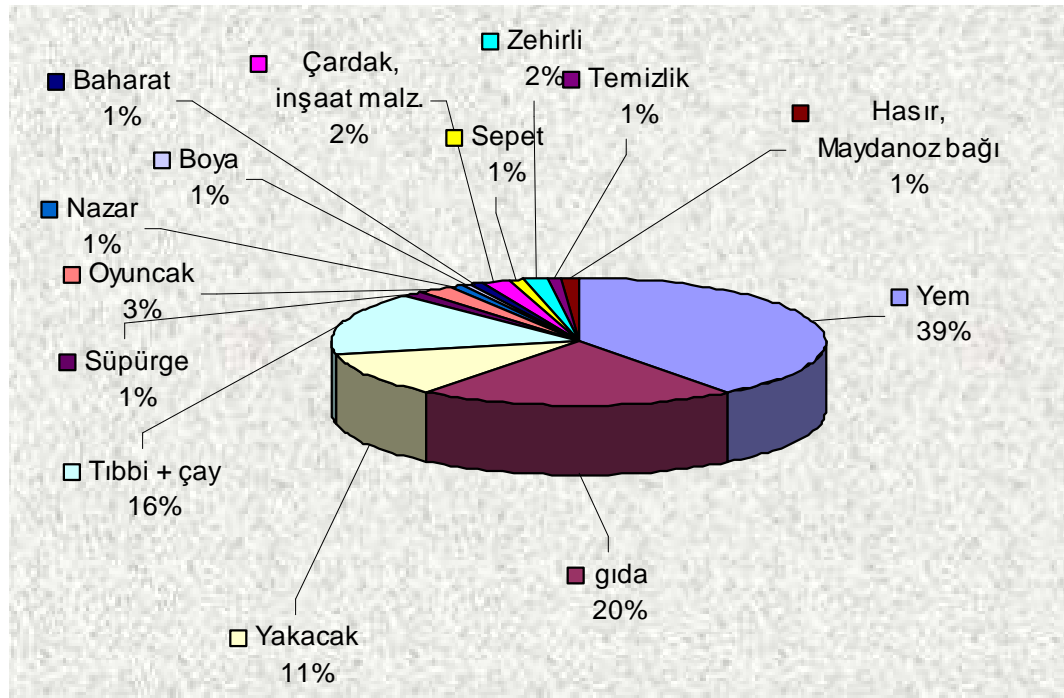
Bu çalışma sonucunda, 58 taksonun C7 karesi için yeni olduğu ilgili literatürlerin (Donner, 1990; Yıldırım, 1992; Yıldırım, 1994; Ertekin ve Savaş, 1997; Adıgüzel ve Aytaç, 2001; Ertekin, 2002; Tugay ve Öztürk, 2003, Ekim ve ark., 2005, Aydoğdu ve Akan 2005, Akan ve ark., 2005, Parmaksız ve ark., 2006) taranmasıyla tespit edilmiştir. Bu yeni kayıtlar Çizelge 5.8'de verilmiştir.

Çizelge 5.8. C7 karesi için yeni floristik kayıtlar

	Familya	Takson
1	Ranunculaceae	Ranunculus ficaria subsp. ficariiformis
2	Papaveraceae	Papaver argemone subsp. argemone
3	Papaveraceae	Papaver hybridum
4	Papaveraceae	Fumaria officinalis
5	Brassicaceae	Erysimum goniocaulon
6	Resedaceae	Reseda alba
7	Caryophyllaceae	Ankyropetalum gypsophiloides
8	Caryophyllaceae	Dianthus floribundus
9	Caryophyllaceae	Spergularia diandra
10	Caryophyllaceae	Stellaria media subsp. media
11	Illecebraceae	Paronychia kurdica subsp. haussknechtii
12	Polygonaceae	Polygonum salicifolium
13	Chenopodiaceae	Chenopodium botrys
14	Chenopodiaceae	Chenopodium album subsp. album var. album
15	Chenopodiaceae	Chenopodium album subsp. album var. iranicum
16	Chenopodiaceae	Salsola ruthenica
17	Malvaceae	Alcea digitata
18	Malvaceae	Alcea apterocarpa
19	Geraniaceae	Geranium columbinum
20	Rhamnaceae	Rhamnus punctatus var. punctatus
21	Fabaceae	Genista anatolica
22	Fabaceae	Hymenocarpus circinnatus
23	Fabaceae	Lathyrus cicera
24	Fabaceae	Medicago granadensis
25	Fabaceae	Medicago polymorpha var. polymorpha
26	Onagraceae	Epilobium parviflorum
27	Umbelliferae	Eryngium bithynicum
28	Umbelliferae	Scandix stellata
29	Asteraceae	Pulicaria dysenterica
30	Asteraceae	Phagnalon rupestre
31	Asteraceae	Cirsium libanoticum subsp. arachnoideum
32	Asteraceae	Conyza bonariensis
33	Asteraceae	Bellis perennis
34	Asteraceae	Carlina corymbosa
35	Asteraceae	Carlina oligocephala subsp. oligocephala
36	Asteraceae	Atractylis cancellata
37	Asteraceae	Scolymus hispanicus
38	Asteraceae	Catananche lutea
39	Asteraceae	Urospermum picroides
40	Asteraceae	Hedypnois cretica
41	Asteraceae	Leontodon laciniatus
42	Asteraceae	Pulicaria dysenterica
43	Asteraceae	Scariola orientalis
44	Asteraceae	Taraxacum syriacum
45	Primulaceae	Anagallis arvensis var. arvensis
46	Primulaceae	Anagallis arvensis var. caerulea
47	Asclepiadaceae	Cionura erecta
48	Boraginaceae	Alkanna trichophila var. mardinensis
49	Scrophulariaceae	Kickxia elatine subsp. crinita
50	Orabanchaceae	Orabanche minor
51	Verbenacea	Phyla nodiflora
52	Labiatae	Scutellaria orientalis subsp. porphyrostegia
53	Labiatae	Phlomis syriaca
54	Labiatae	Marrubium parviflorum subsp. oligodon
55	Labiatae	Sideritis libanotica subsp. microchlamys
56	Araceae	Arum dioscoridis var. Iuschanii
57	Araceae	Biarum eximium
58	Liliaceae	Allium myrianthum

5.1.4. Araştırma alanının etnobotanik tasnifi

Alandan 2 yıl boyunca devam eden floristik çalışma sonucu toplanmış 445 taksondan 190 bitkinin etnobotanik özelliği bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bitkilerden 95'i yem, 56'sı gıda, 43'ü tıbbi amaçlı, 25'i yakacak, 9'u süs bitkisi, 9'u çay, 7'si çocuklar tarafından oyun amaçlı, 5'i süpürge yapımında, 5'i zehirli, 4'ü takı, 2'si nazar amaçlı, 2'si tütüne katılan, 2'si boya, 2'si baharat, 5'i çardak ve inşaat malzemesi, 2'si sepet, 2'si temizlik, 2'si hasır, 3'ü at koşumu (boyunluk) yapımı ve 3'ü maydanoz, nane ve hardal bağı olarak kullanılmaktadır. Bazılarına halk tarafından sadece isim verilmiş olup, bu bitkilerin yaygın kullanımı olmadığı tespit edilmiştir (Şekil 5.5).

Şekil 5.5. Araştırma alanındaki bitkilerin etnobotanik kullanımına göre dağılımı

Doğal olarak bu yörede yetişen bitkilerden 56'sı halkın gıda olarak değerlendirdiği türlerdir, ancak bunlardan 20'sinin (% 35) aynı zamanda tedavide kullanıldığı belirlenmiştir. Bu oranın, yenen bitkilerin yaklaşık olarak, üçte birini oluşturması beslenme ve sağlık kavramlarının örtüşmesini vurgulamaktadır.

Araştırma alanında yapılan etnobotanik çalışmanın, alana en yakın olan Arat Dağı (Korkut, 2006) ve Kalecik Dağı'nın Etnobotanik Özellikleri (Akan ve ark.

2005) adlı çalışma ile karşılaştırılması Çizelge 5.9'da verilmiştir. Bu çalışmalar, araştırma alanımıza yakın bir bölgede gerçekleştirildiği için verilerdeki benzerlikler ve farklılıklar önem taşımaktadır.

Çizelge 5.9. Çalışma alanı ile Arat Dağı ve Kalecik Dağı'nın etnobotanik yönden karşılaştırılması

Kullanım Amacı*	Zeytinbahçe	Arat	Kalecik
Hayvan yemi	95	59	32
Gıda	56	33	38
Tıbbi + çay	43	19	37
Yakacak	25	19	5
Süpürge	5	8	5
Boya	2	5	4
Süs	9	5	5
Zehirli	5	13	11
Sadece isim verilen	14	33	10
Diğer	34	14	6
Toplam	190	170	126
Etnobotanik özelliği olmayan	255	129	112
Genel Toplam	445	299	238

* Tabloda bazı bitkiler kullanım amacına göre 1'den fazla gruba girebilmektedir.

Yakın bölgeler karşılaştırıldığı zaman çalışma alanında, yem olarak kullanılan bitkilerin sayısının oldukça fazla olduğunu görmekteyiz. Bu durum hayvancılığın bölgede yoğun olarak yapıldığını ve önem arz ettiğini göstermektedir. Ayrıca çalışma alanının geniş olması da bunda etken olmaktadır. Gıda olarak tüketilen bitkilerin sayısının Arat Dağı ve Kalecik Dağı'na göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca, Çalışma alanındaki tıbbi amaçlı kullanılan bitkilerin Kalecik Dağı'nda kullanılan bitki sayısına yakın olduğu görülmektedir.

Çalışma alanında, bitkilerin zenginliği ve yemeklerde bu otların kullanımı oldukça yaygındır. Etnobotanik verilerin toplandığı yerleşim yerlerinin birbirine yakın olması dolayısıyla, bu yörelerdeki halkın bitki kullanımı açısından fark oluşturmamaktadır. Yöre halkı bunların hepsini tanıyor, biliyor ve gerektiği biçimde kullanıyor veya uzak duruyor. Yöre halkı çevresindeki otsu bitkileri, ilkbaharda ve taze iken kullanmaktadır. Bu bitkilerin bir bölümü taze olarak fazlaca tüketildiğinde zehirli etki yapabiliyor. Halk bu bitkilerin bir bölümünü doğrudan hafif salamura ederek, ya da haşladıktan sonra suyunu süzerek kullanıyor. Bazı bitkiler hastalıkların tedavisinde kullanılıyor.

Yöre halkının, doğal bitkilerden, en önemli yararlanma şekilleri; gıda, çay, baharat olarak ve hastalık tedavisinde kullanmadır.

Yemek yapımında kullanılan önemli bitkiler; *Gundelia tournefortii* var. *armata*, *Arum dioscoridis* var. *luschanii*, *Capsella bursa-pastoris*, *Eryngium creticum*, *Malva neglecta*, *Centaurea iberica*, *Centaurea virgata*, *Portulaca oleraceae*, *Rumex dentatus*, *Sinapis alba*, *Sinapis arvensis*, *Terfesia boudieri*, *Urtica dioica* dır.

Gıda olarak tüketilen yabancı bitki yemekleri arasında; Pırpırım (*Portulaca oleraceae*) (cacığı), Kenger (*Gundelia tournefortii* var. *armata*) yemeği (kızartması, pilavı ve cacığı), tırşık kardi (*Arum dioscoridis* var. *luschanii*), kömeç (*Malva neglecta*) yemeği sayılabilir.

Çay olarak kullanılan bitkiler; *Achillea biebersteinii*, *Achillea wilhelmsii*, *Mentha pulegium*, *Stachys iberica* var. *iberica*, *Scutellaria orientalis* subsp. *virens*, *Sideritis libanotica* subsp. *microchlamys*, *Teucrium polium*, *Thymbra spicata* var. *spicata*, *Thymus haussknechtii*, *Torilis arvensis* subsp. *arvensis*, *Torilis tenella*.

Hastalık tedavisinde (tıbbi amaçlı) kullanılan bitkilerden bazıları; *Alcea striata* subsp. *striata*, *Ammi visnaga*, *Anchusa azurea* var. *azurea*, *Anthemis altissima*, *Argyrolobium crotalarioides*, *Arum dioscoridis* var. *luschanii*, *Biarum carduchorum*, *Echinophora tenuifolia* subsp. *sibthorpiana*, *Heliotropium bovei*, *Hyoscyamus reticulatus*, *Glycyrrhiza glabra* var. *glabra*, *Hypericum retusum*, *Malva neglecta*, *Mentha longifolia* var. *thyphoides*, *Mentha pulegium*, *Peganum harmala*, *Orabanche aegyptiaca*, *Phlomis rigida*, *Prosopis farcta*, *Punica granatum*, *Rhus coriaria*, *Scorzonera pseudolanata*, *Scutellaria orientalis* subsp. *virens*, *Sideritis libanotica* subsp. *microchlamys*, *Teucrium polium*, *Thymbra spicata* var. *spicata*, *Thymus haussknechtii*, *Torilis arvensis* subsp. *arvensis*, *Torilis tenella*, *Urtica dioica*.

Yöre halkının bitkileri; Mide rahatsızlığı, öksürük giderici, nefes açıcı, balgam söktürücü, baş ve diş ağrıları, çıban açıcı, mayasıl tedavisi, idrar söktürücü, soğuk algınlığı, insan ve hayvan ishali, kalp ve damar tıkanıklıkları ve romatizmal ağrılar gibi hastalıklarda tedavi amacıyla kullanılmaktadır.

Zehirli bitkiler; *Datura stramonium*, *Hyoscyamus reticulatus*, *Nerium oleander*, *Solanum nigrum* subsp. *nigrum*.

Ülkemizde, özellikle kırsal kesimlerde tedavi amacıyla bitkilerin kullanımı oldukça yaygındır. Ancak, bitkilerin de insanlarda zehirlenmeye neden olabileceği akılda tutulmalıdır. Zehirlenme, vücuda zarar verecek bir miktarda ağız, deri, göz solunum gibi değişik yollarla vücuda alınması sonucu toksik belirtilere neden olması ve bazen de yaşamı tehdit etmesidir. Çocuklarda yanlışlıkla, erişkinlerde ise tedavi veya intihar gibi amaçlarla bitkilerin kullanılması sonucu zehirlenmeler görülmektedir (Şarışen ve ark., 2005). Bununla ilgili bir örneği Erkal, ve ark. (2006) şu şekilde dile getirmektedirler. “Acil servise getirilen, 71 yaşında bir hasta ile ilgili olarak; hasta yakınlarından, 11 yıldır bronşiyal astım tanısı konulduğu, çevresinden ban otunun (*Hyoscyamus sp.*) yapraklarının astım hastalığına iyi geldiğini duyduğu, bunun üzerine otun yapraklarından yaklaşık 30-40 tanesini kaynatıp, “çay yaparak” suyunu içtiği, yaklaşık iki saat sonra görme ve konuşmada bozukluk, ağız kuruluğu ve çarpıntı şikayetinin başladığı saptandı.”

Bitkisel ürünlerdeki kontaminasyonlara bağlı olarak yan etkiler oluşabilir. Uzmanlar bu konuda şunları söylemektedirler; “Bitkiler birbirleriyle ve ilaçlarla etkileşim içinde olabilir. Sarı kantaron (*Hypericum sp.*) için pek çok ilaç etkileşimi rapor edilmiştir. Efedra (*Ephedra sp.*) kardiyovasküler hadise riskini artırabilen sempatomimetik aktiviteye sahiptir. Bitki ilaç etkileşimleri gerçektir ve insan sağlığını ciddi biçimde tehdit edebilir (Şarışen ve ark., 2005).

Datura stramonium bitkisinin yörede bilinçsiz bir şekilde kullanılmaktadır. Oysa bu bitki ile ilgili yapılan literatür çalışmalarında; tüm bitkinin zehirli olduğu görülmüştür (Seçmen ve ark., 1987). Tohumları yanlışlıkla tahıl ürünleri arasına karıştırılıp öğütülerek yenildiğinde ve balözünün (nektar) emilmesi halinde; ağızda kuruma, susama, bulantı, baş ağrısı, baş dönmesi, göz bebeklerinde büyüme, hayal görme, sayıklama, koma ve ölüm. Bitkinin özsuyu göze deçerse çok tehlikelidir.

Hyoscyamus reticulatus ile ilgili olarak yörede tohumlarının yendiği ve bilinçsiz kullanıldığı saptanmıştır. Yaptığımız literatür çalışmalarında, tohum ve

köklerinin yenmesi sonucu özellikle çocuklarda zehirlenmelerin olduğu görülmüştür. Kökleri ve tohumları yanlışlıkla yenildiğinde; bulantı göz bebeklerinde büyüme, adale ağrıları, nabız atışlarında zayıflama, ateş, sayıklama ve ölüm gibi zehirlenme belirtileri göstermektedir (Seçmen ve ark., 1987). Bu nedenle dikkatli kullanılması gereken bir bitkidir.

Nerium oleander ile ilgili olarak halkın bu bitkiyi iyi tanıdığı ve uzak durduğu görülmüştür. Halk arasında evlerin bahçelerinde süs bitkisi olarak kullanımı yaygındır. İnsanların bu bitkiyi daha iyi tanınması açısından yaptığımız literatür çalışmalarında; büyükler için birkaç yaprak, küçükler için birkaç çiçek öldürücü olabilir (Seçmen ve ark., 1987). Zehir etkisi, kurutma ve kaynatmayla ortadan kalkmaz. Bu bitkiyi yedikten sonra ölen hayvanların etleri de zehirlidir. *N. Oleander* dallarından yapılan, tahta kebab şişlerinde, pişirilen etlerin yenilmesi veya çiçeklerindeki hoş kokulu nektar salıntısının, çocuklar tarafından emilmesi sonucu, ağır zehirlenmelere ve ölümlere sebebiyet verdiği (Seçmen ve ark., 1987, Koç, 2002) söylenmektedir.

Solanum nigrum subsp. *nigrum* bitkisinin olgun meyvelerinin yendiği görülmüştür. Bununla ilgili olarak yaptığımız literatür çalışmalarında; bitkinin yaprakları ve olgunlaşmamış yeşil meyvelerinin zehirli olduğu, yenildiğinde; hareketlerde dengesizlik, ishal, terleme, göz bebeklerinde büyüme, dermansızlık, konuşma yeteneğini yitirme, solunum organlarının felci ve ölüm gibi zehirlenme belirtileri görülmektedir (Seçmen ve ark., 1987).

Yaptığımız etnobotanik çalışmada, etnobotanik özelliği olduğu tespit edilen bitkilerden bazılarının daha önce yapılmış çalışmalarda tespit edilmiş olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmada tespit edilen 190 bitki içerisinde, Arat Dağı (Korkut, 2006)'ndaki 170 bitkiden 60'ının, Kalecik Dağı (Aydoğdu ve Akan, 2006) 'ndaki 126 bitkiden 39'unun etnobotanik özellikleri tarafımızca da tespit edilmiştir. İsimlendirme de ve kullanım amaçlarında yer yer farklılıklar olsa da alanlar birbirine yakın olduğundan dolayı bu bitkilerin kullanım amaçları ve isimlendirmeleri genel anlamda birbirine paraleldir. GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler isimli çalışma (Saya, 2001), etnobotanik açıdan tıbbi bitkiler üzerine yoğunlaşan bir

çalışmadır. Bizim yaptığımız çalışmada tespit ettiğimiz tıbbi amaçlı kullanılan 56 bitkinin 14 tanesinin GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler (Saya, 2001) adlı çalışmada tespit edildiğini gördük. GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler adlı çalışmada tespit edilmiş bitkilerden 37 tanesi alanımızda yayılış göstermekte ancak bunlardan yalnızca 14 tanesi alanımızda tıbbi maksatla kullanılmaktadır. Bunlar; *Capparis spinosa* var. *spinosa*, *Hypericum retusum*, *Malva neglecta*, *Peganum harmala*, *Glycyrrhiza glabra* var. *glabra*, *Echinophora tenuifolia* subsp. *sibthorpiana*, *Achillea biebersteini*, *Gundelia tournefortii* var. *armata*, *Anchusa azurea* var. *azurea*, *Hyoscyamus reticulatus*, *Teucrium polium*, *Thymbra spicata* var. *spicata*, *Urtica dioica*, *Alcea striata* subsp. *striata*'dır.

Alanımızda etnobotanik kullanımı olduğu tespit edilen 190 bitkiden 90'ının etnobotanik özelliği bölgede ilk defa tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırma alanımız ile ilgili olarak yapılması gerekenleri maddeler halinde özetleyecek olursak;

1. Bu gün tarlalar arasında sürülmeden kalan alanlar doğal bitkiler için zoraki sığınma alanları haline gelmiştir. Yörede, aşırı otlatma, hayvanların yiyemediği türlerin aşırı yayılarak, nadir diğer bitki türlerinin azalmasına ve hatta neredeyse bu alanlarda yok olmasına neden olmuştur. Bu şekilde yapılan bilinçsiz aşırı otlatma nedeniyle kaybolan mera alanlarının yanı sıra gelecekte büyük ve küçük baş hayvanların otlatılabileceği uygun alanlar da kalmayacaktır. Yetiştiriciliği yapılan hayvanlardan koyun, keçi ve sığırların bölgede doğal yetişen bitkilere verdiği zarar göz önüne alınmalıdır. Bu tahribin önlenmesi için çeşitli lokalitelerde meraların ekonomik bir biçimde kapasitelerinin tespit edilmesi ve geliştirilmesi sağlanmalıdır.

2. Araştırma bölgesinde çevre halkı tarafından doğal alanları, tarla açma ve özellikle anız yakma suretiyle tahrip etme yoğun biçimde devam etmektedir. Bu durum özellikle endemik bitkiler açısından endişe vericidir. Bu endişe verici durumun önüne geçilmesi için çevre halkının bu konuda bilinçlendirilmesi önem arz etmektedir.

3. Bölgede GAP'ın etkisiyle çok sayıda baraj ve göletler açılmakta, biyolojik zenginliklerimizden olan bitkilerimiz de bundan payını almaktadır. Kanaatimizce bölgede ÇED raporlarının ciddi anlamda yapılması gerekmektedir.

4. Araştırma bölgesinin Fırat Nehri'ne yakın olması dolayısıyla, sulak alanların korunması, gerek doğal bitkiler ve gerekse de doğal hayvanlar açısından özellikle kuşlar açısından büyük önem arz etmektedir.

5. Birecik İlçesi'nde zirai ilaçlarının kullanımının kontrol altına alınması gerektiği kanaatindeyiz.

6. Yanlış ağaçlandırma uygulamaları ise bozkırlar üzerindeki tehditlerden bir tanesidir. Ağaçlandırılacak alanların, mutlaka uzmanlara danışmak suretiyle yapılması gerekmektedir.

7. Bölgenin sulak alanlarının olması, bitki ve hayvan açısından zengin oluşu yanında derin vadilerin oluşu ve su kaynaklarının olması gibi özelliklerinin olması bu bölgenin Ekoturizm açısından da gelecekte önemli bir yer tutacağı kanaatindeyiz.

8. Araştırma alanında yaptığımız etnobotanik çalışmalar sonucu alanın etnobotanik özellikleri büyük oranda tespit edilmiştir. Tespit edilemeyen bilgiler ise ya unutulmuş ya da sadece şu anda hayatta olmayan kişiler tarafından bilinen bilgiler olduğundan dolayı günümüze ulaşamamıştır. Bu da tüm ilçede hatta tüm ilde etnobotanik çalışmaların yoğunlaştırılması gerektiğini göstermektedir.

9. Etnobotanik alanında, halktan alınan bilgileri onlara derli-toplu bir biçimde sunmaya yönelik popüler yayınlar yayınlanmalıdır. Bu şekilde yapılacak çalışmalar, halkın kendi öz mirasına sahip çıkması ve bilgilerin, gelecek nesillere aktarılması imkanı verecektir.

10. Pek çok kişi ismini dahi bilmediği bitki karışımları satın alabilmekte ve gelişmiş güzel dozlarda kullanabilmektedir. Bitkisel ise iyidir, zararı yoktur vb. yanlış inanışların doğru bilgilerle değiştirilmesi için çaba sarfedilmelidir.

Bu araştırmamızda, doğal zenginliklerimizin bir parçası olan bitkilerimizin ve bilinmeyen bazı etnobotaniksel özelliklerine de yer verilmiştir. Bu çalışmanın ileride yapılacak daha kapsamlı etnobotanik ve arkeobotanik çalışmalara ışık tutacağını ümit etmekteyiz.

KAYNAKLAR

- ADIGÜZEL, N., and AYTAÇ, Z., 2001. Flora of Ceylanpınar State Farm (Şanlıurfa-Turkey). *Flora Mediterranean*, 11:333-361.
- AKAN, H., ve EKER, İ., 2004. Some Morphological and Anatomical Investigations on Autumn Species of *Crocus* L. Occurring in Şanlıurfa. *Turk. J. Bot.*28: 185-191.
- AKAN, H., 2005. An Ethnobotanical Investigation on the Baskets of Mardin. IVth International Congress of Ethnobotany (ICEB 2005), İstanbul. p.55.
- AKAN, H., ve ASLAN, M., 2005a. A Folkloric and Ethnobotanical Research on Şanlıurfa Isot, IVth International Congress of Ethnobotany (ICEB 2005), İstanbul, p.15.
- AKAN, H., ASLAN, M. and BALOS, M. M., 2005b. An Assesment of Hand-Made Musical Instruments in Şanlıurfa, IVth International Congress of Ethnobotany (ICEB 2005), İstanbul, p.5.
- AKAN, H., AYDOĞDU, M., and KORKUT, M, M., 2005. An Ethnobotanical Research of the Kalecik Mountain Area. IVth International Congress of Ethnobotany (ICEB 2005), İstanbul, p.56.
- AKAN, H., ASLAN, M., ve BALOS, M. M., 2005. GAP Yöresindeki Tıbbi ve Aromatik Bitkiler, TBAG/Ç.SEK/22 Nolu Proje sonuç raporu, 136s.
- AKAN, H., EKER, İ., ve BALOS, M. M., 2005. Şanlıurfa'nın Nadide Çiçekleri (Geofitler). Şanlıurfa Belediyesi Yayınları, Şanlıurfa, 96s.
- AKAN, H., EKER, İ., KAYA, Ö. F., and CEVHERİ, C., 2005. The Flora of Kaşmer Mountain (Şanlıurfa/Turkey). *Turk. J. of Bot.*, 29:291-310.
- AKAN, H., ASLAN, M., ve BALOS, M. M., 2007. Şanlıurfa Semt Pazarlarında Satılan Doğal Bitkilerin Etnobotaniği. *Ot Sistemik Dergisi (Baskıda)*.
- AKMAN, Y., 1990. İklim ve Biyoiklim. Palme yayınları, s.103.
- AKSOY C., YÜCECAN S., ÇİFTÇİ N., TAYFUR M., AKGÜN B., ve TAŞÇI N., 1988. Kanser Hastalığında Tedavi Amacıyla Kullanılan Yöresel Bitkiler, Beslenme ve Diyet Dergisi, 17: 111-120.
- ANONİM, 2003. Meteoroloji Genel Müdürlüğü. Arş. ve Bilgi İşl. Dai. Bşk. İstatistik ve Yayın Şub. Müdürlüğü Rasat Raporu, 90s.
- ANONİM, 2005. Tarım Reformu Müdürlüğü, Şanlıurfa ili Birecik ilçesi Arazi kullanım Planlaması, Ankara, 115s.
- ASİL, E., ve ŞAR, S., 1984. Mezopotamya Uygarlıklarında Eczacılık. Ankara Eczacı Odası Bülteni, 6(3): 74-77.
- ASLAN, M., and TÜRKMEN N., 2001. New Rloristik Records for C7 grid square. *Ot Sistemik Botanik Dergisi*, 8: 69-73.
- ASLAN, M., 2002. Birecik Baraj Gölü Alanı Bitkileri, Tehlike Sınıfları ve Korunması, Doktora Tezi, Adana, 182s.
- ASLAN, M., and TÜRKMEN N., 2003. New Rloristik Records for C6 and C7 from Turkey. *Ot Sistemik Botanik Dergisi*, 10: 163-168.
- AYALP, G., 2005. Şanlıurfa Birecik İlçesi Mezra Beldesi'nin Florası ve Vegetasyonu. Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enst., Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 115s.

- AYDIN, N., 2004. Şanlıurfa Direkli Tepeleri Florası. Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enst., Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 56s.
- AYDOĞDU, M., 2004. Kalecik Dağı (Şanlıurfa) Florası. Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enst., Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 65s.
- AYDOĞDU, M., and AKAN, H. 2005. The Flora of Kalecik Mountain (Şanlıurfa), Turk. J. Bot., 29: 155-174.
- BALOS, MM., 2005. Meyan Kökü bitkisinin (*Glycyrrhiza* L.) Biyolojik ve Etnobotanik Özellikleri. Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enst., Yüksek Lisans Semineri, Şanlıurfa, 69s.
- BAŞER, KHC. 1998. Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Endüstriyel Kullanımı. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Bülteni, 13(14): 19-43.
- BAYTOP, A., 2003. Türkiye’de Botanik Tarihi Araştırmaları. Çetin Matbaacılık, İstanbul.
- BAYTOP, T., 1963. Türkiye’nin Tıbbi ve Zehirli Bitkileri, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No; 1039, İstanbul.
- BAYTOP, T., 1997. Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- BAYTOP, T., 1984. Türkiye’de Bitkilerle Tedavi: Geçmişte ve Bugün, İst. Üniv. Yay. No: 3255, İstanbul.
- BOISSIER, E., 1867-1888. Flora Orientalis. Genova, vol. 1-4.
- BRUMMITT, RK., and POWELL, CE., 1992. Author of Plant Names, Royal Botanic Gardens, KEW.
- COTTON, C. M. 1997. Ethnobotany Principles and Applications. John Wiley & Sons Ltd., West Sussex.
- ÇIPLAK, B. (ed.). 1997. Taksonomi Yaz Okulu Ders Notları, Antalya.
- ÇIRPICI, A., 1987. Türkiye’nin Flora ve Vegetasyonu Üzerindeki Çalışmalar. Doğa Tu. Botany Dergisi, 11: 22-32.
- ÇİNİ, M., 1983. Urfa’ya Özgü İlaçlar. Harran Dergisi, Şanlıurfa, 19: 6-7.
- ÇUBUKÇU, B., KEKLİK, T., and ÖZHATAY, N., 1996. Ethnobotanical notes on *Convolvulus arvensis* L. and *C. scammonia* L. in Turkey. Proceeding of the IV th. Plant Life in Southwest and Central Asia Symposium (İzmir, 21-28 May 1995). Ege University Press, İzmir, pp.963-972.
- DAVIS, PH. (ed.), 1965-1985. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, vol. 1-9, Edinburgh: Edinburgh University Press.
- DAVIS, PH., 1975. Turkey: Present State of Floristik Knowledge, Coll, Int, C.N.R.S, 235, La Flor edu Bassin Mediterranean : Essai de Systematique Synhetique, pp.93-113.
- DAVIS, PH., Mill, R. R., and Tan, K., (eds.) 1988. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. (supplement 1), Edinburgh: Edinburgh University Pres, vol.10.
- DONNER, J., 1990. Verbreitungskarten zu PH. Davis “Flora of Turkey, 1-10”. Linzer Biol. Beitr. 22(2): 381-515.
- EKER, İ., 2005. Şanlıurfa Geofit Florası, Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enst., Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 117s.
- EKİM, T., 2000. Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı. Türkiye Tabiatını Koruma Derneği ve Yüzüncü Yıl Ün., Ankara.

- EKİM, T., AKAN, H., ÇETİN, E. and POLAT, T., 2005. The Flora of Kuyulu Erosion District (Adıyaman/Turkey), Asian J. of Plant Sciences 4 (2): 171-183.
- ERDEMİR, AD., 1983. Urfa Folklorik Tıbbından Örnekler ve Modern Tıp Açısından İncelenmesi. İstanbul.
- ERDEMİR, AD., 2001. Şifalı Bitkiler-Doğal İlaçlarla Geleneksel Tedaviler, İstanbul
- ERKAL, H., ÖZYURT, Y., ve ARIKAN, Z., 2006. Yaşlı Hastada Henbane (*Hyoscyamus niger*) sonrası antikolinergik sendrom. Turkish Journal of Geriatrics, 9 (3): 188-191.
- ERTEKİN, AS. and SAYA, Ö., 1997. New Floristic Records for The Various Grid Squares From The *Fabaceae*, - Tr. J. Of Bot. 21: 187-189.
- ERTEKİN, AS., 1991. Güneydoğu Anadolu Bölgesinin *Lathyrus* cinsi üzerinde Sistemik, Morfolojik ve Anatomik Araştırmalar. D.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, 123s.
- ERTEKİN, AS., 2002. Karacadağ Bitki Çeşitliliği, 170s. Diyarbakır.
- ERTUĞ, F., 2006. <http://etnofertug.blogspot.com/2006/01/etnobotanik-alan-alma-tekniklerine.html>.
- ERTUĞ, F., 1999. Örenlerin Bitkisi Üzerlik (*Peganum harmala* L.). Bilim ve Teknik Dergisi 374: 88-90.
- ERTUĞ, F., 2000. An Ethnobotanical Study in Central Anatolia (Turkey). Economic Botany Journal 54(2): 155-182.
- ERTUĞ, F., 2002a, Uslusuyla Delisiyle Kenker. Bilim ve Teknik Dergisi, 419: 94-95.
- ERTUĞ, F., 2002b, Bodrum Yöresinde Halk Tıbbında Yararlanılan Bitkiler, 14. Bitkisel İlaç Hammaddesi Toplantısı, Bildiriler, K.H.C. Başer ve N. Kırımer (Eds.), 29-31 Mayıs 2002, Eskişehir.
- ERTUĞ, F., 2004. Etnobotanik Çalışmaları ve Türkiye’de Yeni Açılımlar. Kebikeç Dergisi, 18: 181-187
- GUNTHER, R., 1968. The Greek Herbal of Dioscorides. 2nd. Hafner Publishing Company, New York.
- GÜCİN, F., ve BAŞARAN, D., 1997. Yenen ve Antimikrobiyal Aktiviteleri olan Keme Mantarı (*Terfezia boudieri* Chatin) Üzerinde Araştırmalar. Ekoloji Çevre Dergisi, İzmir, 23: 27-33.
- GÜNER, A., ÖZHATAY, N., EKİM, T. ve BAŞER, KHC., 2000. Flora of Turkey and the East Aegean Islands (supp. 2), vol.11, Edinburgh:Edinburgh University Press.
- HATEMOV, V., Cevheri, C., ve PARMAKSIZ, A., 2006. Fatik Dağları (Şanlıurfa) Doğal Meraların Florası, Fitososyolojik ve Fitoekolojik Özellikleri. HÜBAK Projesi, Şanlıurfa, 37s.
- İŞİKOĞLU, K., 1971, Urfa’da Hastalıkların Tedavi Şekilleri. Türk Folklor Araştırmaları, 259: 5869 .
- IUCN Species Survival Commission, 2001. IUCN Red List categories and Criteria. Approved by the 51 st meeting of the IUCN Council, Version 3.1.
- KANTEMİR, İ. 1961. Türk Tıbbi Folklorü ve Bazı Tıbbi Bitkiler. Türk Hijyen ve Tecrübi Biyoloji Dergisi, 21(1/2):136-145.
- KAYA, Ö. F., 2002. Tektik Dağları (Şanlıurfa) Florası. Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 50s.

- KAYNAK, G., 1989a Contribution to the Flora of Karacadağ (Urfa and Diyarbakır Provinces), *Doğa Türk Botanik Dergisi.*, 13: 376-397.
- KAYNAK, G., 1989b. Diyarbakır ve Çevre İllerinin Eğreltileri Üzerine Ekolojik ve Kronolojik İncelemeler, *Doğa Türk Botanik Dergisi.*, 13(3): 437-451.
- KOÇ, H., 2002. Bitkilerle sağlıklı yaşam, Ümit ofset matbaacılık, Tokat, 519s.
- KORKUT, M. M., 2006. Arat Dağı Florası ve Etnobotanik Özellikleri. Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 103s.
- KÜRKÇÜOĞLU, C., 2000. Şanlıurfa: Land of Faith. A Şanlıurfa Governership Cultural publications, printed by Tisamat Basım Sanayii, Ankara.
- MALYER, H., 1979. Urfa Kuzeydoğusundaki Karacadağ'ın Bazı Geofitleri Üzerinde Morfolojik ve Ekolojik Araştırmalar, Dicle Üniversitesi, Doktora tezi, Diyarbakır, 82s.
- NAHYA Z., 1983. Urfa'da Doğum Gelenek ve Göreneklere, Türk Folklor Araştırmaları, Şanlıurfa, s.73-80.
- ÖZEL A., 1999. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Tıbbi ve Aromatik Bitkileri, GAP I. Tarım Kongresi, Şanlıurfa, s.869-876.
- ÖZER, Z., ELİBÜYÜK, EA., ÖNEN H., ve TEKELİOĞLU O. 2004. <http://idak.gop.edu.tr/zozer/sunular/Otlarin.pdf>.
- PARMAKSIZ, A., 2005. Harran Üniversitesi Osmanbey Kampüsü'nün Florası, Fitososyolojik Özellikleri ve Mevsimsel Değişimi. Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 107s.
- PARMAKSIZ, A., ATAMOV, V., ASLAN, M., 2006. The Flora of Osmanbey Campus of the Harran University, *J. of Bio. Sci.* 6 (5): 793-804.
- RAUNKİAER, CH., 1934. The Life Forms of Plants and Statistical Plant and Geography-Oxford, 147s.
- SADIKOĞLU, N., 1998. Cumhuriyet dönemi Türk Etnobotanik Araştırmalar Arşivi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 75s.
- SATIL, F. ve AKAN, H., 2006. Liliaceae Familyasından Bazı Endemik ve Nadir Geofitler Üzerinde Anatomik Araştırmalar. *Ekoloji Dergisi*, 58: 21-27.
- SAYA, Ö., 2001. GAP Yöresindeki Tıbbi ve Endemik Bitkiler, Türkiye Çevre Vakfı, Yayın No: 143, Önder Matbaa, Ankara.
- SEÇMEN, Ö. ve LEBLEBİCİ, E., 1987. Yurdumuzun Zehirli Bitkileri, EÜFF Kit. Seri No.103, İzmir.
- ŞARIŞEN, Ö., ve ÇALIŞKAN, D., 2005. Fitoterapi: Bitkiler ile Tedaviye Dikkat. *Sted Dergisi*, 14(8): 182-187.
- TUGAY, O. ve ÖZTÜRK, F., 2003. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Florasına Katkıları. *Selçuk Ü., Fen Ed. Fak. Dergisi*, 22: 7-17.
- TUZLACI, E., 2005. Bodrum'da Bitkiler ve Yaşam. Ali Rıza Baksan Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., İstanbul.
- TÜRKMEN, N. ve ASLAN, M., 2003. Karkamış Baraj Gölü Alanı Bitkileri, Tehlike Sınıfları ve Korunması, Kesin Sonuç Raporları, 117s.
- YAĞMUR, C., YÜCECAN, S., TAYFUR, M., AKGÜN, B., ve TAŞÇI, N., 1991. Sindirim Sistemi Rahatsızlıklarında Kullanılan Yöresel Bitkiler. *Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi*, 6 (1):137-154.

- YAVUZ, M., 2005. Şanlıurfa'nın Akçakale İlçesindeki Halofitik Alanların Florası ve Vejetasyonu. Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 95s.
- YILDIRIMLI, Ş., 1992. Türkiye'den Çeşitli Kareler İçin Yeni Bitki Yayılışları, Doğa Türk. Botanik Dergisi, 16:207-214.
- YILDIRIMLI, Ş., 1994, Türkiye'den *Brassicaceae(Cruciferae)* Familyasından Çeşitli Kareler İçin Yeni Floristik Kayıtlar, Tur. J. of Bot. 18: 389-392.
- YILDIRIMLI, Ş., 2004. Etnobotanik ve Türk Etnobotaniği. Kebikeç Dergisi, 17:175-193.
- YÜCECAN, S., 1988. Kanser Hastalığında Tedavi Amacıyla Kullanılan Yöresel Bitkiler, Beslenme ve Diyet Dergisi, 17: 111-120.
- YÜCECAN, S., 1991. Sindirim Sistemi Rahatsızlıklarında Kullanılan Yöresel Bitkiler, Ç.Ü.Z.F. Dergisi, 6: 137-154.
- ZOHARY, M., 1973, Geobotanical foundations of the Middle East. Stuttgart, vol. 1-2.

ÖZGEÇMİŞ

1976 yılında Mardin ili Midyat ilçesi Başıyurt köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini sırasıyla; Şairnabi ilkokulu, Merkez Ortaokulu ve Şanlıurfa Lisesi'nde tamamladı. 1994 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Biyoloji Öğretmenliği'ni kazandı. 1998 yılında mezun oldu. 2004 yılında Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı'nda yüksek lisansa başladı. Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullarda sınıf öğretmenliği yaptı. Halen bu görevine devam etmektedir.

Araştıracının Şanlıurfa'nın Geofitleri üzerinde bir kitabı, Sistematik Botanik dalında ve etnobotanik alanda Ulusal bildiri ve makaleleri bulunmaktadır. TÜBİTAK destekli bir proje (GAP Yöresindeki Tıbbi ve Aromatik Bitkiler, TBAG/Ç.SEK/22), Harran Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Komisyonu (HÜBAK) destekli bir proje ile USDA destekli uluslararası bir proje (Yukarı Mezopotamya Süs Bitkilerinin Tespiti ve Gen Kaynaklarının Korunması)'de görev almıştır.

EK 1: ARAŞTIRMA ALANINDAN TOPLANAN BİTKİLERİN RESİMLERİ

Ek 1. Şekil 1. a) *Adiantum capillus-veneris* L., b, c) *Ephedra campylopoda* C. A. Mey.

Ek 1. Şekil 2. a) *Nigella arvensis* L. var. *caudata* Boiss., b) *Delphinium peregrinum* L., c) *Adonis flammea* Jacq., d) *Adonis microcarpa* DC.

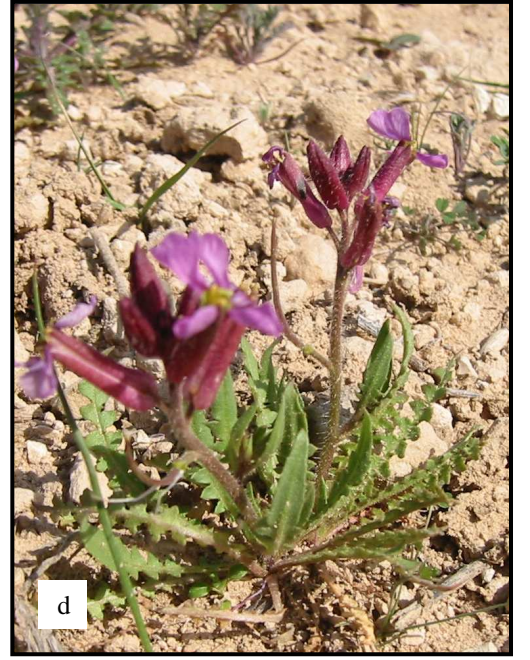
Ek 1. Şekil 3. a) *Anemone coronaria* L., b) *Ranunculus asiaticus* L.

Ek 1. Şekil 4. a) *Ranunculus millefolius* Banks & Sol., b) *Bongardia chrysogonum* (L.) Spach, c) *Leonticia leontopetalum* L. subsp. *leontopetalum*

Ek 1. Şekil 5. a) *Glaucium grandiflorum* Boiss. & Huet var. *grandiflorum*, b) *Papaver dubium* L., c) *Papaver clavatum* Boiss. & Hausskn. ex Boiss.

Ek 1. Şekil 6. a) *Sinapis alba* L., b) *Sinapis arvensis* L., c) *Ceratocephalus falcatus* (L.) Pers., d) *Chorispora syriaca* Boiss.

Ek 1. Şekil 7. a) *Nasturtium officinale* R. Br., b) *Erysimum hamosum* Blanche ex Post

Ek 1. Şekil 8. a) *Capparis ovata* Desf. subsp. *palaestina* Zoh., b) *Capparis spinosa* L. var. *spinosa*

Ek 1 Şekil 9.a) *Reseda alba* L., b) *Reseda lutea* L. var. *lutea*, c) *Helianthemum salicifolium* (L.) Mil.

Ek 1. Şekil 10. a) *Portulaca oleracea* L.Mil., b) *Cerastium dichotomum* L. subsp. *dichotomum*

Ek 1. Şekil 11. a) *Salsola tragus* L., b) *Vaccaria pyramidata* Medik. var. *oxyodonta* (Boiss.) Zoh.

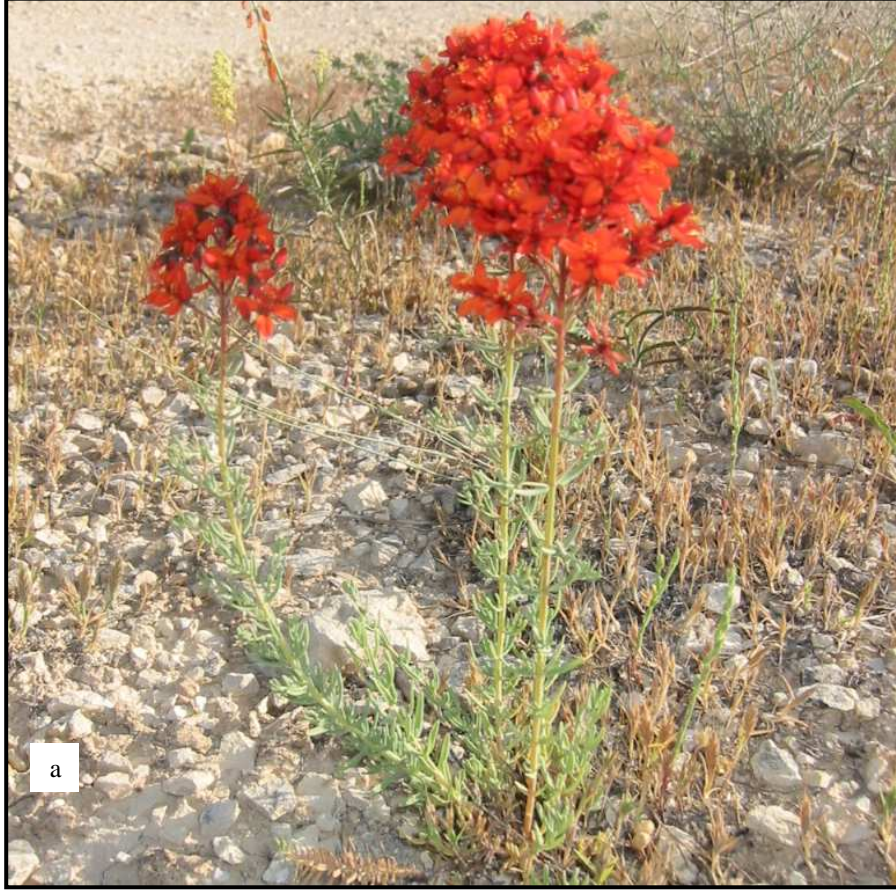

a

b

Ek 1. Şekil 12. a) *Tamarix smyrnensis* Bunge, b) *Hypericum retusum* Aucher

Ek 1. Şekil 13. a, b) *Hypericum capitatum* Choisy var. *capitatum*

Ek 1. Şekil 14. a, b, c) *Alcea striata* (DC.) Alef. subsp. *striata*

Ek 1. Şekil 15. a) *Alcea digitata* (Boiss.) Alef.

Ek 1. Şekil 16. a) *Alcea apterocarpa* (Fenzl) Boiss.

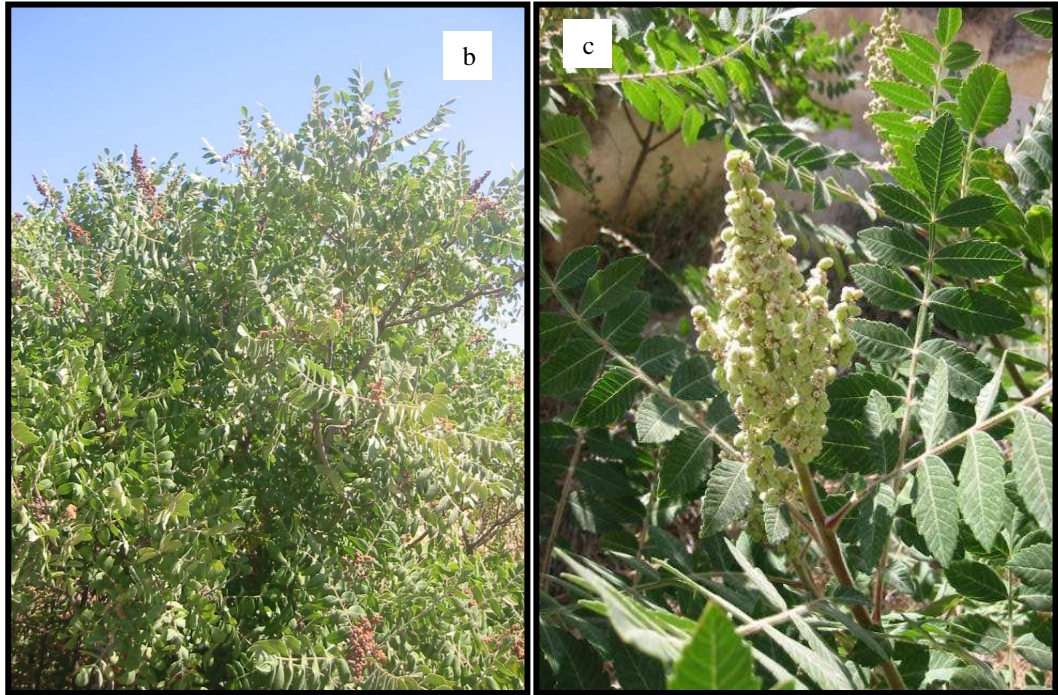
Ek 1. Şekil 17. a) *Malva neglecta* Wallr., b) *Linum strictum* L. var. *spicatum* Pers.

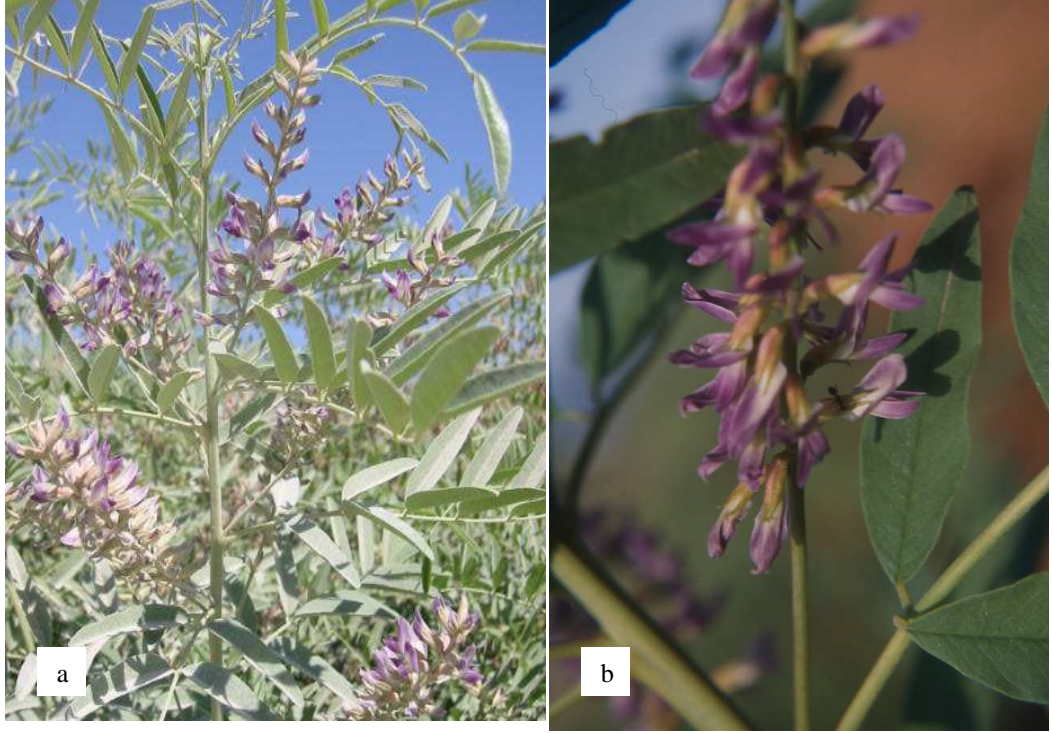
Ek 1. Şekil 18. a, b) *Linum mucronatum* Bertol subsp. *orientale* (Boiss.) Davis

Ek 1. Şekil 19. a) *Geranium tuberosum* L. subsp. *tuberosum*, b) *Peganum harmala* L.

Ek 1. Şekil 20. a) *Rhamnus punctatus* Boiss. var. *punctatus*, b, c) *Rhus coriaria* L.

Ek 1. Şekil 21. a, b) *Glycyrrhiza glabra* L. var. *glabra*, c) *Argyrolobium crotalarioides* Jaub. et Spach.

Ek 1. Şekil 22. a, b) *Astragalus cretaceus* Boiss. & Kotschy

Ek 1. Şekil 23. a, b) *Astragalus russelii* Banks. Sol.

a

Ek 1. Şekil 24. a) *Astragalus aduncus* Willd., b) *Astragalus asterias* Stev. ex. Ledeb

Ek 1. Şekil 25. a) *Astragalus elongatus* Willd. subsp. *nucleiferus* (Boiss.) Chamberlain,
b) *Astragalus hamosus* L.

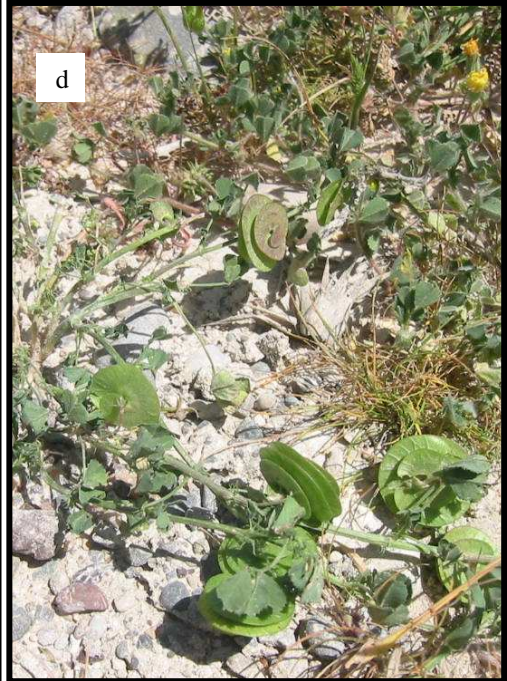
Ek 1. Şekil 26. a) *Trigonella coelesyriaca* Boiss., b) *Trigonella spruneriana* Boiss. var. *spruneriana*

Ek 1. Şekil 27. a) *Trigonella mesopotamica* Hub.-Mor., b) *Trigonella astroites* Fisch. & Mey.

Ek 1. Şekil 28. a) *Trigonella monantha* C.A. Mey. subsp. *monantha*, b) *Trigonella monantha* C.A. Mey. subsp. *noeana* (Boiss) Hub.-Mor., c) *Trigonella monspeliaca* L.

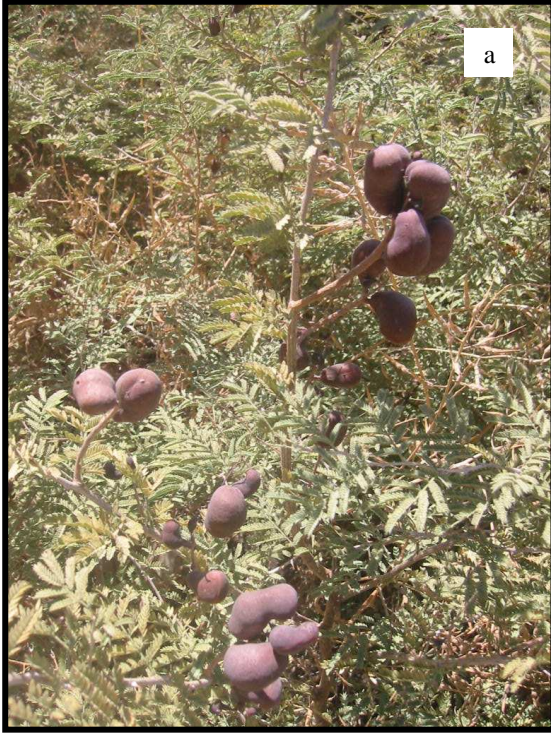
a

b

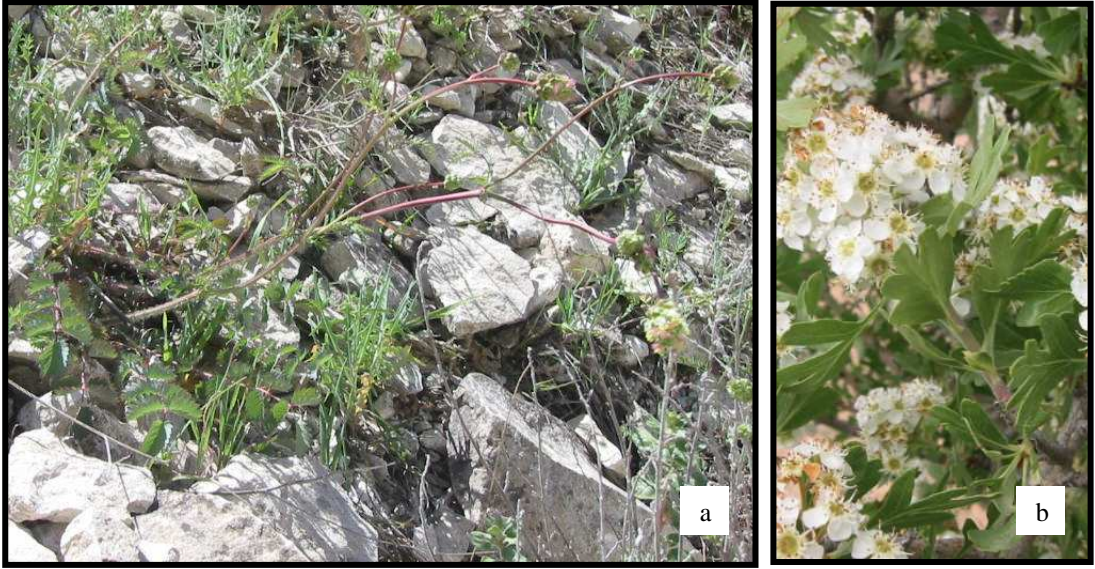
c

d

Ek 1. Şekil 29. a) *Trifolium stellatum* L. var. *stellatum* b) *Vicia anatolica* Turrill c) *Trifolium nigrescens* Viv. subsp. *petrisavii* (Clem.) Holmboe d) *Medicago orbicularis* (L.) Bart.

Ek 1. Şekil 30. a) *Prosopis farcta* (Banks & Sol) Macbride, b) *Alhagi pseudalhagi* (Bieb.) Desv., c) *Rubus sanctus* Schreber, d) *Potentilla reptans* L.

Ek 1. Şekil 31. a) *Sangiosorba minor* Scop. subsp. *lasiocarpa* (Boiss&Hauskn.) Nordb.,
b) *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *monogyna*, c) *Crataegus aronia* (L.) Bosc
ex DC. var. *aronia*

a

b

c

d

Ek 1. Şekil 32. a,b) *Punica granatum* L., b) *Epilobium hirsutum* L., c) *Epilobium parviflorum* Schreber

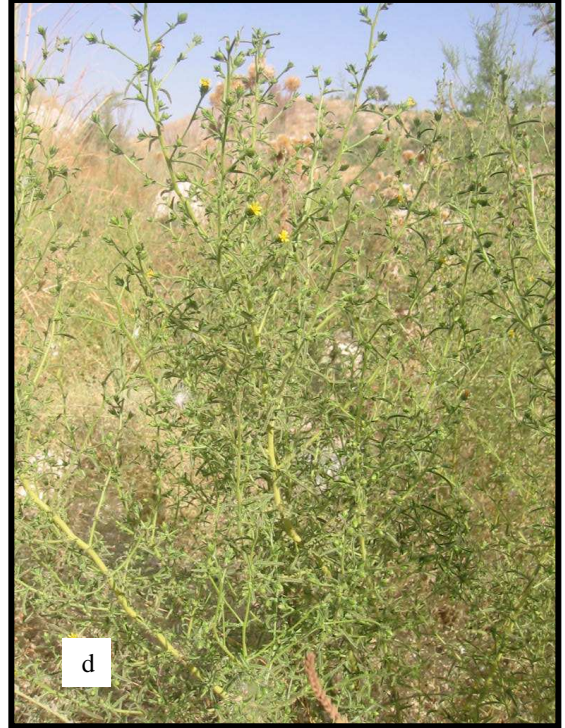
a

b

Ek 1. Şekil 33. a) *Sedum caespitosum* (Cav.) DC., b) *Eryngium creticum* Lam., c) *Eryngium bithynicum* Boiss.

Ek 1. Şekil 34. a) *Malabaila secacul* Banks & Sol., b) *Artedia squamata* L., c) *Matricaria aurea* (L.) Schultz Bip., d) *Inula britannica* L.

Ek 1. Şekil 35. a) *Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh., b) *Phagnalon rupestre* (L.) DC., c) *Achillea membranacea* (Lab.) DC., d) *Achillea wilhelmsii* C. Koch

Ek 1. Şekil 36. a) *Achillea aleppica* DC. subsp. *aleppica*, b) *Achillea biebersteinii* Afan., c) *Artemisia herba-alba* Asso, d) *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* Freyn & Sint.

Ek 1. Şekil 37. a) *Cousinia ramosissima*, DC. b) *Cousinia birecikensis* Hub.-Mor., c) *Onopordum carduchorum* Bornm. & Beaverd, d) *Cirsium libanoticum* DC. subsp. *arachnoideum* Davis & Parris

a

b

c

d

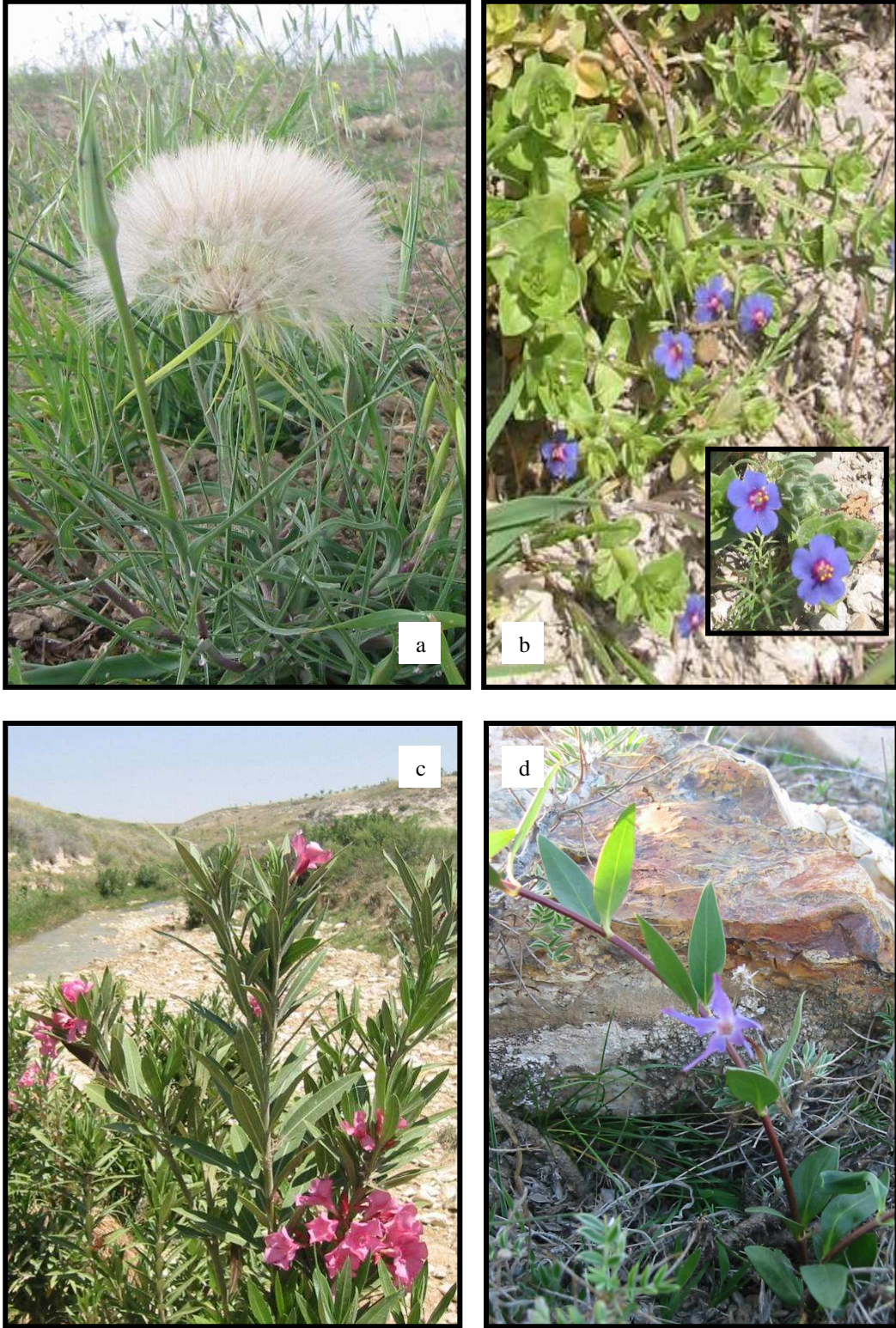
Ek 1. Şekil 38. a) *Picnomon acarna* (L.) Cass., b) *Notobasis syriaca* (L.) Cass., c) *Carduus pycnocephalus* L. subsp. *breviphyllarius* PH. Davis, d) *Centaurea virgata* Lam.

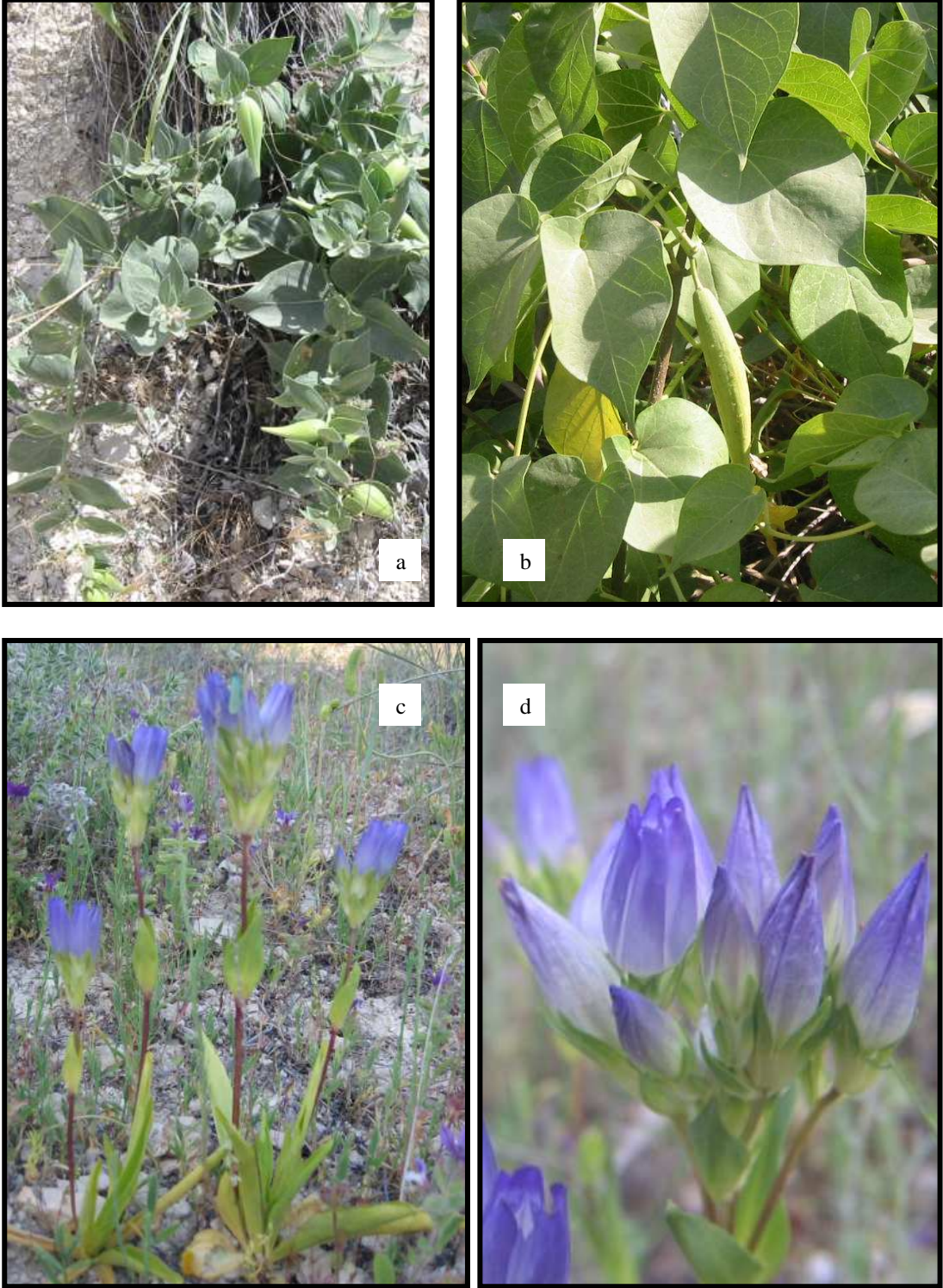
Ek 1. Şekil 39. a) *Centaurea depressa* Bieb., b) *Centaurea iberica* Trev. ex. Sprengel, c) *Crupina crupinastrum* (Moris) Vis., d) *Carlina lanata* L.

Ek 1. Şekil 40. a) *Echinops viscosus* DC. subsp. *bithynicus*, b) *Scolymus hispanicus* L., c) *Cichorium intybus* L., d) *Scorzonera pseudolanata* Grossheim

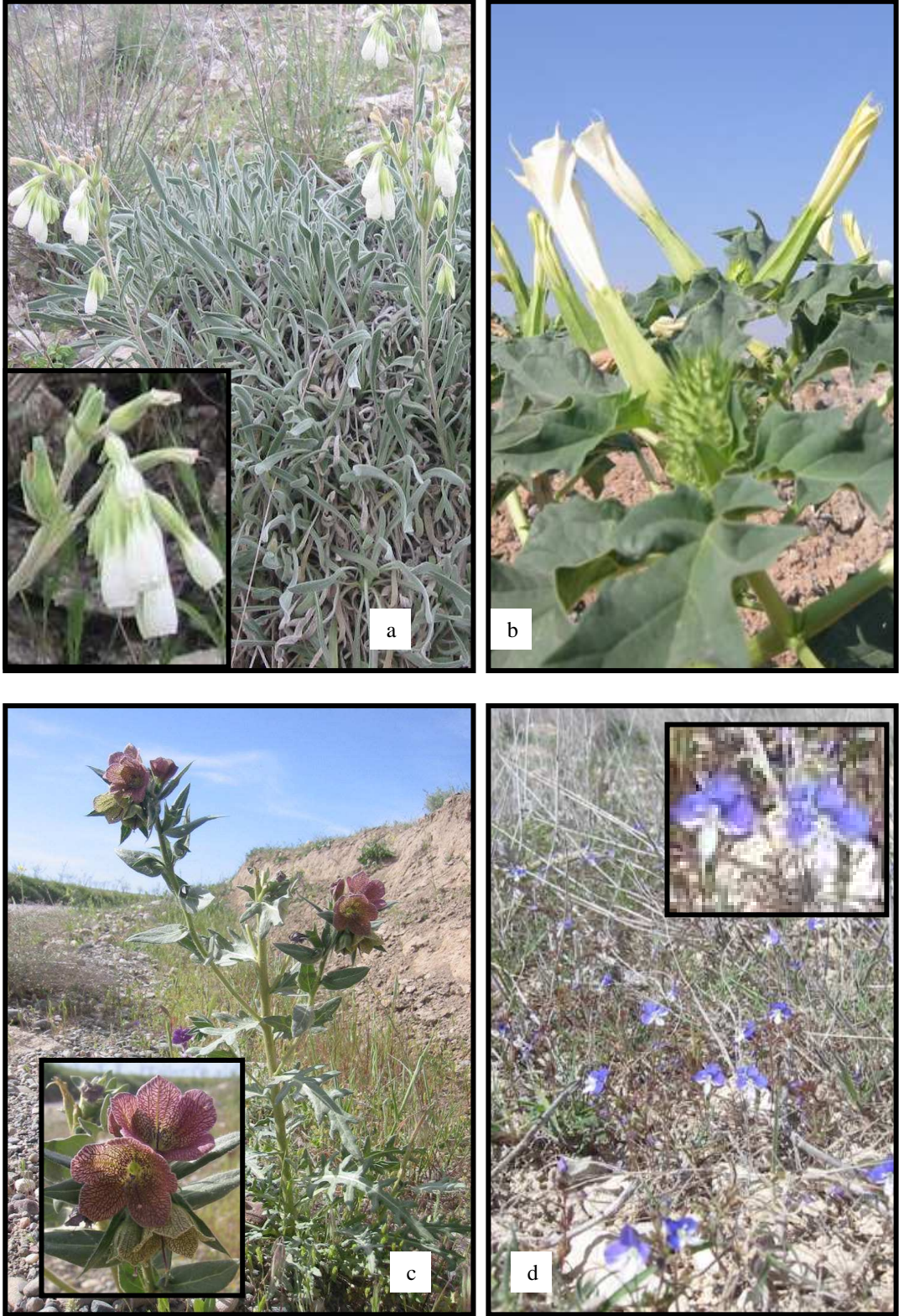
Ek 1. Şekil 41. a) *Tragopogon longirostris* Bisch. Ex Schultz Bip. var. *longirostris*, b) *Anagallis arvensis* L. var. *caerulea* (L.) Gouan, c) *Nerium oleander* L., d) *Vinca herbacea* Waldst. & Kit.

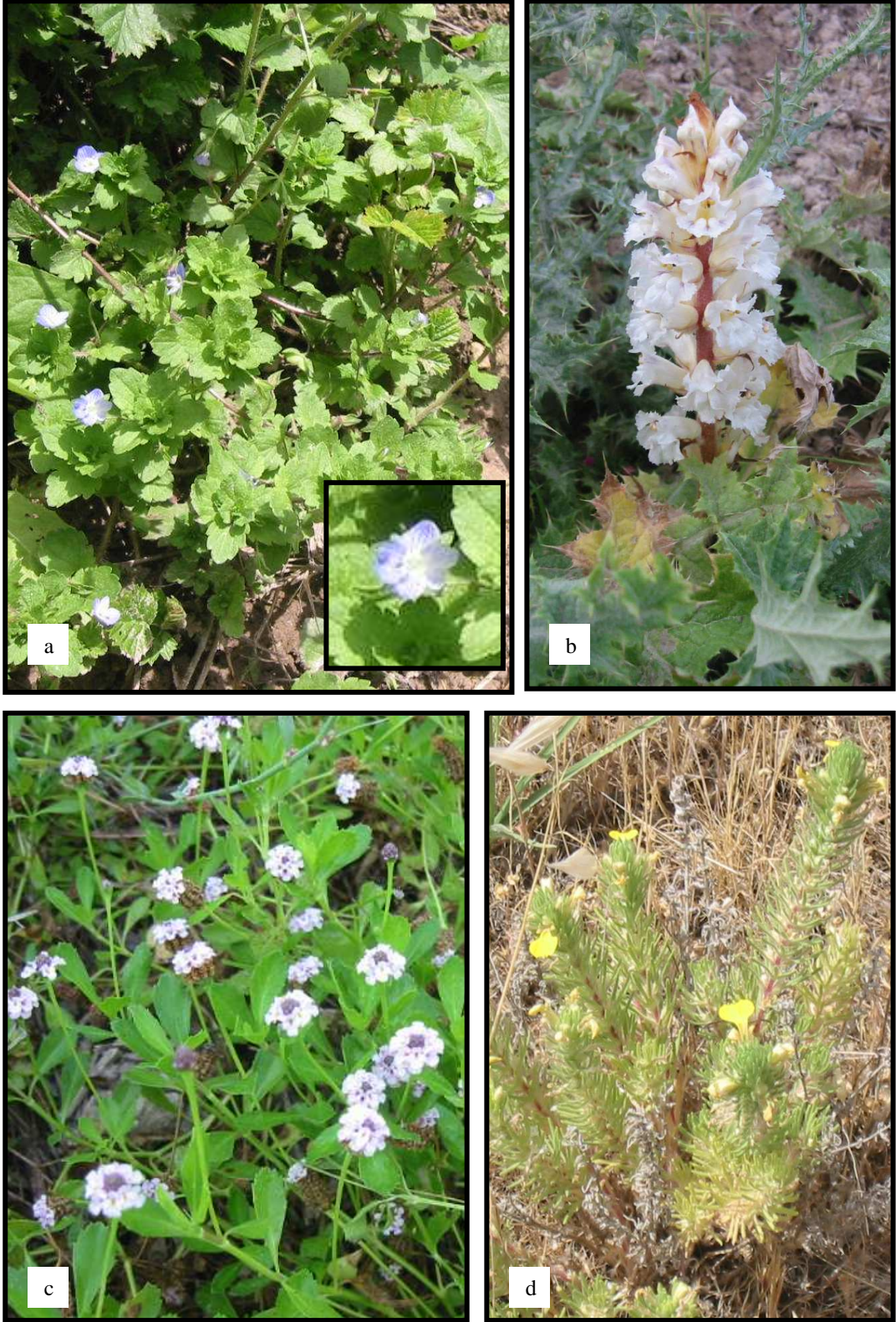
Ek 1. Şekil 42. a) *Vincetoxicum canescens* (Willd.) Decne. subsp. *canescens*, b) *Cionura erecta* (L.) Griseb, c,d) *Gentiana olivieri* Griseb

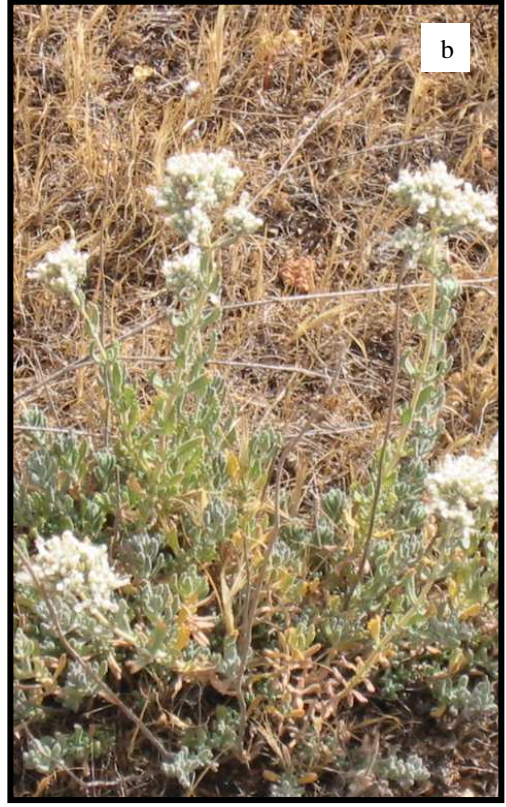
Ek 1. Şekil 43. a) *Convolvulus reticulatus* Choisy subsp. *reticulatus*, b) *Convolvulus dorycnium* L. subsp. *oxysepalus* (Boiss.) Rech., c) *Cuscuta campestris* Yuncker, d) *Cynoglossum creticum* Mil.

Ek 1. Şekil 44. a) *Onosmo molle* DC., b) *Datura stramonium* L., c) *Hyoscyamus reticulatus* L., d) *Veronica syriaca* Roemer & Schultes

Ek 1. Şekil 45. a) *Veronica persica* Poiret, b) *Orbanche kurdica* Boiss.& Hausskn.,
c) *Phyla nodiflora* (L.) Grene, d) *Ajuga chamaepitys* (L.) Schreber subsp. *laevigata*
(Banks & Sol.) P.H. Davis

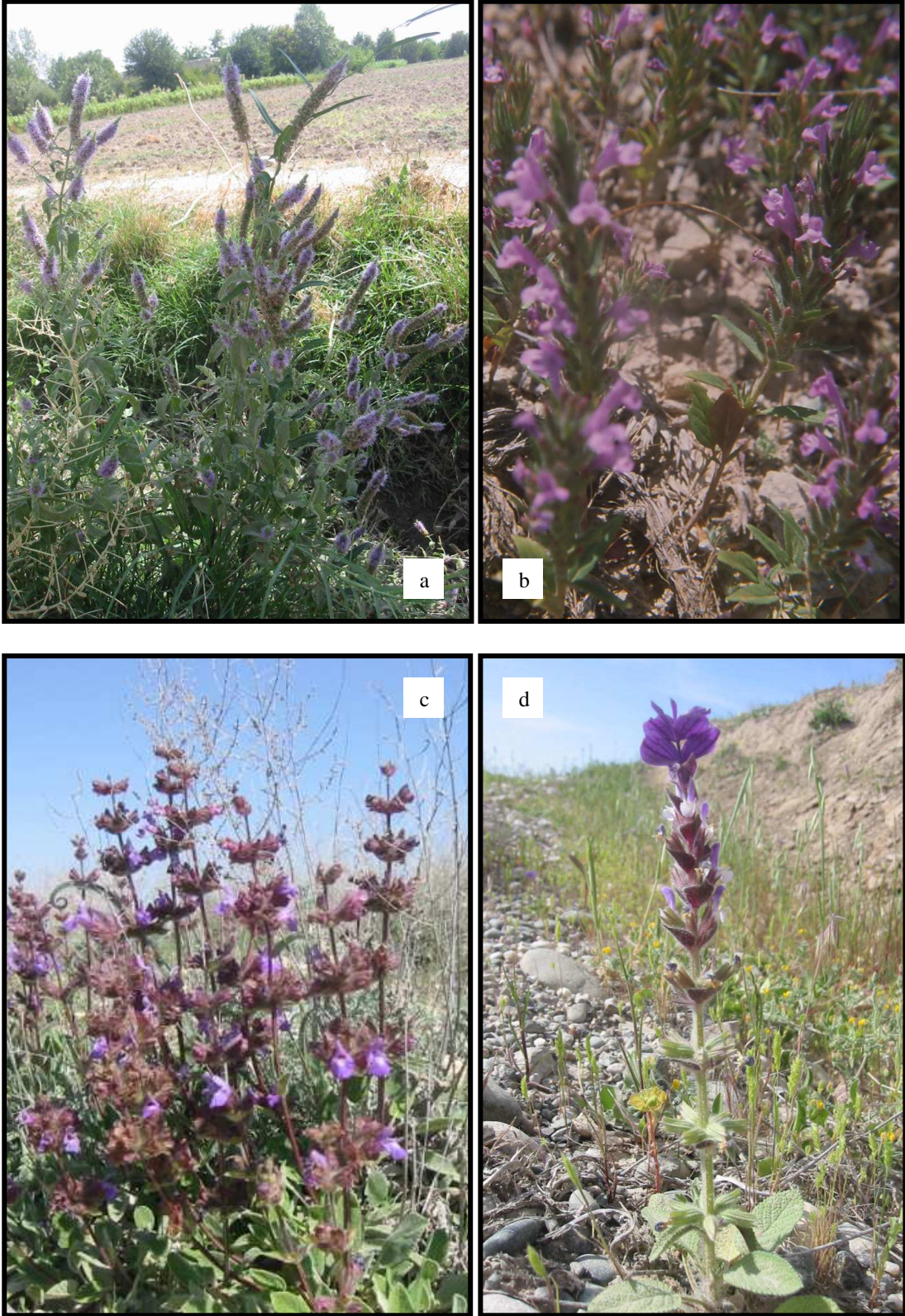
Ek 1. Şekil 46. a) *Teucrium multicaule* Montbret & Aucher ex Benth, b) *Teucrium polium* L.,
c) *Scutellaria orientalis* L. subsp. *porphyrostegia* Edmonson

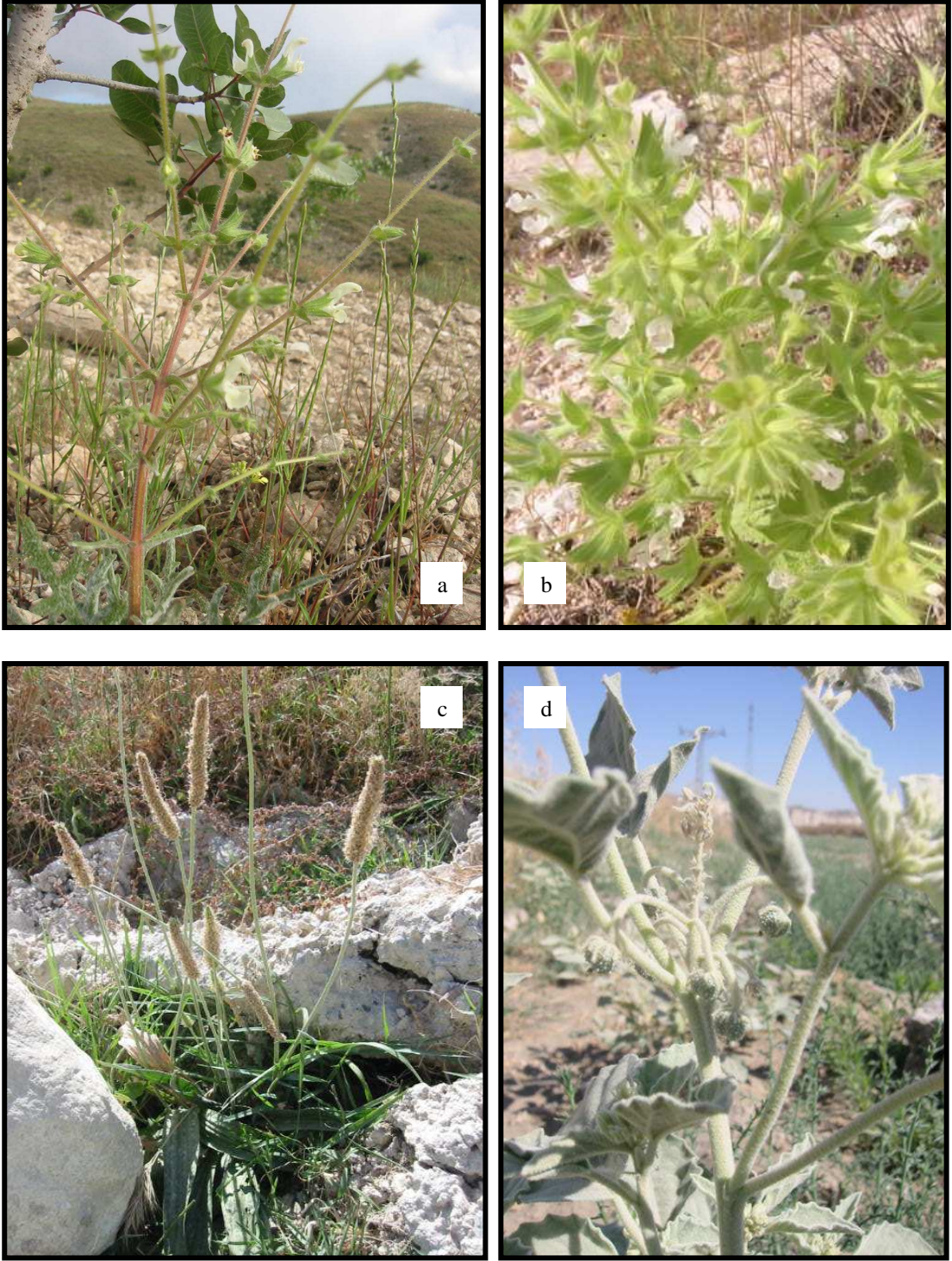
Ek 1. Şekil 47. a) *Phlomis pungens* Willd. var. *pungens*, b) *Phlomis syriaca* Boiss., c) *Lamium aleppicum* Boiss. & Hausskn., d) *Moluccella laevis* L.

Ek 1. Şekil 48. a) *Marrubium parviflorum* Fisch. & Mey. subsp. *oligodon* (Boiss.) Seybold, b) *Thymus haussknechtii* Velan, c) *Thymbra spicata* L. var. *spicata*

Ek 1. Şekil 49. a) *Mentha longifolia* (L.) var. *thyphoides* Hudson., b) *Ziziphora tenuior* L., c) *Salvia multicaulis* Vahl, d) *Salvia viridis* L.

Ek 1. Şekil 50. a) *Salvia ceratophylla* L., b) *Salvia spinosa* L., c) *Plantago lanceolata* L.,
d) *Chrozophora tinctoria* (L.) Rafin

Ek 1. Şekil 51. a) *Urtica dioica* L., b) *Parietaria judaica* L., c) *Asperula orientalis* Boiss. & Hohen., d) *Galium canum* Req. Ex DC. subsp. *canum*

a

b

c

d

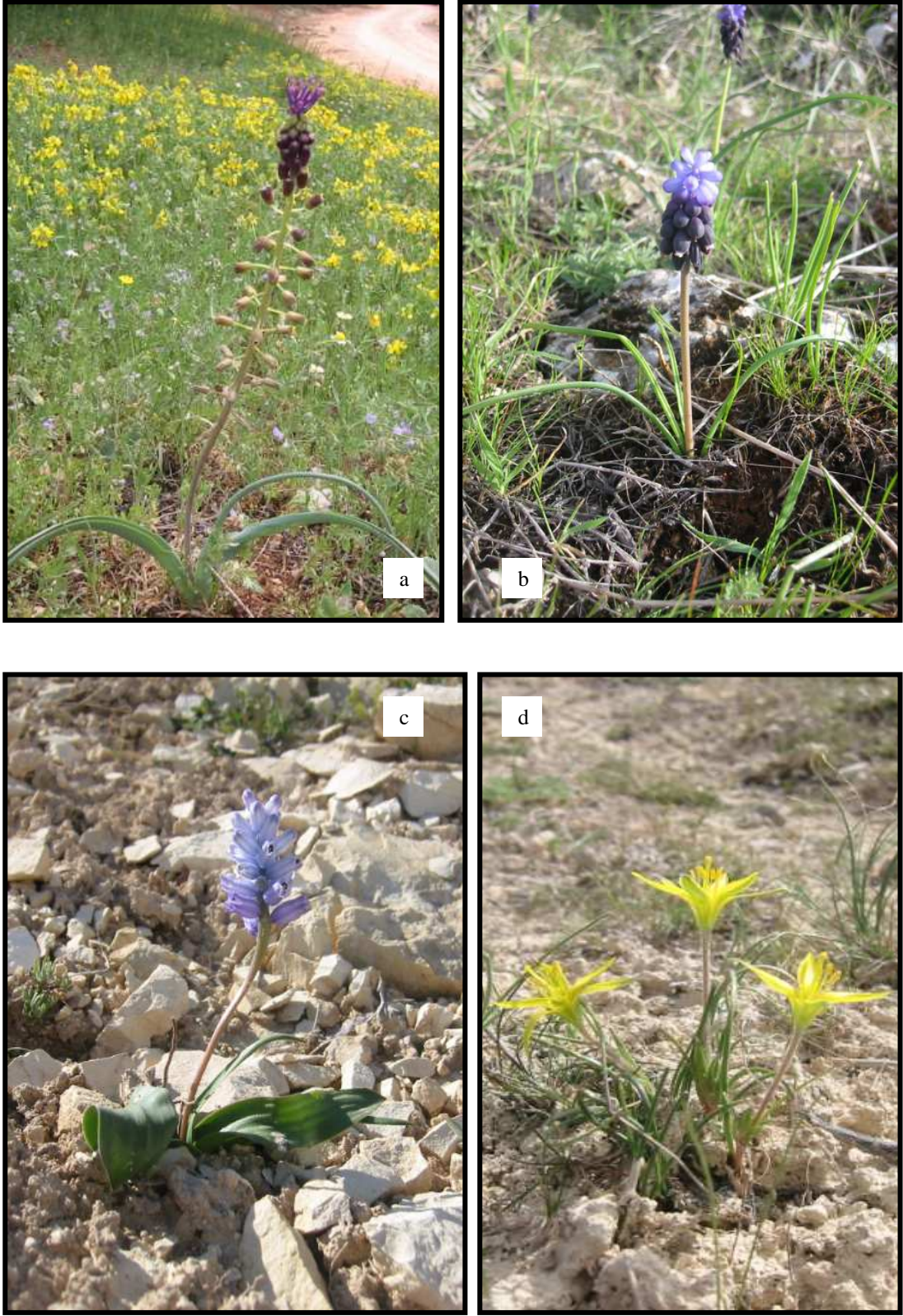
Ek 1. Şekil 52. a) *Arum dioscoridis* Sm. var. *luschanii* R. Mill, b) *Biarum carduchorum* (Schott) Engler, c) *Biarum eximium* (Schott & Kotschy) Engler, d) *Eminium rauwolffii* (Blume) Schott var. *rauwolffii*

Ek 1. Şekil 53. a) *Asphodelus aestivus* Brot., b) *Allium stamineum* Boiss., c) *Allium pallens* L. subsp. *pallens*, d) *Allium scorodoprasum* L. subsp. *rotundum* (L.) stearn

Ek 1. Şekil 54. a) *Ornithogalum ulophyllum* Hand. Mazz., b) *Ornithogalum nutans* L.,
c) *Ornithogalum montanum* Cry., d) *Bellevia macrobotrys* Boiss.

Ek 1. Şekil 55. a) *Muscari comosum* (L.) Mil., b) *Muscari neglectum* Guss., c) *Hyacinthella nervosa* (Bertol.) Chouard, d) *Gagea fibrosa* (Desf.) Schultes & Schultes

a

b

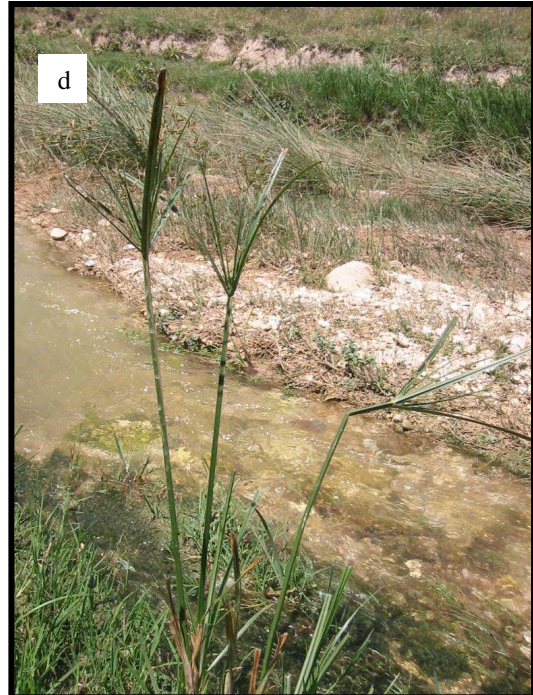

c

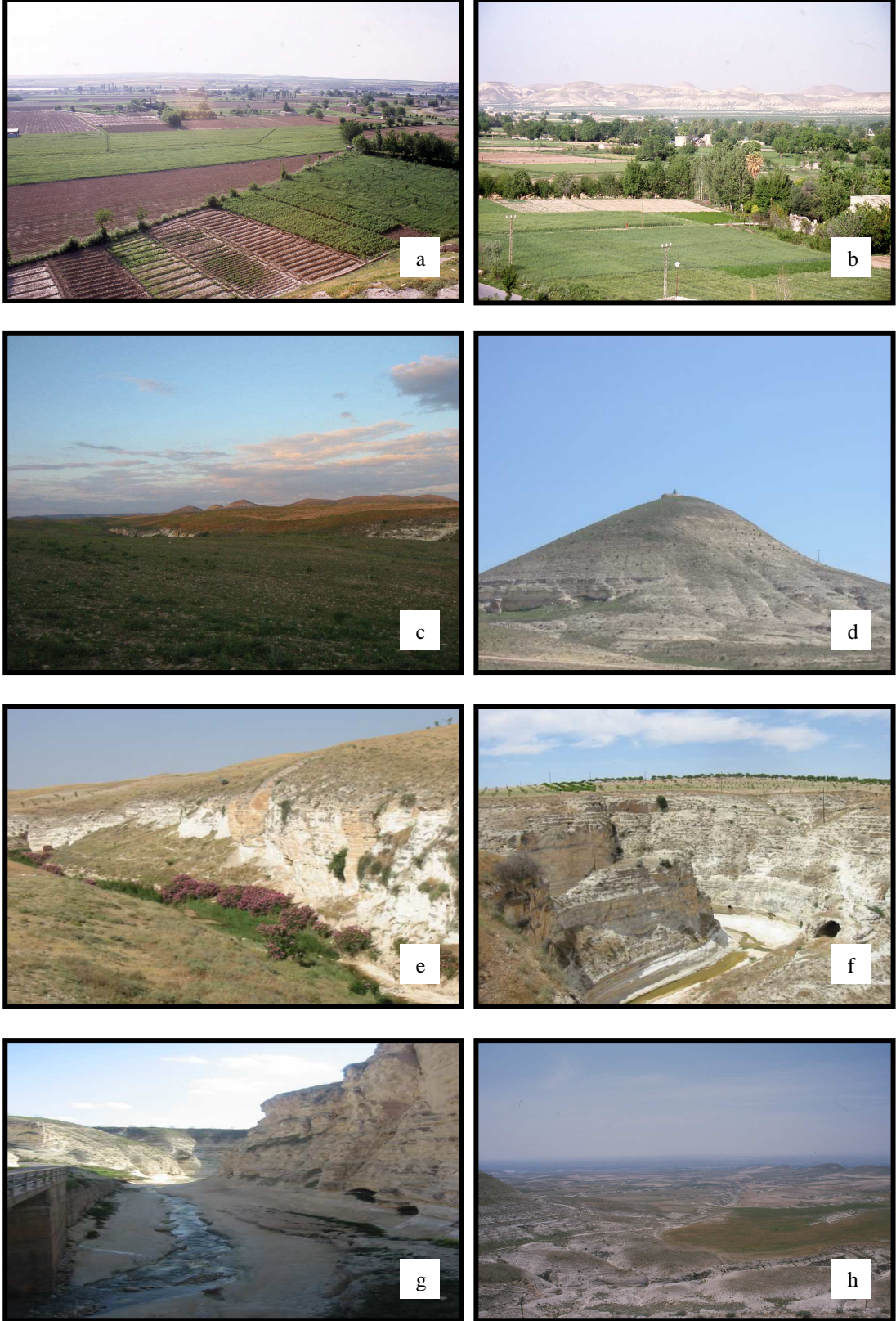

d

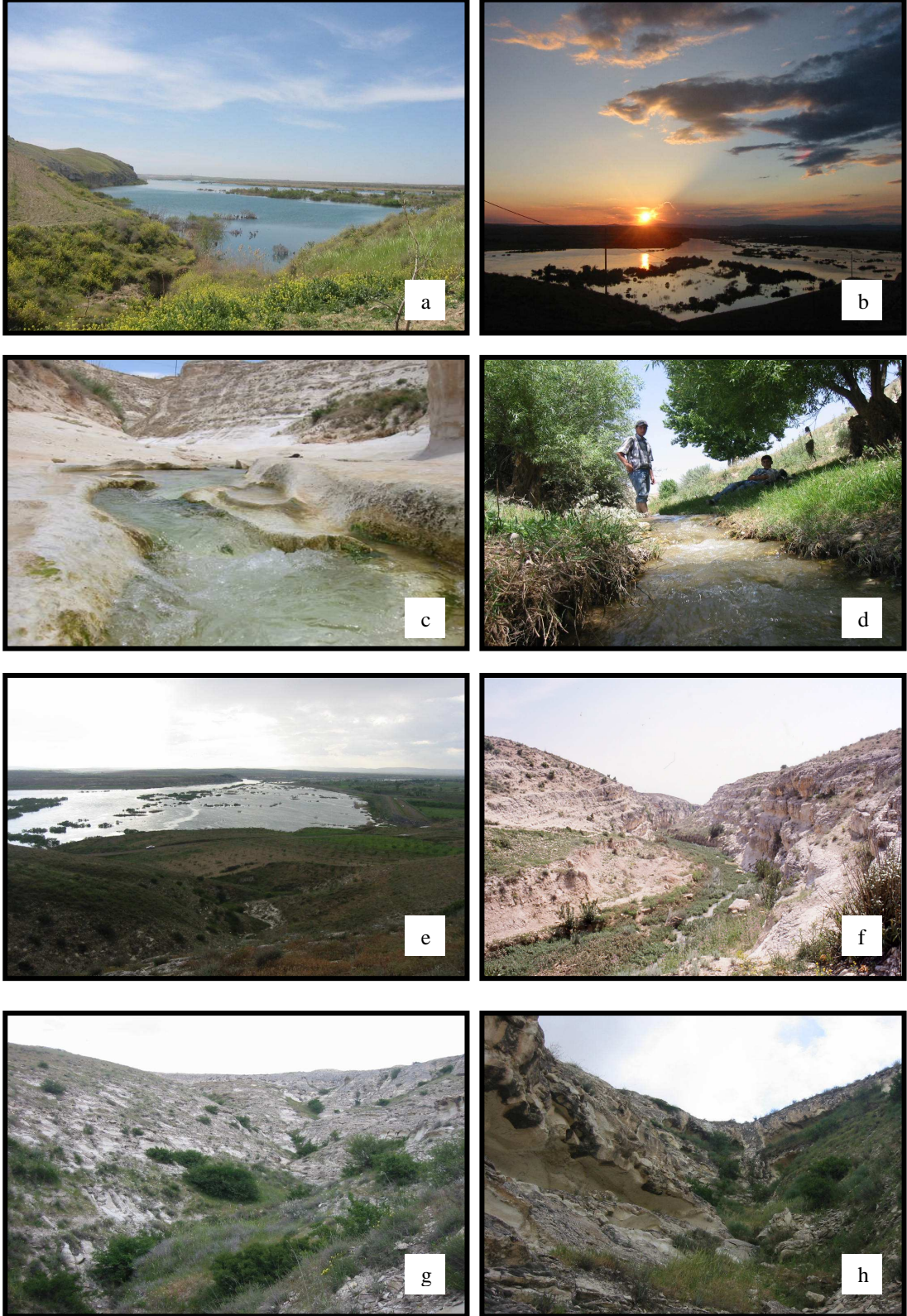
Ek 1. Şekil 56. a) *Colchicum crosifolium* Boiss., b) *Iris persica* L., c) *Gynandriris sisyrinchium* (L.) Parl., d) *Crocus pallasii* Goldb. subsp. *turcicus* G., Mathew

Ek 1. Şekil 57. a) *Ixiolirion tataricum* (Pallas) Herbert subsp. *tataricum*, b) *Ophrys ferrum-equinum* Desf., c) *Typha domingensis* Pers., d) *Cyperus rotundus* L.

Ek 1. Şekil 58. Çalışma alanından genel görüntüler. a,b) Zeytinbahçe köyü c,d) Abdullah köyü ve ziyaret tepesi e) Şavi deresi f,g) Bentbahçesi deresi ve kanyonu h) Ziyaret tepesinden bakış

Ek 1. Şekil 59. Çalışma alanından genel görüntüler. a) Fırat Nehri gündüz. b) Fırat Nehri'nde gün batımı c) Bentbahçesi ve deresi d) Akarçay deresi e) Steppe alandan Fırat Nehri'ne bakış f) Şavi deresi g,h) Tepe sırtları vejetasyonu

EK 2: ÇALIŞMA ALANINDAN ETNOBOTANİK İZLENİMLER

Ek 2. Şekil 1. Yöre halkı ile görüşmeler. a, b, c, f, g, h) Mezra beldesindeki halk ile görüşmeler, d) Akarçay halkı ile görüşmeler, e) Göçerler ile bir görüşme (Karacadağ)

Ek 2. Şekil 2. a, b, c, d) Toplanan bitkilerin yöre halkı tarafından hayvan yemi olarak değerlendirme
e, f, g, h) *Kochia sp.* bitkisinden süpürge görüntüleri, Zeytinbahçe köyü

Ek 2. Şekil 3. a,b, c, d, e, f) Bitkilerin çardak ve gölgelik olarak değerlendirilmesi, Zeytinbahçe ve Mezra, g) Meyan köklerinin çuvallarda taşınması, Zeytinbahçe, h, ı) Meyan şerbetinin güğümlerde satışı, Birecik

Ek 2. Şekil 4. a) Mezra'da *Imperata cilindrica* var. *cylindrica* (Kındırğa, hamır) toplamış çocuklar, b) Fırat Nehri kenarında *Onopordum carduchorum* toplayan bir çocuk, c,d) Akarçay'da *Malva neglecta* toplayan çocuklar, e,f,g) Zeytinbahçe'de *Malva neglecta* toplayan yöre halkı

Ek 2. Şekil 5. a, b, c) Zeytinbahçe'de *Arum dioscoridis* var. *luschanii* yapraklarından yemek yapımı, d, e, f) *Malva neglecta*, *Centaurea iberica*, *Centaurea virgata* bitkilerinden yemek yapımı

Ek 2. Şekil 6. a, b, c, d) Zeytinbahçe’de Araziden toplanmış *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* bitkisinden kenger yemeği yapımı, e) *Rumex* ssp. f) *Centaurea iberica* g) *Malva neglecta* h) *Urtica dioica*, bitkilerinin halk pazarlarında satışa sunulması, Şanlıurfa

ÖZET

Bu araştırma 2004–2006 yılları arasında, Birecik ilçesi “Zeytinbahçe ile Akarçay arasındaki bölge’nin florası ve etnobotanik özelliklerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma alanı Şanlıurfa’ya bağlı, Birecik ilçesinin güneyinde olup, doğu-batı istikametinde 8 km ve Fırat Nehri boyunca kuzey-güney istikametinde 10 km uzunluğundadır. Araştırma alanı, farklı yükseltilerdeki tepeleri de içine alan yaklaşık 80 km² büyüklüğünde olup 10 köyü kapsamaktadır.

Bölgede 62 familya ve 253 cinse ait 434 tür, 5 alttür ve 6 varyete olmak üzere 445 takson tespit edilmiştir. Saptanan taksonların 16’sı endemiktir. Alanın florasında Pteridophyta 2, Gymnospermae 1 taksonla, Angiospermae 442 taksonla temsil edilmiştir. Angiospermae’lerin 81 tanesi Liliopsida, 361’i ise Magnoliopsida sınıfına dahildir. Asteraceae (68 takson), Fabaceae (52 takson), ve Poaceae (40 takson) en fazla takson içeren familyalardır. *Astragalus* (8 takson), *Medicago* (8 takson), *Trigonella* (7 takson) ve *Euphorbia* (7 taxon) en fazla takson içeren cinslerdir. Raunkiaer’in hayat formları sıralamasına göre; Terofitler 220, Hemikriptofitler 165, Geofitler 36, Kamefitler 6 ve Fanerofitler 17’dir. Araştırma alanında tespit edilen 16 endemik bitkiden 1’i CR (çok tehlikede), 3’ü VU (zarar görebilir), 1’i NT (Tehdit altına girebilir), 1’i EN (tehlikede), 1’i CD (koruma önlemi gerektiren) ve 9’u LC (az tehdit altında) kategorilerine girmektedir.

Araştırma alanında yapılan etnobotanik çalışma sonucu, toplanmış 445 taksondan 190’ın etnobotanik özelliği bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bitkilerden 96’sı yem, 56’sı gıda, 25’i yakacak, 43’ü tıbbi amaçlı, 3’ü süpürge yapımında, 9’u süs bitkisi, 4’ü takı, 7’si çocuklar tarafından oyun amaçlı, 2’si nazar amaçlı, 9’u çay, 2’si tütüne katılan, 2’si boya, 2’si baharat, 5’i çardak, inşaat malzemesi, 2’si sepet, 5’i zehirli, 2’si temizlik, 2’si hasır, 3’ü at koşumu yapımı ve 3’ü maydanoz, nane, hardal bağı olarak kullanılmaktadır. Bazılarına halk tarafından sadece yöresel isim verilmiş olup, bu bitkilerin herhangi bir etnobotanik kullanımı bulunmadığı tespit edilmiştir.

SUMMARY

This investigation was carried out to determine the flora and ethnobotany of the region between Zeytinbahçe and Akarçay, located in Birecik town of Şanlıurfa. A research area which is located within C7 of the Grid system in Turkey. In the region, 449 taxa belonging to 62 families, 253 genera, 434 species, 5 subspecies and 6 varieties are determined. In the flora of research area, it is determined that Pteridophyta with 2 taxa, Gymnospermae with 1 taxa while Angiospermae with 442 taxa. 81 taxa of Angiospermae members are belong to Liliopsida whereas 361 taxa are belong to Magnoliopsida. The families which have the most taxa in research area; Asteraceae (68 taxa), Fabaceae (52 taxa), and Poaceae (40 taxa). Concerning the number of species the major genera in this region are as follow; *Astragalus* (8 taxa), *Medicago* (8 taxa), *Trigonella* (7 taxa) and *Euphorbia* (7 taxa). According to the life forms of Raunkier; Therophytes 220, Hemicryptophytes 165, Geophytes 36, Chamaephytes 6, and Phanerophytes 17 in the research area. It is determined that 16 Endemic taxa are present, among these 1 taxa CR (*Critically Endangered*), 3 taxa VU (*Vulnerable*), 1 taxa NT (Near Threatened), 1 taxa EN (*Endangered*), 1 taxa CD (*Conservation Dependent*) and 9 of them is LC (*Least Concern*).

During the study, interviews were applied at different times to different people in four rural settlements of the region. Among 445 taxa, 190 taxa gathered within the research area had local names and were known as useful to the villagers. It was determined that 96 as a fodder plants, 56 of these plants were used as food, 25 for fuel, 43 for medicinal purposes, 3 in producing broom, 9 as ornamental plants, 4 in dying, 7 in children's games. 5 of these plants were determined to have harmful effects on animals.